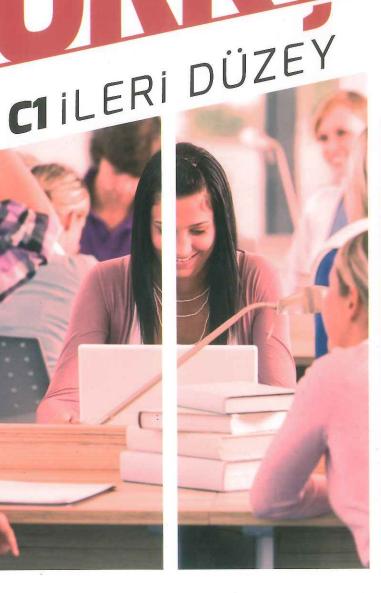

/ ABANCILAR İÇİN

SUNUŞ

Gazi Üniversitesi Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER) tarafından yayımlanan "Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti", TÖMER öğretim elemanlarınca "Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni"nde belirtilen düzey ve yeterliklere uygun olarak hazırlanmıştır. Başvuru Metni'nde belirtilen "Anlama, Konuşma, Yazma, Dinleme" becerilerini geliştirmeye yönelik olarak, tematik bir bütünlük içinde yazılan Türkçe öğretim setimiz, uygulamada ortaya çıkan gereklilikler dikkate alınarak sürekli olarak güncellenmektedir. Dil öğretiminde ortaya konan modern yöntem ve tekniklerin dikkatlerinden de istifadeyle hazırlanan bu öğretim seti, ek öğretim materyalleriyle de desteklenmektedir. Bu amaçla Türkçe öğretim setine ilave olarak "Öğretmen Kılavuz Kıtabı", "Ölçme ve Değerlendirme Kıtabı" ve "Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi" adlarını taşıyan yayınlarımız öğretim setimizi tamamlayan diğer çalışmalardır.

ilk basımı 2013 yılında yapılan "Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti" gerek Gazi Üniversitesi TÖMER'de gerekse yurt içi ve yurt dışındaki dil öğretim merkezlerinde ders kitabı olarak okutulmaktadır. Türkçenin yabancılara öğretimi alanının akademik bir disiplin hâline gelmesiyle birlikte bu tür öğretim setleri çoğalacak ve ders materyallerinin niteliği de artacaktır. Gazi Üniversitesi TÖMER'in Türkçe öğretimine yönelik faaliyetleri, düzeylere uygun okuma kitaplarının hazırlanması, Türkçe öğretimine yönelik İnternet uygulamalarının oluşturulması gibi çalışmalarla devam edecektir.

TÖMER öğretim elemanlarının uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçlara cevap verecek nitelikte hazırladığı "Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti"nin, konuyla ilgilenen öğretici ve kursiyerlere faydalı olmasını diliyoruz. Öğretim setimizin içeriğine getirilecek yapıcı eleştiriler daha iyi çalışmalar yolunda bizlere ışık tutacaktır.

Prof. Dr. Yaşar AYDEMİR Yayın Koordinatörü

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TÜRKÇE ÖĞRENİM, ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

C1 (İLERİ DÜZEY) DERS KİTABI

Yayın Koordinatörü Prof. Dr. Yaşar Aydemir

Editör

Dr. Mustafa Kurt - Dr. Nezir Temur

Hazırlayanlar

Dr. Nezir Temur, Dr. Mustafa Kurt, Dr. Sefa Yüce, Dr. Gülsün Mehmet, Şebnem Gökalp, Bilge Uluğlar, Özcan Korkut, Dr. Mehmet Çevik, Esra Kanmaz, Esra Hımhım, Şeyda Yeşilyurt, Hande Bulduk, Dr. Hasan Kaplan, Sevda Özden, Nihal Kümüştaş, Tayfun Haykır, İlknur İşcanoğlu, Hande Bakan, Serhat Koçak, Derya Güven, Fatih Keskin, Ziya Bağrıaçık

© Her hakkı saklıdır. Gazi Üniversitesi TÖMER'in yazılı izni olmadan tamamen veya kısmen kopyalanamaz, çoğaltılamaz.

All rights reserved. No part of the content of this book may be reproduced without the written permission of Gazi University TÖMER.

GAZI ÜNİVERSİTESİ TÖMER

Eti Mahallesi, Ali Suavi Sokak, Nu: 15/A Maltepe/ANKARA Tel: (0.312) 229 78 00 Faks: (0.312) 229 88 20

http://tomer.gazi.edu.tr e-mail: tomer@gazi.edu.tr

4. BASIM

Yapım mtr medya www.mtrmedya.com

Kapak Tasarım Mehmet FİDANCI

2014 / ANKARA

Baskı

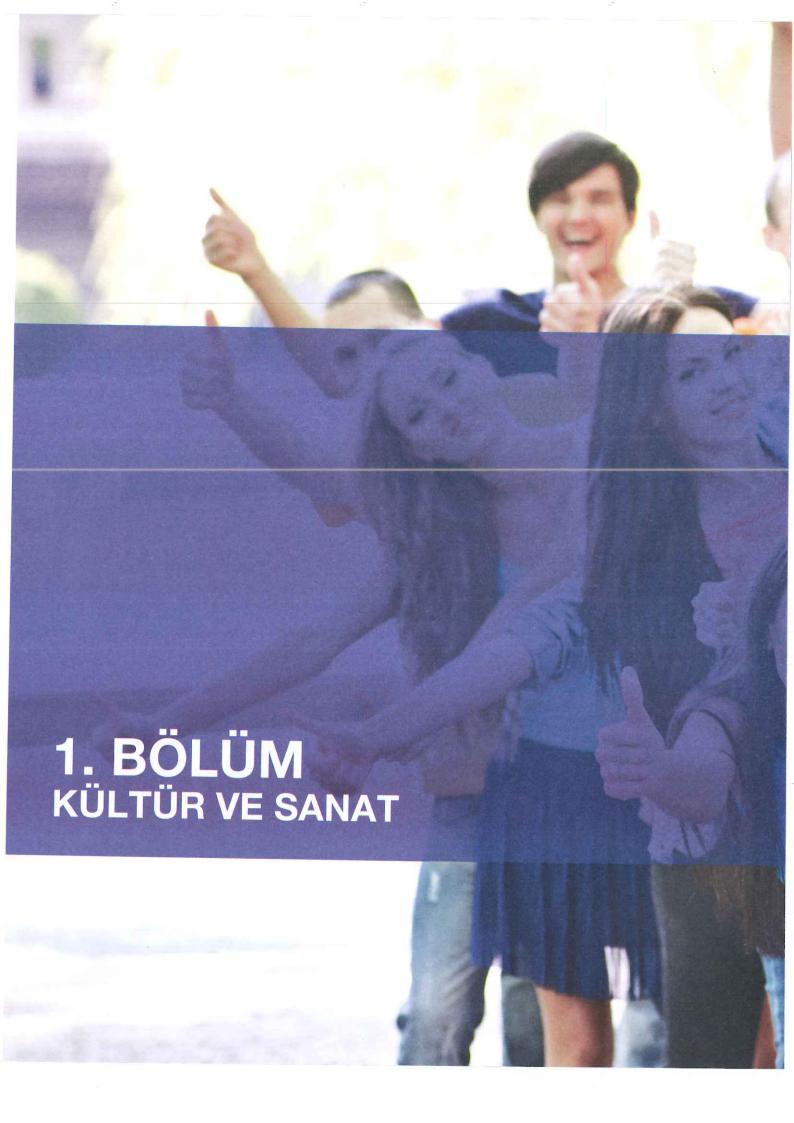
Kalkan Matbaası - Büyük Sanayi 1. Cad. No: 99 / 32 İskitler / ANKARA Tel: (0312) 341 92 34 - www.kalkanofset.com

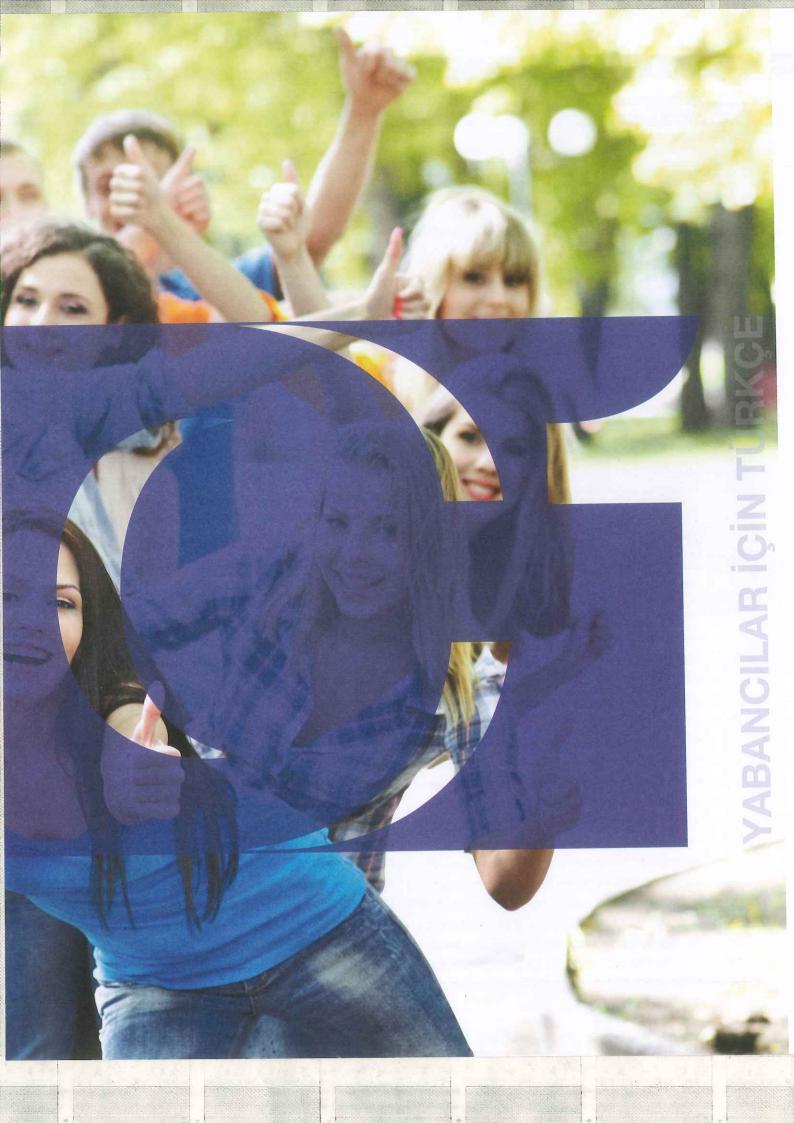
İÇİNDEKİLER

YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE

C1 (İLERİ DÜZEY)

1.BÖLÜM: KÜLTÜR VE SANAT	2-3
1. Metin: Türk Mimarisinin İşığı	4
Metin: Turk Mimarisinin işigi	8
2. Metin: Gel Zaman Git Zaman	12
Metin: Gel Zaman Git Zaman. Metin: Birlikte Eğleniyoruz	20
4 Metin: Dünüyle Bugünüyle Halk Oyunları	
	**
2. BÖLÜM: SAĞLIĞIM	26-29
a Nati O II Dila com Doğigon Hactalıkları	
a taut a -th-le leie (lime (lime))	
4. Metin: Nüfus Patlaması	46
4. Metin: Nútus Patlamasi	
3. BÖLÜM: FARKINDA MISINIZ?	54
A MARIE TELEPHONE Telephone Indontile	***************************************
O A A Hand Chail Anlama Kilay (17)	
a Matta Damaddarinian Hailinda Rir Dünya	,
4, Metin: Bunları Duydunuz Mu?	
4. BÖLÜM: EDEBİYAT DÜNYASINDAN	
and the state of t	
1. Metin: Şiir Ulkesının Mısralarında Gezini	88
4. Metin: Ah Şu Gençler!	
	96-97
5. BÖLÜM:KİM HAKLI?	08
Metin: Insanlığın Sınavı Metin: Hırsız	106
4. Motin: Moccatarla Örrülen Dili: Türkce	110
4. IVIEUTI. IVIEGAZIANA OTUIEN DII. TUNGO MITTIATA	

Mimar Sinan, Türk tarihinin en büyük mimarlarından biridir. Eserlerinde güzelliği ve işlevselliği, mühendislik teknikleriyle birleştirmiş ve eşsiz yapılar ortaya koymuştur.

Türk Mimarisinin İşığı

Elli yıla yakın bir süre mimarbaşılık yapan Sinan'ın en önemli özelliklerinden biri de eserlerindeki gizemlerdir. Büyük ustanın 1543 yılında yaptığı İstanbul'daki Şehzadebaşı Camisi'nin 1990'lı yıllardaki onarım çalışmaları sırasında yaşananlar, tüm dünyayı şaşırtmıştır. Şehzadebaşı Camisi'nin hasar gören kemerlerini onarmaya çalışan mimarlar onarım konusunda bir türlü karar verememiş, ortaya birçok fikir atılmış ama hiçbiri kabul edilmemiştir. İşte tam bu sırada mimarlardan biri kemerlerde bir oyuk fark etmiştir. Bu oyuğun içinde cam bir şişede saklanmış ve Mimar Sinan tarafından yazılmış bir mektup vardır. Mektupta şöyle yazmaktadır: "Bu notu bulduğunuza göre kemerlerden birinin kilit taşı aşındı ve nasıl değiştireceğinizi bilmiyorsunuz". İşte bu mektup, inanılmaz bir gerçeği gün ışığına çıkarmıştı. Mektubun devamında Sinan, kemerin nasıl

onarılacağını anlatıyordu. 470 yıl sonrasına ışık tutan ustanın birçok eserinde de mektuplar bırakarak yol gösterdiği anlaşılmıştır.

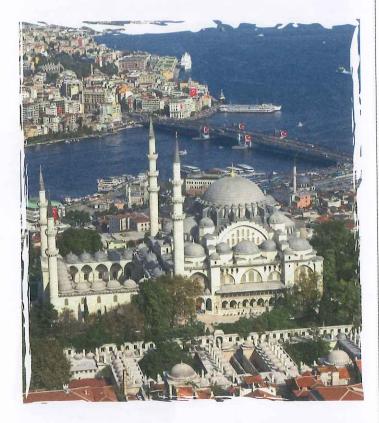
Görkemli yapılara imza atan Mimar Sinan'ın "Kalfalık dönemi eserim." dediği Süleymaniye Camisi'nde uyguladığı mimari incelikler de hayranlık uyandırmaktadır. 100'den fazla deprem görmesine rağmen tek bir çatlağın bile olmadığı Süleymaniye Camisi'nin en ilgi çeken özelliklerinden başlıcası "is odası"nın sırrıdır. Yapıldığı dönemde elektrik olmadığı için camiye 275 adet kandil ve bunlara ek olarak dev mumlar yerleştirilmiştir. Mimar Sinan yanan mumlardan çıkan isin camiye zarar vermemesi için orta kapının üstünde bir oda tasarlamış; kandillerden çıkan isin, meydana gelen akımla kapının üstünden dışarıya açılan dört adet küçük pencereden, is odasına çekilmesini amaçlamıştır. Bu odada biriken isle dönemin en iyi mürekkebi elde edilmiştir. Kitap yazımında ve hattatlıkta kullanılan bu murekeble essiz eserler verilmiştir. Ayrıca camide çeşitli yerlere koyulan yaklaşık 60 adet deve kuşu yumurtası bulunmaktadır. Bu yumurtaların asılı olduğu yerlerin en üst noktalarında bile örümcek ağına rastlanmamıştır.

Mimar Sinan'ın "Ustalık eserimdir." dediği Selimiye Camisi'nin de efsanesi nesilden nesile aktarılarak günümüze kadar gelmiştir. Sinan bu caminin inşaatına başlamadan önce inşaatta kullanacağı bütün taş malzemeyi araziye yerleştirmiş, iki yıl boyunca tonlarca taşı zeminin üzerinde bekletmişti. Böylece zeminin oturmasını sağlamış ve iş bittikten sonra oluşacak çatlamaların önüne geçmişti.

16. yüzyılda inşa edilen Mihrümah Sultan Camisi de Sinan'ın farklı bir sırrının keşfine çıkmanızı sağlar. Bir rivayete göre Sinan, Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı Mihrümah Sultan'a âşıktır ve ona olan aşkını ifade edebilmek için İstanbul'un iki farklı tarafına Güneş'in doğum ve batım yerlerini tespit ederek iki cami yapmıştır. Gün batımında "Edirnekapı Camisi'nin tek minaresinin arkasında güneş batarken Üsküdar'daki caminin minareleri arasında ay doğmaktadır." Böylelikle Güneş ile Ay aynı anda görünür. Mihrümah, Güneş ve Ay anlamına gelir. Bu eşsiz manzarayı yılın sadece bir gününde görebilirsiniz. O gün 21 Mart'tır; yani gece ile gündüzün birbirine eşit olduğu gün. Ama asıl ilginç olan durum ise 21 Mart'ın Mihrümah Sultan'ın doğum günü olmasıdır.

Günümüzde de birçok gelişmiş ülkede Sinan'ın yüzyıllar öncesinde geliştirdiği mekanizma kullanılmakta ve bazı

Akıllara durgunluk veren eserlerin yaratıcısı olan büyük usta Mimar Sinan, çağımızda da eserleriyle ders vermeye devam etmektedir.

2

ANLAMA

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. Mimar Sinan'ın ustalık dönemi öncesi eseri hangisidir? Bu eserin en dikkat çekici özelliği sizce nedir?
- 2. Sinan, Selimiye Camisi'nin yapımı esnasında nasıl bir sistem kullanmıştır?

Mihrümah Sultan Camisi'nin kelime anlamıyla ilgili özelliği nedir?

- B) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Mimar Sinan için aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?
 - a) Eserleri birer mühendislik harikasıdır.
 - b) Uyguladığı tekniklerle çağımız mimarisini de etkilemiştir.
 - c) 50 yıl boyunca mimarlık yapmıştır.
 - d) Yapıtlarının en önemli özelliklerinden biri kullandığı kodlardır.
- Aşağıdakilerden hangisi Selimiye Camisi'nin özelliklerinden birisidir?
 - a) Selimiye Camisi yüzlerce depreme rağmen hiç zarar görmemiştir.
 - b) Bu caminin en dikkat çeken özelliği içine yerleştirilen dev mumlardır.
 - c) Mimar Sinan'ın profesyonellik döneminde inşa edilmiştir.
 - d) Sinan bu caminin yapımında kısa bir süre çalışmıştır.
- Mihrümah Sultan Camisi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
 - a) 16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman'ın kızı için yapılmıştır.
 - b) Bu cami bir rivayete göre Sinan'ın aşkının simgesidir.
 - c) Mihrümah Sultan Camisi, Sinan'ın ustalık dönemini sergilediği tek eserdir.
 - d) Yılın belirli bir gününde Güneş ve Ay, Mihrümah Camisinde eşsiz bir manzara oluşturur.
- C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: √, Yanlış: ∗)

Mimar Sinan'ın eserlerinde fonksiyonellik önemlidir.

Süleymaniye Camisi kalfalık dönemi eseridir.

Mimar Sinan, Süleymaniye Camisi'ne kurduğu "is odası" sistemi ile caminin isten zarar görmemesini hedeflemiştir.

Selimiye Camisi'nin yapım aşaması sırasında kullanılan teknik, bir efsane hâline gelmiştir.

Mihrümah Camisi'ndeki ışık oyunlarını, uygun bir yer seçerek yılın her anı izleyebilirsiniz.

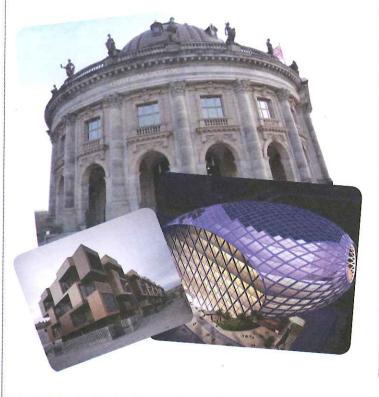
KONUŞMA

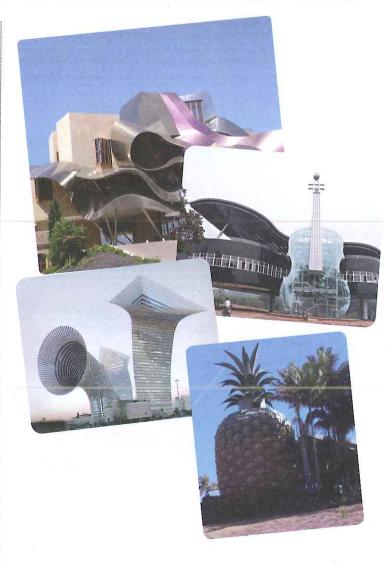

- Tarihî binaların modernize edilerek otel, restoran, mağaza ve fabrika olarak kullanılması hakkında ne düşünüyorsunuz? Arkadaşlarınızla sınıfta tartışınız.
- B) Ödül almış üç ilginç mimari proje belirleyiniz. Bu projelerle ilgili bir sunum hazırlayınız.

YAZMA

 Yaşadığınız şehirde aşağıdaki yapı tarzlarından hangilerinin daha çok bulunmasını tercih ederdiniz? Düşüncelerinizi anlatan bir metin yazınız.

												-1			•									•					- C		140	100		e e				, ,						
						001	2000						40		17.07				1.10			*		-	- 4					•	. •00			0.00								•	•	
															,,,											.,	o.					cie.		•										0
							•	٠.	•		٠.		٠.			•		•	. ,		٠.							٠,			•		٠,	•			e e	•			ci		t	
****			•			• •			• •		٠.		•	•	• •		٠.	•	٠,		٠.		• •		•	٠.	٠	• •		•				•				1.2	•	1.2			٠	•
																											120										e en	200			027	102		
																																				•		•	•		•			•
erce	ere			11	٠		ò		. ,						c.				. ,		٠,				¥	٠.													,					
0.00			1.1		1		10		•	٠	• •	•	•			1				• •			•	• •	•	• •	•		• •	٠		٠		• •			•							
	100.00		30,50	15.15	0366		0.00			000	0.00				1,17								(E.W										•	•		•	2000		•	•				•
				٠.					, ,										94.		51						, ,						01			٠,	•	.,						
	• • •								٠.	• •	•						•		•		•	. ,	1	1 1	•	٠,						,			£			e e	•		•			٠
			• •	• •			٠.	•	•	•	•	•	•	٠.		• •			•	٠.	•	• •	•		•	•	• •	•		•			•		•	• •		, .	• •			•		١
	000			٠.	**		٠,																													. ,		. ,						•
		11	CC	•			1	ı		• •			٠	• •					٠									•					•		,	٠.				•		•		
		• •			• •	•	٠	٠,		• •					•	٠									•	• •																		

Ülkenizde tarihî önemi bulunan binalar hangileridir? Bu DINLEME binaları anlatan bir metin yazınız. Aşağıdaki metni, yazım ve noktalama yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız. Mostar Köprüsü - Bosna Hersek Bosna-Herseğin Mostar Şehrinden geçen, Neretva Nehri Metni dinleyiniz. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne üzerinde Mimar Sinanın öğrencisi Mimar Hayruddin tarafıngöre cevaplayınız. dan 1566 yılında inşa edilen köprüdür. Mimar Sinanın öğrencisi olan Hayruddin, köprü için 456 kalıb taş kullandı. Köprü, 1. Kız Kulesi, tarihin farklı dönemlerinde hangi amaçlarla kullaçevresindeki kende adınıda verdi. Mostar, Hersek Bölgesinin nilmistir? ana kenti oldu. Neretva Nehrinden 24 metre yüksekte 30 metre uzunluğunda, 4 metre genişliğinde olan Mostar Köprüsü, dönemine göre gelişmiş bir teknolojiyle inşaedildi. Köprü, 2. Kız Kulesi neyin simgesi olarak görülür? inşaedildikten sonra yakınındaki şehre ismini verdi, şehir de ticareti canlandırdı ve zenginleştirdi. Böylece Mostar, Hersek Bölgesinin önemli bir şehiri haline geldi. Mostar Köprüsü, ce-Yılan, denizin ortasındaki bu kuleye nasıl gitmiştir? sur sporcular tarafından yıllarca bir atlama platformu olarak kullanıldı. Geleneke göre şehrin erkekleri, nişanlılarına cesaretlerini isbatlamak için düğün öncesin de köprüden atlarlardı.... Kral, kızı öldükten sonra ne yapar? B) Metnin ana fikrine aşağıdaki atasözlerinden hangisi uygundur? a) Bülbülü altın kafese koymuşlar, yine de "Ah, Vatanım!" demis. b) Akacak kan, damarda durmaz. c) Gözden uzak olan, gönülden de uzak olur.

.

d) Tatlı dil, yılanı deliğinden çıkarır.

"Zaman" kavramı, var olduğumuz andan beri hayatımızın merkezi olmuş ve bizi yönlendirmiştir. "Uzay Çağı"nı yaşadığımız günümüzde de zamane çocuklarından tutun da yetişkinlere kadar hepimiz zamanla yarışıyoruz. Çünkü bir köşede vakit öldürenler hariç, tüm insanlar için çok değerli olan zamanı, kimsenin boşa geçirme lüksü yok.

Peki nedir, bu su gibi akıp giden zaman? Zamanla ilgili çok sayıda tanım yapılmıştır: Aristo, "Zamanı hareketle, hareketi de zamanla ölçüyoruz." der. Einstein içinse "Mutlak zaman yoktur." Onun "İzafiyet (Görecelik) Teorisi"ne göre "Uzay ve zaman bir algıdır." Bu teoriden sonra fizikçiler, dünya üzerinde dört boyut bulunduğunu kabul etmiş ve o zamana kadar üç boyutu temsil eden uzunluk, yükseklik ve genişliğe ek olarak "zaman"ı dördüncü fiziksel boyut olarak ele almışlardır.

Zamanı geçmiş, gelecek ve şimdi diye üç şekilde yaşarız. Çünkü zamanı ortaya çıkarmak için yaşadığımız bir anı, başka bir anla karşılaştırmamız gerekir. Mesela; mağazaları dolaşırken vitrinden bir gömlek beğeniriz. Bir süre sonra başka mağazada bir gömlek daha beğeniriz. İkinci gömleği beğendiğimiz an, birinciyi düşünür ve bir kıyaslama yaparak "zaman" kavramını oluştururuz. Aslında zaman bir algıdan ibarettir ve görecelidir. Sizin ilginizi çeken bir konu, arkadaşınız için eğer sıradansa bununla ilgili bir konferansa gittiğiniz ya da bir belgesel izlediğinizde, ikiniz de farklı zaman algısından bahsedersiniz. Siz "Zaman ne çabuk geçti." derken o da büyük olasılıkla "Zaman geçmek bilmedi." diyecektir, İşte insanoğlu da, tarih boyunca bunun gibi pek çok sebepten zamanı ölçmeye çalışmıştır. Zamanı kestirmek için önceleri mevsimlerin (sıcağın, yağmurun, soğuğun vb.) zamanını bilmek yeterken gün geçtikçe daha küçük zaman birimlerine

ihtiyaç duymuştur. Yılı, aya ve haftalara bölmeye başlamış, bunu yaparken de Güneş ve Ay'ı kullanmıştır. İlk güneş takvimi Mısır'a; ay takvimi ise Sümerlere aittir. Takvimlerin başlangıç noktası için o toplumda önemli sayılan günler (Romalılar için Roma'nın kuruluşu, Müslümanlar için Hicret, Hristiyanlar için Hz. İsa'nın doğumu vb.) tercih edilmiştir. Takvim sayesinde zaman kavramı kafamızda daha somut hâle gelmiş ve sonrasında yaşama dair planların tümü takvimlere göre yapılmıştır.

Bu açıdan bakıldığında zamanın evrensel ve sembolik bir yapıya sahip olduğunu söyleyebiliriz. İnsanlar var oluşun simgesi olarak gördüğü zamanı mümkün oluğunca ayrıntılı hâle getirmiştir (Bir saat altmış dakika, bir dakika altmış saniye vb.). Ama aslında algınanan zaman içindeki olayların nasıl ve ne zaman olacağını belirleyen şey, insanların verdiği kararlar bütünüdür. Einstein bu konuyla ilgili, geçmiş, şimdi ve gelecek arasındaki ayrımın sadece bir yanılsamadan ibaret olduğunu söyler. Çoğu insan geçmişteki sorunlarını, pişmanlıklarını veya geleceğe yönelik kaygılarını "şimdi" de yaşar. Oysaki bu sadece sırtımızdaki hayat yükünü ağırlaştırmaya neden olur. Evrende her şey değişir. Aynı zamanda ve aynı koşullarda hiçbir şeyi yeniden yaşayamayız. Zamana sahip olduğumuz ve onu kontrol edebildiğimiz tek an içinde bulunduğumuz "şu an"dır.

Ünlü şair Ümit Yaşar Oğuzcan'ın dediği gibi şimdi mutlu olma zamanı:

"Bak! İşte gizleri yaşamın, işte mutluluk Gülümsüyor bir kapı aralığından Ellerimizi uzatsak tutabiliriz belki Şimdi ya da hiçbir zaman" 5

ANLAMA

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- Metinde, geçmiş, şimdi ve gelecekle ilgili hangi düşünceler vurgulanmıştır? Bu konuyla ilgili sizin fikriniz nedir? Açıklayınız.
- Bilim adamları arasında "zaman" kavramı hangi dönemde farklı bir nitelik kazanmıştır?

 "Aslında zaman bir algıdan ibarettir ve görecelidir." sözünden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

B) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: ✓, Yanlış: ϫ)

İnsanlar, zaman kavramını tarih boyunca ana

hatlarıyla ele almıştır.

Takvim deyince aklımıza Mısır ve Sümerler gelir.

Einstein'a göre geçmiş, şimdi ve gelecek kesin çizgilerle birbirinden ayrılır.

Günümüzde insanlar, çok yoğun ve genellikle onların hep acelesi var.

Zamanın çabuk geçmesi sevilen işlerin yapılmasıyla doğru orantılıdır.

- C) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Aşağıdakilerden hangisi "Zaman bir algıdan ibarettir ve görecelidir." sözüne uygun bir örnek <u>olamaz</u>?
 - Zaman, sınav sorularını cevaplayan öğrenciler için hep çabuk geçer.
 - b) Ameliyat süresi, hasta yakınlarına hep söylenenden daha uzun gelir.
 - Annelere göre yetişkin çocukları daha dün doğmuş gibidir.
 - d) Çalışanlar için öğle tatili süresi hep sınırlıdır.
- Aşağıdaki sözlerden hangisi metinde verilmek istenen temel düşünceyle paralellik gösterir?
 - a) Demir, tavında dövülür.
 - b) Sakla samanı, gelir zamanı.
 - c) Zaman her şeyin ilacıdır.
 - d) Gün doğmadan neler doğar.
- "Bakl İşte gizleri yaşamın, işte mutluluk Gülümsüyor bir kapı aralığından Ellerimizi uzatsak tutabiliriz belki Şimdi ya da hiçbir zaman"

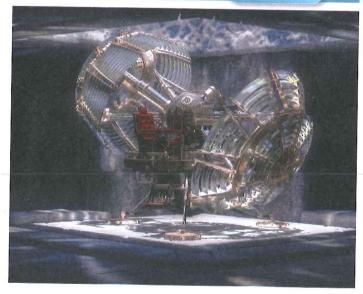
Aşağıdakilerden hangisi bu dörtlüğü çok seven bir kişinin görüşünü <u>yansıtmaz</u>?

- a) Yaşadığımız her anın kıymetini bilmeli, "an"ı doya doya yaşamalıyız.
- b) Bizim için gerçek ve değerli olan tek zaman, şu andır.
- c) Göreceksiniz ki yarın, bugünden daha güzel olacak.
- d) Kendinizi daha iyi hissetmek için şimdiye odaklanın.

KONUSMA

- Geçmişe gitme fırsatınız olsaydı hangi ünlü düşünür, bilim adamı ya da sanatçı ile tanışmak isterdiniz? Ne-
- B) Yukarıda seçtiğiniz ünlü kişinin hayatı, fikirleri ve eserleri hakkında bir sunum hazırlayıp arkadaşlarınızla paylaşınız.

	IAZIVIA
A)	"Aynı nehirde iki kere yıkanılmaz." sözünü, sembolil anlamını göz önünde bulundurarak yorumlayıp kom pozisyon şeklinde yazınız.
2.2.1.2.2	
corre	POLITA

B) Varsayalım ki bugünün üstünden 30 yıl geçti. Sizin havyatınızda bu süreç içerisinde neler oldu, hayat size ne öğretti? Deneyimlerinizi ve hayatla ilgili izlenimleriniz anlatan kişisel bir mektup yazınız. (Mektupta hitap edeceğiniz kişi/kişilere hangi önerilerde bulunursunuz?)

municipal
C) Aşağıdaki metni, yazım ve noktalama yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız.
Herkez mutlu olmak içün yaşar. İnsana mutluk veren şey-
lerden biride öğrenmedir. İnsan, öğrendiği her yeni bilgi veya işle yeni bir dünya keşif eder. Çalışmak, çabalamak, düşünmek zihini ve bedeni genc tutar. Bunun için zamanını boşa geçirmiyen çalışan, öğrenmeye açık insanlar çabuk yaşlanmaz yada kendini yaşlı hisetmez. Unutmamalı ki yapacak şeyi ol-
yada Noridini yaşıı Hisetinez. Onutmamalı kı yapacak şeyi ol-

madıgını düşünen insan, hayatdan vaz geçmiş insandır? Oysa

ki öğrenmenin yaşı yokdur.

......

(((

DINLEME

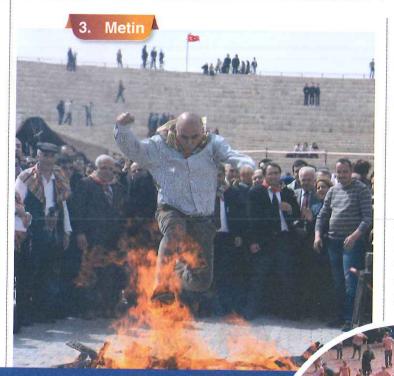
Metni dinleyiniz ve boşlukları doldurunuz.

Zamanında,	bu bahçeden kopan
	dururdu o zamanlar
Ağrılar	, içimde koşan çocuklar
Misafirlere ne	ekurulurdu.
Yaz uzundu	, zamanında böyle
	yoktu.
(1)(1)(1)(1)(1)(1)(1)(1)(1)	gerçekti, gözyaşının
umutlu.	
Güzeldim be	en o yazlar kadar zamanında
Güzeldim be	en o yazlar kadar zamanında
Yazın bu kad	dar
Zamanında	? Hiç olmaz
	ayrılıklar.
	, mücadele, büyürmüş bütün doğanlar.
Yaşım küçü	ikmüş, büyükmüş evin
	lası dayısı ,amabir kızı
	henim

B) Dinlediğiniz metinde hangi duygular ön plandadır? Nelerden yakınılmaktadır? Metni yorumlayınız.

	п
	-
	-1
annount mannount mannount mannount mannount mannount mannount mannount mannount mannount mannount mannount man	
mannami	
	C.
	i i
	į.

Söz: Sıla Gençoğlu - Gözde Kansu

Festivaller, karnavallar, bayramlar... İnsanları ortak paydada buluşturan, toplumu birleştirip kaynaştıran, gençyaşlı herkesin yüzünü güldüren en güzel, en nadide zamanlar. Kent ve kasabaların göz alıcı renklerle süslendiği, zengin sofraların kurulduğu, insanların doyasıya eğlendiği bu buluşmaların tarihi, belki de insanlık tarihi kadar eski. Eğlence türleri arasında birbirinden ilginç kutlama şekilleriyle dikkati çeken festivaller, fazla rağbet görüyor. Kimi kültürlerde Tanrı tarafından bahşedildiğine inanılan, kimi kültürlerde de sadece eğlence amaçlı düzenlenen bu özel buluşmaları, tek bir cümleyle şöyle tanımlayabiliriz: Festival, genel olarak yerel bir topluluk tarafından geleneksel hâle getirilmiş ve kutlandığı yörenin simgesi hâline gelmiş etkinlikler

Birlikte Eğleniyoruz

Nevruz – Türkiye

bazıları...

Nevruz, Türklerin ilk millî bayramı kabul edilmektedir. Nevruz, Doğu Türkistan'dan Balkanlar'a uzanan geniş bir coğrafyada kutlanmaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 3000 yıldan beri kutlanmakta olan bu şenliği, 2010 yılında resmen Dünya Nevruz Bayramı ilan etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti tarafından Nevruz, her yıl 21 Mart'ta

bütünüdür. İşte, dünyaca ünlü sıra dışı festivallerden

kutlanmaktadır. Nevruz; Türklerde bir tabiat, varoluş, diriliş bayramı olarak algılanmış, Anadolu ve Orta Asya Türklerinde, Türklerin Ergenekon'dan çıkışı ve baharın gelişi olarak adlandırılmıştır. Bu günde ziyafetler düzenlenir, büyük bir ateşin etrafında toplanılır ve ateşin yanında örs, demir ve çekiçle Türklerin Ergenekon'dan çıkışları canlandırılır. Dilek tutup ateşin üzerinden atlanıldığı taktirde dileklerin gerçek olacağına inanılır.

Domates Festivali – İspanya 🎉

1945'ten bu yana her yıl Ağustos ayının son pazarı gerçekleştirilen geleneksel Domates Festivali, özgün adıyla La Tomatina, Valensiya'nın yakınındaki Bunol kasabasında düzenlenmektedir. Hafta boyunca süren festivalin en can alıcı etkinliği domates savaşıdır. Yaklaşık bin kişinin katıldığı dünyanın en kırmızı savaşında, kamyonlarca çürük domates

kullanılmaktadır. Geleneklere göre festivalin başlayabilmesi için, halk arasından

> seçilen bir kişinin, yaklaşık 20 metre yükseklikteki yağlanmış ağaçtan bir direğe tırmanması gerekmektedir. Domates savaşına katılanların koruyucu gözlük ve eldiven giymesi önerilmektedir. Ancak yine de önerinin yeterli olmayacağı düşüncesiyle festival temel birkaç kural belirlenmistir. domateslerin Sert insanlara verebileceği zararın önüne geçmek için, domatesler fırlatılmadan önce

mutlaka elle ezilmelidir. Kurallar, mücadelenin gruplar hâlinde değil, bireysel şekilde yürütülmesini gerekli görmektedir. Bir de domates savaşçılarının küçük bir tavsiyesi var: "Savaşı bir kenarda durup suya sabuna dokunmadan izlemek isterseniz bir anda asıl hedef hâline gelebilirsiniz. Bu yüzden domates savaşçılarına karşı daima gözünüzü açık tutun!"

Pulian Manda Festivali – Filipinler

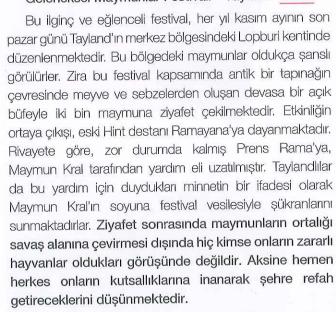
Filipinler'in Bulacan bölgesindeki Pulian kasabasında, 14-15 Mayıs tarihlerinde düzenlenen Pulian Manda Festivali'nde çiftçiler kimilerine göre oldukça kutsal, kimilerine göre ise çok sıra dışı bir amaç için bir araya gelmektedirler. Çiftçilerin yıl boyu tarlalarda çalışan mandalarına verdikleri değeri ve bağlılığı göstermeleri amacıyla iki gün süren bir festival düzenlenmektedir. Manda sahipleri bu süre zarfında bütün ilgilerini hayvanlarının bakımlarına yoğunlaştırır. Örneğin, hayvanlarının postlarına güzel kokulu yağlar sürerek onlara

masaj yapar; onları renkli kostümlerle giydirip kurdeleler, boncuklar ve çiçeklerle abartılı şekilde süslerler. Festivalin sonunda ise görkemli bir geçit töreni düzenlenir, inanç gereği yılın bereketli geçmesi ve hayvanların sağlıklı olması için dualar edilir. Dua sırasında mandaların diz çökerek sahipleriyle gösterdikleri uyum ise festivalin en akılda kalıcı görüntüleri arasındadır.

Gerewol Festivali – Batı Afrika

Nijer'in kuzeyinde yaşayan Wodaabe kabilesinin kültürel yaşamının parçası sayılan Gerewol Festivali, yedi gün yedi gece sürmektedir. Kabile kadınlarının kendilerine uygun eş adayını seçmeleri, festivalin ana temasını oluşturmaktadır. Geleneklerini büyük bir bağlılıkla devam ettiren Wodaabe erkekleri, kabilenin kadınları gibi giyinip süslenerek festival boyunca dans eder, şarkı söyler ve kadınları etkilemeye çalışırlar. Kadınlar ise hangi eşi seçtiklerini utanma duygusundan kaynaklı değişik el kol hareketleri ve bakışlarla ifade ederler. Festival, erkeklerin sabır ve güç sınırlarını ölçen bir çabayı gerektirdiği için kabile kadınları tarafından bir dayanıklılık sınavı olarak kabul edilir ve bazen bu çaba onların eşlerini seçme kararlarını etkiliyebilir. Ayrıca yağmur mevsiminin bitmesinin şerefine düzenlenen güzellik yarışması da bu festivalin etkinliklerindendir.

Geleneksel Maymunlar Festivali - Tayland

2

ANLAMA

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. Nevruz Bayramı neyi temsil etmektedir ve nasıl kutlanmaktadır?
- 2. Domates Festivali'nin başlayabilme şartı nedir? Bu savaşa katılanlar için öneriler ve kurallar nelerdir?

3. Pullan Manda Festivali'nde ne türden renkli görüntülere rastlanmaktadır?

- 4. Gerewol Festivali, eğlenceli vakit geçirmenin yanı sıra nasıl bir düşünsel alt yapıya sahiptir?
- 5. Geleneksel Maymunlar Festivali'nin gerçekleştirilme amacı nedir?

6. Metindeki festival tanımına ve anlatılan festivallere göre, genel olarak festivallerin amaçları ve içerikleri ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?

B) Metne göre işaretleyiniz. (Doğru: ✓, Yanlış: ×)

Festivaller, kaynağını dinden veya din dışı unsurlardan alan, insanları eğlence amacıyla bir araya getiren etkinliklerdir.

Nevruz etkinlikleri kapsamında tarihî bir olayın tiyatrosu sergilenmektedir.

Pulian Manda Festivali, mandalara gösterilen değerin bir ifadesi olması sebebiyle bazılarınca sıra dışı bulunmuş ve eleştirilmiştir.

Domates Festivali, dikkat edilmediği takdirde tehlikeli olabilecek sonuçlar doğurabilir.

Gerewol Festivali, Afrikalı bir kabilenin yaşamına yön verecek gelenekler içermektedir.

Taylandlılar Maymunlar Festivali'ni düzenlemedikleri takdirde bu durumun kendilerine uğursuzluk getireceğine inanıyorlar.

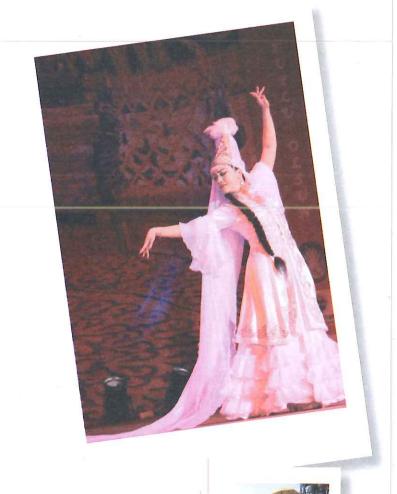
Geleneksel Maymunlar Festivali'nin kökeni efsanevi bir olaya dayanmaktadır.

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- Aşağıdakilerden hangisi festivallerle ilgili doğru bir bilgi değildir?
 - a) Domates savaşı geleneklere ve kurallara uygun şekilde yürütülmektedir.
 - b) Pulian Manda Festivali'nde çiftçiler, hayvanlarına verdikleri kıymeti ispat ederler.
 - c) Geleneksel Maymunlar Festivali, eğlence odaklıdır ve turistlere yönelik yapılmaktadır.
 - d) Nevruz, bir bahar bayramı olmanın yanında Türkler tara-
- Aşağıdaki kutlamalardan hangisinin inanışlarla ilişkisi 2. yoktur?

 - b) Domates Festivali
 - c) Pulian Manda Festivali
 - d) Nevruz Bayramı

- 3. Metne göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi festivallerle ilişkili olamaz?
 - a) toplumsal birliktelik
 - b) paylaşım
 - c) kültürel simge
 - d) toplumsal tepki

C1.1

- Metinden alınmış aşağıdaki ifadelerle aynı anlama gelecek cümleler hangileridir?
- Festival, genel olarak yerel bir topluluk tarafından geleneksel hâle getirilmiş ve kutlandığı yörenin simgesi hâline gelmiş etkinlikler bütünüdür.
 - a) Festival, zaman içinde gelenekselleşerek yöresel simgeleri anlatan etkinlikler bütünü olarak da ifade edilebilir.
 - b) Bir topluluğun çoğunlukla gelenekleri doğrultusunda kutladığı etkinlikler bütünü, festival olarak ifade edilir.
 - Festival, genellikle bir topluluk tarafından gelenekselleştirilen ve düzenlendiği yerin sembolü durumuna gelen etkinlikler toplamıdır.
- Geleneklere göre festivalin başlayabilmesi için, halk arasından seçilen bir kişinin, yaklaşık 20 metre yükseklikteki yağlanmış ağaçtan bir direğe tırmanması gerekmektedir.
 - a) Festivalin başlayabilmesi için geleneklerine göre yaşayan insanlar arasından seçilen aşağı yukarı 20 kişinin kaygan bir ağaca tırmanması gerekmektedir.
 - b) Geleneksel olarak festivalin başlayabilmesi için, insanlar arasından seçilmiş birinin hemen hemen 20 metre yükseklikte ağaçtan yapılmış yağlı bir direğe tırmanması gerekmektedir.
 - Gelenekler doğrultusunda festivalin başlayabilmesi için 20'ye yakın insan arasından seçilen birisinin yağlanmış bir ağaca tırmanması gerekir.
- Festivalin sonunda ise görkemli bir geçit töreni düzenlenir, inanç gereği yılın bereketli geçmesi ve hayvanların sağlıklı olması için dualar edilir.
 - a) Festivalin sonunda ihtişamlı bir geçit töreni yapılır, dinî inanışlar doğrultusunda bereketli bir yıl ve sağlıklı hayvanlar için dua edilir.
 - b) Gösterişli bir geçit töreninin ardından festival sona erer, festivalden sonra insanlar kendileri için sağlık ve evleri için bereket dilerler.
 - c) Görkemli bir geçit töreniyle sonlanan festivalde insanlar ibadet ederler ve bereketli bir yıl için, hayvanlarının sağlığı için büyük bir dinî tören düzenlerler.

- 4. Festival, erkeklerin sabır ve güç sınırlarını ölçen bir çabayı gerektirdiği için kabile kadınları tarafından bir dayanıklılık sınavı olarak kabul edilir ve bazen bu çaba onların eşlerini seçme kararlarını etkiliyebilir.
 - Festival, kadınların güç ve tahammül durumunu ölçen bir görünüme sahip olduğu için yerli kadınlar tarafından bir evlilik testi olarak görülür ve erkekler zaman zaman bu sınavın sonuçlarına göre kararlarını verirler.
 - b) Festival, erkeklerin dayanıklılık sınırlarını ölçen bir gayret gerektirdiği için kabile kadınları sabırla ve merakla bu sınavı bekler ve bu çaba kadınların eş seçme konusundaki kararlarını değiştirebilir.
 - c) Festival erkeklerin tahammül ve güç sınırlarını ölçen bir çaba gerektirdiğinden kabilenin kadınları tarafından bir dayanıklılık testi olarak görülür ve kimi zaman bu çaba onların kararlarında değişiklik sağlayabilir.
- Ziyafet sonrasında maymunların ortaliği savaş alanına çevirmesi dişinda hiç kimse onların zararlı hayvanlar oldukları görüşünde değildir. Aksine hemen herkes onların kutsallıklarına inanarak şehre refah getireceklerini düsünmektedir.
 - a) Ziyafetten sonra maymunların ortaliği talan etmesinin haricinde kimse onların zararlı hayvanlar oldukları düşüncesinde değil; tersine neredeyse herkes onların kutsallıklarına inanıyor ve şehre zenginlik getireceklerini düşünüyor.
 - Ziyafet sonunda maymunlar ortalığı mahvediyor ve bu can sıkıcı duruma insanlar tahammül gösteriyor. Çünkü onların kutsal hayvanlar olduğuna ve şehre refah getirceğine inanıyorlar.
 - Ziyafet sonrasında maymunlar ortaliği biraz dağıtıyor ama insanlar bu durumu önemsemiyor, onların kutsal, faydalı ve sevimli hayvanlar olduklarını düşünüyor.

KONUSMA

Hıdırellez, her yıl 6 Mayıs'ta dünyanın çeşitli yerlerinde kutlanan bir bahar şenliğidir. Hıdırellez'in kökeni hakkında öne sürülen görüşlerden biri, bu şenliğin Mezopotamya ile Anadolu kültürlerine ait olduğu yönündedir. Bir başka yaygın görüş de Hıdırellez'in Türklerin İslamiyet öncesindeki kültür ve inanışlarına dayandığı şeklindedir. Kökeni hakkındaki bilinmezlik devam etse de şu bilinen bir gerçektir ki bu şenlik ilk çağlardan beri Doğu Akdeniz, Mezopotamya, Anadolu, İran ve Balkanlar'da, çeşitli âdetler eşliğinde büyük bir coşkuyla kutlanmaktadır.

Adını İlyas Peygamber ve Hızır Aleyhisselam'dan alan bu günün ortaya çıkışıyla ilgili rivayete göre, Hz. Hızır ile Hz. İlyas, ölümsüzlük iksiri "âb-ı hayat"tan içmiş ve ölümsüzlüğün sırrına kavuşmuşlardır. İki iyi arkadaş kendilerini darda kalan insanların yardımına koşmaya adamış, Hızır karadakilerin, İlyas ise denizdekilerin yardımcısı olmuştur. Günümüzde, acil durumlarda yardım için gelen kişilere "Hızır gibi yetiştin." denilmesi buradan gelmektedir. Her yıl 6 Mayıs'ta bir araya geleceğine inanılan Hızır ve İlyas için Anadolu insanı bu tarihin yaklaşması ile çeşitli hazırlıklar yapar; evlerini kıyı köşe temizler ve kendisi de baştan ayağa temizlenir. Çünkü inanışa göre Hızır, temiz olmayan yere uğramamaktadır. Hızır Aleyhisselam'ı evlerine davet etmek için. insanlar, yaşam alanlarındaki, görünümlerindeki ve kalplerindeki temizliğe dikkat etmektedirler.

Hidirellez kutlamalarında görülen en yaygın âdetlerden biri, yakılan ateşin üzerinden dilek tutarak atlamaktır. Eski Türklerdeki ateş kültüyle ilişkili olan ateşin üstünden atlama, kimi yörelerde kötülüklerden arınmak gayesiyle yapılır. Yine, Hıdırellez gecesi tutulan dilekleri bir kâğıda yazarak gül ağacının altına gömmek, dileğin gerçekleşmesi için yapılan bir gelenektir. Ayrıca evdeki bereketin artması için para keselerinin ve erzak dolaplarının ağızlarını açık bırakmak, evlenmek isteyen genç kızlara "baht açma" törenleri yapmak, bu gecede görülen diğer Hıdırellez gelenekleri arasındadır.

- Hıdırellez Şenliği'ni aşağıdaki soruları cevaplayarak sözlü şekilde özetleyiniz.
- Hıdırellez nedir? Hangi coğrafyaya ait bir kültür unsurudur?
- Hıdırellez adı nereden gelmektedir ve bu şenlikle ilgili rivayetler nedir?
- 3. Hıdırellezin en bilindik gelenekleri nelerdir?
- B) Toplumların "inanç ve inanışları" ile "gelenekler" arasındaki ilişki konusunda ne düşünüyorsunuz? Gelenekler, inanç ve inanışlar doğrultusunda şekillenir mi? Bu konudaki düşünce ve yorumlarınızı kendi kültürünüzden de örnekler vererek açıklayınız.
- Kendi kültürünüze ait bir bayram, şenlik, festival veya kutlamayı ayrıntılarıyla tanıtacak 15 dakikalık sözlü bir sunum hazırlayınız.

YAZMA

VENEDİK KARNAVALI

(....)

Tarihte önemli bir kültür sanat merkezi olan karnaval şehrinde, her sene farklı karnaval temalarıyla, çeşitli kostüm ve maskeler sergilenmektedir. Ancak karnaval kapsamında değişmeyen, artık gelenekselleşmiş bazı aktiviteler de bulunmaktadır. Rengârenk konfeti yağmurları, kuklaların başrolde olduğu gösteriler, tarih sahnesinden günümüze taşınmış düellolar başlıca karnaval gelenekleri arasındadır. Ayrıca o gün karnaval alanında çok sayıda canlı heykel, ziyaretçilere eğlenceli anlar yaşatmaktadır. Yine de karnaval deyince akla ilk gelen elbette ki özgün tasarımlı maskelerdir.

(....)

Venedik Karnavalı 06-16 Şubat tarihleri arasında kutlanan, yeryüzündeki en renkli ve görkemli karnavallardan biridir. Tüm eğlencenin kalbinin attığı yer Saint Marks Meydanı'nda, günün her saati, sanki tiyatro sahnesinden fırlayıp gelmiş ve sizi oyununa katmak isteyen maskeli ve kostümlü insanların dolaştığını görebilirsiniz. Geleneğin buram buram kokusunu duyduğunuz cadde ve sokaklar, her yıl yüzlerce yıllık geçmişe sahip karnavala ev sahipliği yapmaktadır.

(....)

Altın sırmalarla, rengârenk tüylerle, renkli taşlar ve pullarla süslenen karnaval kostümleri ve maskeleri, karnavalın simgesi durumundadır. Venedik Karnavalı'nda çok çeşitli türde yüz aksesuarları kullanılmaktadır. Bunlardan biri oldukça işlevsel oluşu, diğeri de esrarengiz havası nedeniyle insanlar tarafından çokça tercih edilmektedir. Bauta, bütün yüzü kaplayan, ağız ve burun için boşluk bırakmayan özelliktedir. Bu nedenle bunlarla anlaşılır şekilde iletişim kurmak neredeyse imkânsızdır. Larva ise balmumu ve kumaş kullanılarak yapıldığı için daha hafif ve rahattır. Nefes almak, konuşmak ve bir şeyler yiyip içmek sorun olmadığı ve bu anlamda uzun süre takılabildiği için pek çok katılımcı tarafından tercih edilmektedir. Bu aksesuarların, büyüleyici görünümlerinin yanı sıra sadece süs amaçlı kullanılmadıkları, aslında işlevsel birer araç oldukları da bilinmektedir.

(....)

Ezelden ebede var olacakmış gibi köklü bir geçmişe sahip bu karnavalın kökeni aslında 11. yüzyıla dayanmaktadır. Venedik'in bir zamanlar Akdeniz'in en güçlü merkezlerinden biri olması ve kazanılan zaferlerin yanında 18. yüzyılda kültür ve sanatta hızlı biçimde yükselmesi, bu karnavalın doğuşunu hazırlamıştır. Özellikle bu yüzyılda tiyatro ve balo salonlarının sayısındaki artışın

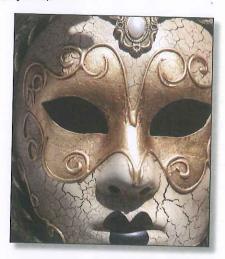
gösterişli ve eğlenceli bir hayatın kapılarını aralaması, şehrin bu karnavala ev sahipliği yapmasını kaçınılmaz kılmıştır.

Karnavalda maske takma geleneğinin kaynağına dair çeşitli tahmin ve görüşler bulunmaktadır. Kimilerince maske takma, toplumdaki sınıf farklılıklarına karşı bir tavır sergilendiğini ve eşitlikten yana olduğunu göstermek içindir. Ortaya atılan diğer bir iddia, o yıllarda yargıçların ve düklerin davalarla ilgili bilgi toplamak için halkın arasında rahatça dolaşma istekleridir. Bunun dışında maskelerin, kadınların kadınlık kimliklerinden sıyrılmalarını sağlama ve onların sosyal hayatlarına bir derece özgürlük kazandırma gerekçeleriyle ortaya çıktığı da ifade edilmektedir.

 Yukarıda karışık şekilde verilen paragrafları doğru sıraya koyarak anlamlı bir metin oluşturunuz.

B) Karnaval Hakkında, Karnaval Etkinlikleri, Maskeler, Maskenin Doğuşu, Karnavalın Tarihçesi" başlıklarını, metni oluşturan paragrafların üstündeki boşluklara uygun şekilde yerleştiriniz.

Venedik Karnavalı'nın tarihçesi, karnaval etkinlikleri, karnaval maskeleri, maskelerin özellikleri ve ortaya				DINLEME	
çıkış hikâyesini içeren bir özet yazınız.	A)	Metni dinleyini	z. Aşağıdaki sor	uları cevaplayınız.	
	1.	Metnin konusu	aşağıdakilerder	n hangisidir?	
		a) makyaj türlei	ri b)	makyajın işlevleri	
		c) makyajın tari	hçesi d)	makyajın bilinmeyenle	эri
	2.	Aşağıdakilerde	n hangisi metinl	e ilgili bir çıkarım <u>de</u>	∍ği
		dir?			
	-	a) Makyaj insar	nlık tarihi kadar es	skidir	
			î ritüellerle ilişkisi l		
				rı birbirine benzemekte	odi
				kadınların süslenme	JUI
		aracıdır.	That yay of loom to	Nadii lialii i Susiei ii je	
	3.		stirmelerden han	ıgisi <u>yanlıştır</u> ?	
		a) norselen göri"	inümlü vüzlor - Kro	aliçe Elizabeth'in beğeni	i_!
					SI
		b) eski dönemo	le makyaj – yapa	y malzeme	
		c) 20. yüzyıl – r	nakyajın reklamlaı	rla yükselişi	
		d) günümüzde i	makyaj – doğal m	nalzeme	
	4.	Makvaila ilgili ol	larak metinde as	şağıdaki ülke ve me	do
') "Venedik Karnavalı" adlı yazıya benzer şekilde kendi ülke -		niyetlerden han			uc
nizde kutlanan bir festival, şenlik, karnaval veya bayra-					
mı anlatan bir kompozisyon yazınız.		a) Mısır	b) F	Rusya	
		c) Asur	d) İ	ngiltere	
	5.	"Doğunun makya	aj gelenekleri"	cümlesini metne ge	öre
		tamamlayan ifad	de aşağıdakilerd	en hangisidir?	
······································		a) bazı cilt hasta	alıklarına neden ol	mustur	
		b) ticaret yapan	kafilelerle Avrupa	'dan gelmiştir.	
		c) arasında pudi	ra kullanma önem	nli bir yer tutmaktadır.	
		d) ilk dönemde (gözler üzerine yo	ğunlaşmıştır.	

C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1

Dinleme metnine göre aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Dönemlere göre
makyaj ürünleriyle ilg

Eski Mısır
Dönemi

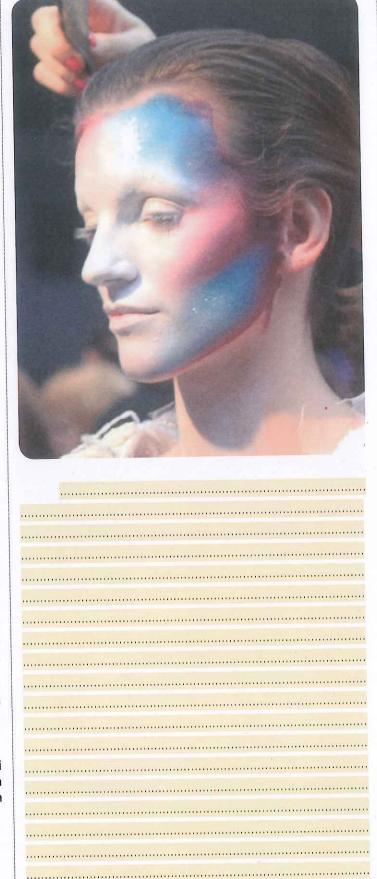
İngiltere'de Elizabeth Dönemi

Günümüz

 Paragrafı okuyunuz ve dinleme metniyle ilişki kurarak aşağıdaki uygulamayı yapınız.

Profesyonel anlamda sahne makyajına, sahne sanatlarının gelişme gösterdiği ve bir sektör hâline gelmeye başladığı dönemde, yaklaşık 16. yüzyılda başlanmıştır. Oyuncuların hayat verdiği karakterlerin fiziki ve ruhsal özelliklerine uygun, gerçekçi makyajlar yapmak profesyonel sahne makyajının temel işlevi sayılmaktadır. Böylelikle oyuncular, oynadıkları rolün havasına daha kolay girmekte, rollerine daha çok inanmakta ve bu sayede oyunculuklarında daha inandırıcı olmaktadırlar. Sonraki dönemlerde elektriğin bulunmasının ardından sahne ışıkları, dolayısıyla makyaj daha önemli hâle gelir; bu anlamda gösterilen özen ve yaratıcılık da yükselişe geçer. Oyuncular makyaj sayesinde kendinden yaşça çok büyük ve kilolu birine, bir hayvana, yaralı bir insana veya karşı cinsten birine tıpatıp benzeyebilmektedir.

■ Yukarıda makyajın kullanım alanlarından ve işlevlerinden biri anlatılmaktadır. Dinleme metninden ve okuma parçasından yararlanarak kendi değerlendirmelerinizle makyajın kullanım alanları ve işlevlerini anlatan kapsamlı bir paragraf yazınız.

Dünya tek bir hareketle ortaya çıktı. Sonra bu ilk hareket bir ritim tutturdu ve insanlık tarihi boyunca renklerini değiştirerek, kendini gelistirerek varlığını sürdürmeye devam etti. Yeryüzünde hareketin başladığı andan itibaren insanın içinde ritim hep vardı. Dansın en ilkel hâli, Neolitik Çağ insanlarının hareketlerinde saklı değil mi? İlk insanlar önce tepindiler, ellerini çırptılar ve çıkan seslere kulak vererek yaptıkları hareketleri anlamaya çalıştılar. Avlayacağı hayvanın neye benzediğini, nasıl saldırdığını, koştuğunu, atlayıp zıpladığını taklit voluvla anlatmaya çalışan ilk insanlar, sizce de dansın en ilkel hâlini sergilemiyorlar mıydı? Peki, insanın gökyüzüyle dansına ne demeli? Gökyüzünün öfkeli bir gürültü ve ışık selinin arkasından, beklenmedik bir sürprizle yağmuru armağan etmesi veya büyük bir rüzgârla her sevi silip süpürmesi, insanoğlunu hayrete düşürmüş. Tüm bu olanlar karşısında insan, heyecanını, korkularını veya beden hareketleriyle sevincini anlatma ihtiyacı duymus ve dansın henüz adı konmadan ilk örnekleri ortaya çıkmıştır. Zaman içinde dinî törenler, tapınmalar ve ibadet biçimleri, ham hâldeki dansın gelişimine katkı sağlamıştır. hareketlerin ritmik Yinelediği doğaüstü etkileri olduğuna inanan insan, her ritüelde bu gizemli gücü yeniden yarattığı duygusuna kapılmış, dansı büyülü kılmıştır. Antik çağdaki bir rahibin kollarını yukarı kaldırıp döne döne Tanrı'ya yakarışı, Orta Asya'daki bir Şaman'ın, ateşin etrafında dönerek düşmanın uzaklaşması için Tanrı'dan yardım dileyişi, dansı ilkel olmaktan kurtarıp

Uygarlıklar geliştikçe toplum hayatı ve toplum kuralları şekillendikçe dansta da birtakım kurallar ortaya çıktı. Dansın, kuralları olan bir sanat olarak ortaya çıkışı, Rönesans Dönemi'ne dayanmaktadır. 16. yüzyılda Fransız ve İtalyan besteciler, yalnız dans için besteler yapmaya başladılar. Rönesans'ın bizlere kazandırdığı zarafetin dansı "bale" insanları kendine hayran bırakarak dansın yolunu açtı. Tüm dünyaya hızla yayılan dans, o yıllarda bazı tabuları bile yıkacak güce ulaştı. Cüretkâr figürler içeren "volta" dansını çok beğenen İngiltere Kraliçesi I. Elizabeth, bu beğenisiyle din adamlarını dehşete düşürdü. Fransız Devrimi'nin getirdiği yeniliklerden dans sanatı da payına düşeni aldı. Dans tarihinin gönülleri fetheden türlerinden Viyana kökenli "vals" ve Çek kökenli "polka" bütün Batı'yı kasıp kavurdu. 19. yüzyılda, Brezilya'dan esen "samba" rüzgârı ve Arjantin'in fakir

ona bilinç ve gelişme kazandıran ilk örnekler arasında yer almıştır.

işçi sınıfından doğan hayal kırıklığı, asilik ve hırçınlığın dansı "tango", dans dünyasındaki ölümsüz yerlerini aldılar. II. Dünya Savaşı'ndan sonra dans, yeni dünyada kendi dünyasını yeniden kurdu. Dans salonları "rock'n roll" ve "twist"le sallandı. Gençlerin

yüzyılın ikinci yarısında, hızla gelişme gösteren ve çeşitlenen danslar birer uzmanlık alanı hâline gelerek büyük bir heyecan ve hevesle öğretilen, öğrenilen bir kimlik kazandı. Dans kursları açıldı. Danslar hangi müzikle icra ediliyorsa o isimle anılmaya, kategorilere ayrılmaya başlandı. Dans federasyonları kuruldu ve ülkeler arası dans şamplyonaları düzenlenmeye başlandı.

kanını kaynatacak dansların ardı arkası kesilmedi. 20.

Dansla ilgili dünyadaki tüm bu gelişmelerin, Türkiye'de de yansımalarını görebiliriz. Ancak Türk kültürü ve geleneklerinin hayat bulduğu dans türlerinin, bilhassa

Anadolu'daki dansın, temelde üç ayrı kültür etkisinde kaldığı görülmektedir. Eski Anadolu Uygarlıkları, Orta Asya'daki Şaman kültürü ve Íslam dini, Anadolu'daki dans kültürünün oluşumuna etkide bulunmuştur. Bu bağlamda tek bir tarz ve biçimden bahsetmek oldukça zordur. İçinde bulunduğu cok kültürlülük ortamı dolayısıyla Türkiye'de dans, çok görünümler sergilemektedir. Ege'de ağır ve mağrur bir duruş sergileyen "zeybek", Trakya'da dokuz sekizlik darbuka ritmiyle can bulan kıvrak figürlerle süslü "Roman havası", Karadeniz'de hızlı ve sert adımlarla

oynanan "horon"... Bunlar gibi daha niceleri, duyguların farklı dile getirilişinin örneklerini bizlere sunuyor.

Vücut kimi zaman tango, kimi zaman sambayla konuşuyor. Bazen bale, bazen de halayda hayat buluyor. Ama sonunda tüm danslar bir araya gelip 29 Nisan'da buluşuyor. Dans dünyasına büyük katkı sağlayan ünlü bir Fransız dansçı ve koreografin doğum günü olan bu tarih, 1982'den bu yana, tüm dünyada "Dünya Dans Günü" olarak kutlanıyor.

İnsanlığın varoluşu ile ortaya çıkan ve günümüzün sevilen sanatları arasında gösterilen dans, ona eşlik eden müziği ile kulakların pasını silmiş, estetik ve ritmik hareketleri ile göz doldurmuştur. Yıllar yılı en güçlü sözsüz lisan olmuştur. Dünyadaki tek ortak dil ve kültür varlığı olarak gösterilen dans, değişerek ve zenginleşerek insanlığın ortak sanatı olmaya devam edecektir.

ANLAMA

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Dansın ilk örnekleri nasıl ortaya çıkmıştır? Örneklerle acıklayınız.
- Rönesans Dönemi'nde dans sanatına nasıl katkı sağlanmıştır?

- 3. Dansın uzmanlık gerektiren bir sanat olduğu düşüncesi ne zaman ortaya çıkmıştır? Bu konuda hangi adımlar atılmıştır?
- 4. Türkiye'de dansın oluşumunu etkileyen unsurlar nelerdir?
- Geçmişi ve bugünü dans bağlamında karşılaştırırsanız neler söylersiniz? Kısaca belirtiniz.

B) Metne göre işaretleyiniz. (Doğru: √, Yanlış: x)

Dans, bilinçli gerçekleştirilen ve kuralları olan bir hareketler bütünü olarak ortaya çıkmıstır.

İnsanoğlu, doğanın gücü karşısında yaşadıklarını ve hissettiklerini resimle anlatmayı yeterli bulmadığı için hareketle anlatma ihtiyacı duymuştur.

Dinî törenlerin dansın gelişimine katkısı olmuştur.

Tarihte dönüm noktası sayılabilecek bazı gelişmeler, dans sanatına da katkıda bulunmustur.

Farklı ülkelerde ortaya çıkan danslar, sadece o ülkede ses getirmiştir.

Fransız Devrimi'nin ardından dansın eğitim yolculuğu başlamış, farklı dans türleri için çok savıda okul açılmıştır.

Türkiye'de dans, daha çok Batı etkisinde gelişme göstermiştir.

Çok kültürlü yapıya sahip Anadolu'nun bu görünümü dans kültürüne de yansımıştır.

20. yüzyılın sonlarına doğru dans sanatı, dünyada herkesin ortak bir günde kutladığı özel ve önemli bir güne kavuşmuştur.

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Metnin bütününe göre aşağıdaki yargılardan hangisine varılamaz?
 - a) Dans sanatı zaman içinde modernleşip gelişme göstermiş ve tüm dünyaya yayılmıştır.
 - b) Eski insanlar dansın tılsımına inandıkları için dinî ritüellerinde ondan yararlanmışlardır.
 - Dans, dünyadaki çok kültürlülük ortamından pek etkilenmemiş, aksine insanları tek bir kültür etrafında toplamıştır.
 - d) Dansın gücü özgür düşüncenin önündeki kemikleşmiş bazı düşünceleri kırmayı başarmıştır.
- 2. Aşağıdaki kavramlardan hangisi dansla <u>örtüşmemektedir?</u>
 - a) yenilik
- b) anlamlılık
- c) geleneksellik
- d) kural dışılık
- 3. Metinde geçen "yeni dünyada kendi dünyasını yeniden kurmak" sözüyle ne anlatılmaktadır?
 - a) Bir sebeple bir yerde yeniden hayata başlamak
 - b) Yenilenen dünyada yeniden kendi düzenini kurmak
 - c) Başka bir coğrafyada kendi kurallarıyla yaşamak
 - d) Dünyaya ayak uydurmayarak kendi kurallarıyla yaşamak
- Metinde koyu renkle belirtilmiş sözcüklerin sizde uyandırdığı çağrışımları yazınız ve bu çağrışımların sebeplerini açıklayınız.

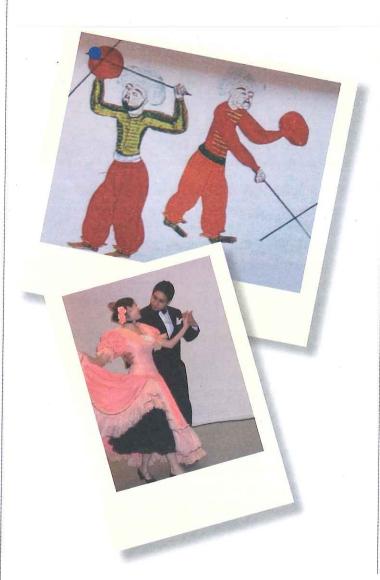

Kılıç ve kalkanların uyum hâlinde birbirine vurulması ile oynanan ve bu görünümüyle Osmanlı ordusunun savaş sahnelerine benzetilen bu oyun, müziksiz oluşu sayesinde özgün bir niteliğe sahiptir. Oyuncuların kılıç ve kalkan darbeleri, ayak ve diz vuruşlarıyla çıkardığı sesler müziğin yerini tutmakta ve oyun sırasındaki ritmi sağlamaktadır. Yaklaşık on kişi ile oynanan bu oyunun kökenine bakılacak olunursa, bir Osmanlı ordusu geleneği ile karşılaşılacaktır. Osmanlı askerleri, Bursa'nın fethi sırasında, Bizans askerlerinin moralini bozmak ve onlara gözdağı vermek için kılıç ve kalkanlarını birbirine vurarak düşmana meydan okumuşlardır. Zamanla bu hareket bir gelenek hâlini almış, silahlı eğitim ve talimlere bile aksetmiştir. Daha sonraları sivil halkın da dahil olduğu ve eğlence zamanlarında oynadığı bir halk oyunu hâline dönüşmüştür. Günümüzde ise Bursa yöresine özgü bir dans ve eğlence sembolü olarak bilinmekte, özellikle askere çağrılan gençleri uğurlama ve askerden gelenleri karşılama sırasında oynanmaktadır. Oyuncular, oluşturdukları halka içinde yemin törenini canlandırdıktan sonra ikiye ayrılarak kılıç kalkan çarpışması yaparlar. Kalabalığın hep bir ağızdan bağırmaları ve kılıçları havada sallamaları ile gösteri sona erer.

- A) Metinde kılıç kalkan oyunuyla ilgili neler anlatılmaktadır? Metni özetleyiniz.
- B) Örnek konuşma metnine benzer şekilde, kendi kültürünüze özgü bir dansla ilgili - bilgilendirici nitelikte - bir konuşma yapınız.
- Aşağıdaki soruları cevaplayınız.
- En beğendiğiniz dans türü nedir?
- 2. Neden bu dansı seviyorsunuz?
- Bu dans dünyada nasıl tanınıyor?
- Bu dansın hareketleri neyi ifade ediyor?
- Bu dansın sizde uyandırdığı duygular nedir?
- Bu dansı eğlence, anlamlılık, estetik ve figürler açısından nasıl değerlendirirsiniz?

YAZMA

Mevlevilikte Sema

Mevlevilik öğretisinde önemli bir yere sahip olan "sema", sözlüklerde "işitmek ve gökyüzü" sözcükleriyle karşılanırken terim olarak "Mevlevi dervişlerinin ney ve benzeri çalgılar eşliğinde, kollarını iki yana açıp dönerek yaptıkları ayin." anlamına gelmektedir. (1) Sema, Hz. Mevlana zamanında belli bir düzene bağlı kalmadan mistik bir coşku hâlindeyken icra edilirdi. Daha sonraları, Sultan Veled ve Ulu Ârif Çelebi ile başlayan dönemde bir düzenen kavuşmuş, kuralları ve icrası öğretilir ve öğrenilir olmuştur.

Sema, simgelerle örülüdür. Semazenin (sema eden Mevlevi) üstündeki "hırka" mezarı, "tennure" adlı beyaz elbise kefeni, "sikke" adlı başlık ise mezar taşını simgeler. (2) Tüm bu unsurların görünürde ölümü anlattığı düşünülse de aslında bunun tam aksine, semanın yaşamı ve tekrar doğuşu ifade eden bir ritüel olduğu vurgulanmaktadır. Sema, kâinatın oluşumunu, insanın dünyaya gelişini ve yaradanına duyduğu aşk ile harekete geçerek "kâmil insan" olma yolunda ilerleyişini anlatmaktadır. Bundan dolayı, aslında semanın kendisi başlı başına

bir simgedir. Görüntüler âleminden, hakikat âlemine geçişin ifadesidir. Sema sırasında semazenlerin sağ elinin göğe, sol elinin yere bakması, Mevlevilik öğretisince iki şekilde yorumlanır. Semazenin yukarı doğru açık sağ eli Hak'tan aldığını, yere dönük sol eli ise halka verdiğini temsil eder. (3) Bu görünüm, kimilerince bir kılıç kabzasına benzetilmektedir. Böylece semazenin gerçekte var olmayan, salt görüntüden ibaret varlığını keserek engelleri aşıp Allah'a ulaştığı ifade edilmektedir.

Mevlevilikte ayin, ney eşliğindeki semadan meydana gelir. Danimarkalı bir araştırmacı, semayı "güneşin ve kendi etrafında dönen yıldızların dansı" olarak ifade etmiştir. Semazenler tıpkı gezegenler gibi hem kendi çevrelerinde dönerler hem de meydanı devrederler. (4) Mevlevilere göre göğün bütün katları Allah aşkıyla döner. Allah'a ulaşmak isteyen insanın bu mükemmel ahenge uyum sağlaması, aynı aşkla dönmesi gerekir. Sema ederken toplam dört kere selam verilir. Bu selamlar kâmil insan olma yolundaki dört kapıyı simgeler. Bunlar, "şeriat", "tarikat", "marifet" ve "hakikat" kapısıdır. Kamil insan mertebesine ulaşmak için bu dört kapıyı geçmek gerekmektedir.

 Yukarıdaki metni okuyunuz ve yorumlarınızı içeren bir değerlendirme yazısı yazınız.

- Aşağıdaki cümlelerden hangisi verilen cümle ile en yakın anlamadır?
- "Sema, Hz. Mevlana zamanında belli bir düzene bağlı kalmadan tasavvufi bir coşku hâlindeyken icra edilirdi."
 - a) Hz. Mevlânâ zamanında düzensiz ve bireysel şekilde yapılan sema, dinî duyguların yoğunluğuyla gerçekleştirilirdi.
 - Sema, Hz. Mevlana döneminde nizami kurallara bağlanmadan tasavvufun insanda yarattığı coşku ile yapılırdı.
 - Tasavvufun verdiği enerjiyle yapılan sema, Hz. Mevlânâ döneminde sistematik şekilde yürütülmekteydi.
 - d) Sema, Hz. Mevlana zamanında düzenli bir biçimde ve tasavvuf yolunda uygulanmaktaydı.
- "Tüm bu unsurların görünürde ölümü anlattığı düşünülse de aslında bunun tam aksine, semanın yaşamı ve tekrar doğuşu ifade eden bir dans olduğu vurgulanmaktadır."
 - a) Bütün bu ögeler, görünüşte ölümü anlatırken aslında semanın hayatın tüm gerçeklerini ifade ettiği iddia edilmektedir.
 - b) Bütün unsurların görünürde ölümle ilişkili olduğu düşüncesi akla gelirken tam tersine semanın gerçekte yeniden doğuşu ve hayatın kendisini anlatan bir dans olduğuna dikkat çekilmektedir.
 - c) Semadaki figürler görünürde ölümü anlatmaktadır ancak gerçekte bunun tam tersi, semanın bir başka bedende yeniden hayata gelişin dansı olduğu bilinmektedir.
 - d) Unsurların hepsi, semanın bir ölüm dansı olduğu konusunu akıllara getirirken, aslında tam tersi, sema insanın dünyadaki yaşam savaşı üzerine dikkatleri çekmektedir.

- "Bu görünüm, kimilerince bir kılıç kabzasına benzetilmektedir. Böylece semazenin gerçekte var olmayan, salt görüntüden ibaret varlığını keserek engelleri aşıp Allah'a ulaştığı ifade edilmektedir."
 - a) Bu görüntü bazılarınca bir kılıca benzetilir, onlara göre semazen kendisini keserek yok eder ve Allah'a ulaşır.
 - Bir kılıca benzetilen bu görüntü, bazılarınca semazenin insanları katletmesi ve bu yolla onları Allah'a ulaştırması olarak yorumlanır.
 - Kılıca andıran bu görünüm, kimileri tarafından semazenin intihar ederek kendi bedeninden sıyrılması ve yoklukta Allah'a ulaşması olarak ifade edilmektedir.
 - d) Bu görünümün bazı insanlar tarafından kılıç kabzasına benzetildiği ve böylelikle semazenin sadece görüntüden oluşan ve bir engel olarak gördüğü varlığını yok ederek Allah'a eriştiği anlatılmaktadır.
- "Mevlevilere göre, göğün bütün katları Allah aşkıyla döner ve Allah'a ulaşmak isteyen insanın bu mükemmel ahenge uyum sağlaması, aynı aşkla dönmesi gerekmektedir."
 - Mevleviler, gökyüzünün bütün katlarının Allah sevgisiyle döndüğünü ve Allah'a erişme amacı taşıyan insanın bu kusursuz ahenge uyum sağlayarak aynı aşkla dönmesi gerektiğini düşünmektedir.
 - Mevleviler, gökyüzünün Allah aşkıyla döndüğünü ve insanın da bu uyuma katılarak aynı şekilde dönmesi gerektiğini söylemektedirler.
 - c) Mevlevilere göre, Allah'a erişmek için uğraşan insanların, tıpkı gök cisimleri gibi önce kendi etrafında sonra onun etrafında uzun süre dönme görevini yerine getirmesi gerekmektedir.
 - Mevlevilere göre, göğün katmanları Allah sevgisiyle dönmektedir ve dünyadaki bütün insanların bu birlikteliğe katılması ve Allah'a ulaşmak için dönmesi şarttır.

C) Kendi kültürünüze ait bir edebî eserin (şiir, hikâye, destan vb.) sembollerini açıklayan bir araştırma yazısı yazınız.

											e e e
13		*****	en en e			******		*****			
1000		A. A. A. A. A. A. A. A. A. A. A. A. A. A									
											107.20
*											or.
											ere.
140											
- 25											
											-1.
30											
19.0											
							*******				**
			***************************************	- de la constant							
10	cerce			*****							
	CESTIFIC.	20011									
				as delicated to							
			-	OF REAL PROPERTY.	NAME OF TAXABLE PARTY.	POSE DE LA COMP	-	The same	SECTION .	Total Control	-

(((

DINLEME

- A) Metni dinleyiniz. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.
- 1. Şaman kültünün temeli neye dayanmaktadır?
 - a) Ural-Altay inanışlarına
- b) doğa, insan ve inanca
- c) efsun ve dansa
- d) düğünler ve toylara
- "Şaman dansı, dramanın kökeni kabul edilmektedir." sözüyle Şaman dansının hangi özelliğine dikkat çekilmektedir?
 - a) Şamanın kendinden geçme hâlinin, insanlar üzerinde derin bir etki bırakmasına
 - b) Şamanın dansı esnasında, dans alanında doğaüstü eylemlerin gerçekleştirilmesine
 - Saman dansının müzik, dans ve etkili bir anlatıma sahip olan tiyatronun temeli sayılmasına
 - d) Şaman'ın dansıyla birlikte hayattaki üzüntü verici olayların canlandırılmasına

- Aşağıdakilerden hangisi, gezginin sohbet sırasında edindiği bilgilerden biri değildir?
- Geleneksel Türk tiyatrosunda şamanizmden etkiler bulunmaktadır.
- Şamanlar vücut dilini oldukça etkileyici biçimde kullanmak-
- Şaman dansının köklü bir mazisi bulunmaktadır.
- Bugün bazı Türk kavimlerinde bu dans yaşatılmaktadır. d)
- Metne göre, aşağıdakilerin hangisinde verilen ifadeler arasında doğru bir ilişki yoktur?
 - a) şaman çalgısı davul
 - b) Şamanizm inancı Göktanrı inancı
 - c) şamanlık babadan oğula miras
 - d) şaman dansı şamanın kendinden geçme hâli
- B) Dinlediğiniz metne göre işaretleyiniz. (Doğru: √, Yanlış: *)

Şamanlar, rüyalarında vazifelendirildiklerini görürler.

Samanların geleceğe dair hisleri kuvvetlidir.

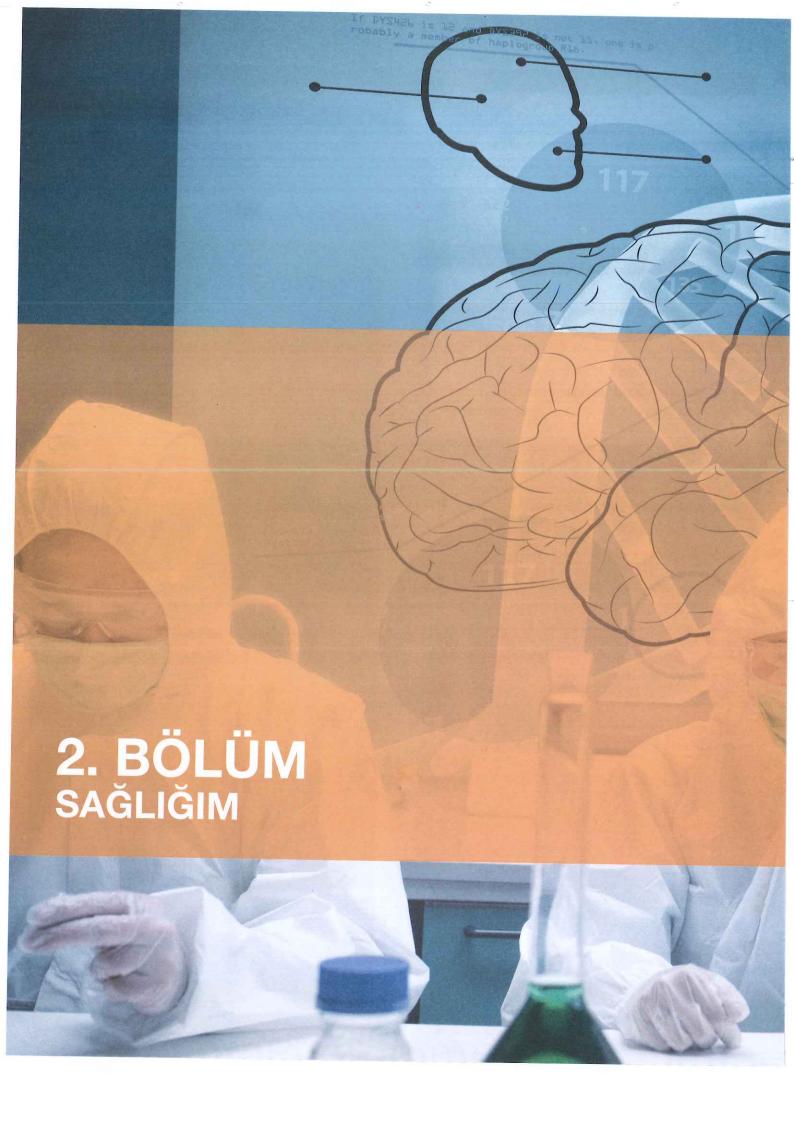
Şamanların görünüşleri oldukça mistiktir.

Şamanların dans etmede belirli bir amacı yoktur.

Şamanlar, dansları sırasında kendilerinden geçerler.

210101010101010101010101010101010101

İnsanoğlunun tarih boyunca en büyük hedeflerinden biri hastalıklara çare bulup insan ömrünü uzatmak oldu. Çeşitli bitkilerden elde edilen iksirler binlerce yıl hastalıkların tedavisinde ilaç olarak kullanıldı. MÖ 1534 yılına ait olduğu düşünülen bir papirüste, çeşitli hastalıklardan ve bu hastalıkların tedavilerinden bahsediliyor. MÖ 1700'lü yıllarda Babillilerin, bıçak kullanarak ameliyat yaptıklarına dair bilgiler bulunuyor. Günümüzde de hem hastalıkları tedavi etmek hem uzun ömürlü olmak hem de hayat standartlarını yükseltmek için bilim adamları durmaksızın çalışıyorlar. Özellikle insanlığın genetik kodlarını çözmek için uğraşan bilim adamları, yaptıkları çalışmalarla dünyada ilgiyle takip ediliyor.

İnsanların hangi hastalığa daha yatkın olduklarından zihinsel yeteneklerine, boylarının uzunluğundan gözlerinin rengine kadar sayısız biyolojik özellik, DNA sarmalının sakladığı genetik şifre aracılığı ile belirleniyor. Yaşamın sırlarını içeren genlerin şifresi her geçen gün daha fazla çözülüyor ve hastalıkların tedavisinde her gün yeni bir aşama kaydediliyor. Genetik şifrelerin çözülmesiyle yaşlanmanın ve hücre ölümünün sebepleri de daha iyi anlaşılıyor.

Genler, vücutta hayati görevleri olan "protein"lerin yapımı için gerekli bilgiyi taşıyor. Proteinler, besinlerin sindirilmesinden çeşitli maddelerin yakılmasına kadar bircok kimyasal görevi üstleniyor. Bunlara ek olarak proteinler, taşıyıcı olarak görev yapıyor. Örneğin, hemoglobin kanda oksijeni taşıyan bir proteindir. Proteinler, yapı taşları olarak da kullanılıyor. Kollegen adı verilen bir protein, hücreler arasında kuvvetli bir destek görevi görüyor. Ayrıca vücutta çeşitli görevleri olan insülin, testosteron ve steroid gibi hormonlar da protein yapısındadır.

İnsan vücudunda yaklaşık 35.000 gen gen bulunuyor. Genler, hücre çekirdeğinde bulunan kromozomların içinde yer alıyor. Bu kromozomlar, sperm veya yumurta dışındaki tüm hücrelerde 23 çift, yani toplam 46 adet olarak bulunuyor. Bunların 23 tanesi anneden, 23 tanesi de babadan geliyor. Kromozom sayısının eksik veya fazla olması çeşitli hastalıklara yol açıyor. Örneğin normalde 2 tane olması gereken 21. kromozom, eğer

bir insanda 3 tane olursa, insanın hem vücut gelişimini hem de zihinsel gelişimini etkileyen bir hastalık olan

Down sendromu ortaya çıkıyor.

Kromozomların içerisinde bulunan genler, uzun DNA dizilerinden oluşuyor. Hücrelerin özellikleri ve işlevlerinden değişik genler sorumlu. Genetik şifrede en ufak bir değişiklik, hücre yapısının bozulmasına ve hücrenin esas görevini yerine getirememesine sebep olabiliyor. DNA zincirindeki bozukluklara bağlı olarak genlerin normal işlevlerini kaybetmesi, hücrelerin

kontrolsüz çoğalmasına, yani kansere gibi hastalıklara da sebep olabiliyor. Genleri oluşturan DNA'nın yapı taşlarından sadece bir veya birkaç tanesinin hatalı dizilimi bile, kusurlu bir molekül yapısı oluşturuyor. Örneğin, bir yerimiz kesildiğinde kanın pıhtılaşmasını sağlayıp kanamayı durduran yapı taşlarından olan "faktör 8"in yapımını sağlayan gende bir bozukluk varsa ve "faktör 8" eğer hatalı kodlanırsa pıhtılaşma sağlanamıyor ve kanama durmuyor. "Hemofili" denilen bu kan hastalığı, kalıtımsal bir gen bozukluğudur. Kanama anında kişiye "faktör 8" verilmediğinde hastanın ölümüne neden olmaktadır.

Bu örnekte olduğu gibi, bozukluğuna bağlı birçok hastalık mevcuttur. Ancak her insandaki genetik şifre farklılık gösterdiği için bazı hastalıklarda tıp çaresiz kalıyor. Genetik şifredeki bozukluklara bağlı hastalıkların tedavisinde. çeşitli ilaçlar kullanılsa

da

temelde bozuk olan sifre yapısı değiştirilemediği için bu hastalıklara kalıcı

bir çözüm bulunamıyor.

İnsanlığın en büyük beklentisi ise bir an önce gen bozukluğuna bağlı hastalıkların da tedavi edilebilir olması. Böylece çaresizce ölümü bekleyen milyonlarca insan için bir umut kapısı açılacaktır.

1	_	5	-
	ø	2)

ANLAMA

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- İnsanların genetik şifreleri aracılığıyla belirlenen biyolojik özellikleri nelerdir?
- 2. Hemoglobin ve kollegenin görevleri nelerdir?
- 3. "Faktör 8"in insan hayatındaki önemi nedir?
- 4. İnsan vücudunda kanserin ortaya çıkış sebebini açıklayınız.

- Genetik hastalıkların tedavisi nasıl gerçekleşebilir?
- 6. Size ailenizden aktarılan genetik özellikleriniz hakkında bilgi veriniz.
- B) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Proteinlerle ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?
 - a) Proteinin bir çeşidi insan kanındaki oksijeni aktarır.
 - b) Besinlerin sindirilmesi görevinden proteinler sorumludur.
 - c) Vücuttaki birçok hormon, proteinlerden oluşmaktadır.
 - d) İnsan vücudunda 35.000 civarında protein bulunuyor.
- 2. Hemofilinin tanımı aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Kromozom eksikliğine bağlı, kalıtımsal bir gen bozukluğudur.
 - b) Vücuttaki kollegen eksikliğine bağlı kan pıhtılaşmasıdır.
 - c) Hücrelerin işlevlerini yerine getirememesi sonucu olusan kanamadır.
 - d) Vücuttaki kanamayı durduran molekülün bozulduğu kan hastalığıdır.

Aşağıdaki bilgilerden hangisi metinden <u>çıkarılamaz</u>?

- İnsanlar asırlardır daha uzun yaşamak için araştırmalar yapmaktadırlar.
- b) Genetik şifreler çözülür çözülmez bütün hastalıkların çaresi bulunacaktır.
- c) Kromozom eksikliği zihinsel rahatsızlıklara ve gelişim bozukluklarına yol açar.
- d) Kullanılan ilaçlar gen bozukluğuna bağlı hastalıklarda tamamen çözüm olmuyor.

C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: ✓, Yanlış: ※)

İnsanlığın en büyük beklentisi, gen bozukluğuna bağlı hastalıkların tedavi edilmesidir.

Gen bozukluğu olan kişilere, kanama anında "faktör 8" verilmesi ölüme yol açabilir.

İnsan vücudundaki bütün hücrelerde 23 çift kromozom bulunmaktadır.

Genler, vücutta hayati görevleri olan "protein"lerin yapımı için lazım olan bilgileri içinde barındırır.

İnsanların bütün fiziksel özellikleri DNA sarmalının içinde bulunan genetik şifre ile belirleniyor.

Ç) Aşağıdaki cümleleri tamamlayınız.

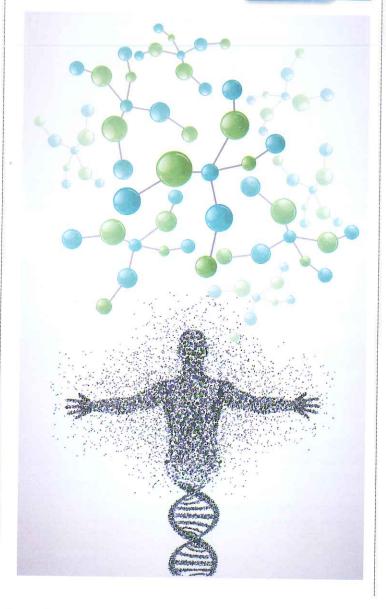
Bu parçadan DNA ile ilgili öğrendiğim yeni şeyler oldu. Bunlar

Genetik şifrenin bir an önce çözülmesi lazım, çünkü

Bilim adamları tıp alanında

.....için durmadan çalışıyorlar.

KONUŞMA

Aşağıdaki diyaloğu okuyunuz ve sınıfta canlandırınız.

Sunucu: Hoş geldiniz Eren Bey. Bugünkü konumuz,

üniversitelerin hızla gelişen ve dikkat cekici bölümlerinden biri olan "Moleküler Biyoloji ve Genetik Programı". Bizlere bu bölümü kısaca

tanıtır mısınız?

Öğretim Üyesi: Moleküler biyoloji ve genetik, biyoloji alanının

son yıllarda en hızlı gelişen dalları olup yaşayan ya da yaşamı sona ermiş tüm organizmaların moleküler düzeyde yapılarını, işlevlerini; bunların birbirleriyle ve çevreyle olan ilişkilerini ince-

Sunucu: Peki efendim, üniversitenizin bu alandaki ça-

lışmaları nelerdir? Bu konuya da kısaca değinir

misiniz?

Öğretim Üyesi: 20. yüzyılın sonlarında moleküler biyoloji ve ge-

netik alanında dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak ülkemizde bu alanda gelecekte ihtiyaç duyulacak kaliteli elemanları yetistirmek amacı ile 1996 yılında hazırlanan Moleküler Biyoloji ve Genetik Programı, ÖSYM tarafından aynı yıl tanınmış ve bölüm kimliği kazanmıştır. Bölümümüz, Biyolojik Bilimler Bölümü ile aynı öğretim kadrosu ve fiziksel altyapıyı paylaşmakta, buna karşın, gerek ders programı gerekse laboratuvar uygulamaları açısından bu alanın ihtiyaç duyduğu özgün eğitimi vermektedir. Öğrencilere eğitim programlarını bölüm içi ve bölüm dışı seçmeli derslerle çeşitlendirme ve zenginleştirme olanağı da verilmektedir. Peki, bize bu bölümü bitiren öğrencilerin iş im-

Sunucu:

kânları hakkında da bilgi verir misiniz? Öğretim Üyesi:

Öğrencilerimiz, moleküler biyoloji ve genetik alanlarındaki en son gelişmeleri takip edebilen ve gelecekte ülke gereksinimlerine cevap verebilecek öğrenme ve araştırma becerilerine sahip bireyler olarak yetiştirilmektedir. Mezunlarımız, akademisyen olabilmek için gereken yüksek lisans ve doktora programlarına hem yurt içinde hem de yurt dışında devam etme şansına sahipler. Buna ek olarak bakanlıklarda, araştırma enstitülerinde ve Kamu İktisadi Teşekkülleri bünyesinde devlet kadrolarında

endüstrilerinde araştırma-geliştirme ve kalite kontrol birimlerinde görev almaktadırlar. Tıp sektöründe; hastanelerde, özel tahlil laboratuvarlarında ve tüp bebek ünitelerinde aranan elemanlardır. Bunun yanı sıra teknoparklarda bulunan ve ileride açılacak araştırma-geliştirme firmalarında kurucu ya da araştırmacı olarak çalışabilmektedirler. Tıp ve biyoloji alanında

da çalışabilmekteler. Özel sektörde ilac ve gıda

ithalat ve ihracat yapan özel şirketlerde satış temsilcisi ve teknik danışman olarak calısan mezunlarımız gelecekte kök hücre gibi yeni sektörlerin gelişmesi ile daha geniş iş imkânla-

rından da yararlanabileceklerdir.

Eren Bey, verdiğiniz bilgiler için gerçekten çok Sunucu: teşekkür ederim. Eminim, öğrenciler için bu bil-

giler çok değerli olacak.

Öğretim Üyesi: Ben de bu fırsatı bana tanıdığınız için sizlere

teşekkür ederim.

B) Bir tıp doktoru olsanız hangi alanda uzmanlaşmak istersiniz? Sebepleriyle açıklayınız.

C) Aşağıdaki fotoğrafları inceleyiniz, DNA üzerinde yapılan çalışmaların olumlu ve olumsuz taraflarını tartışınız.

 Bir hastalığı ve tedavi yöntemlerini anlatan bir sunum hazırlayınız ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

YAZMA

 Aşağıdaki kelimeleri uygun şekilde eşleştirip cümlede kullanınız.

()	kan
()	genetik
()	umut
()	
()	ihracat
()	hücre
()	satis

1. kapı
2. yap-
3. tag
4. kod
5. pihtilaşma
6. temsilci
7. gekirdek

The second name of		
The state of the s		
	6	

B) Aşağıdaki cümleleri uygun şekilde tamamlayınız.

1.	Gelişmiş ülkelerinin çoğunda hem ekonomik hem de
2.	Ödevin konusunda senin için bir şeyler yapmak isterdim ancak
3.	Ne havanın bozuk olması ne de
4.	Onun hakkında çok olumlu düşüncelere sahiptim hâlbuki
5.	Çevre kirliliğinin gittikçe artması nedeniyle
6.	Yarışmaya katılacaktım ancak arkadaşım yüzünden
7.	Annem ve babamın sayesinde
3.	Alkollij olarak arac kullananlarin vol actiči

- Aşağıdaki cümleleri yazım yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız.
- Hayatında ki sorunları çözmek için bir psikologtan yardım almaya karar verdi.

- Mehmet bey bugün ki toplantının haftaya Perşembeye ertelenmesini ricaediyor.
- 3. Biranda terkedilmek onu tamamen insanlardan ve çevreden uzaklaşdırdı.
- 4. Yeni yardım kampanyası evde bekliyen eşyaların değerlendirilmesile ilgili.

- Özellikle afrika ülkelerin de sıtmanın tedavisine yönelik araştırmalar sürüyor.
- Ç) Aşağıdaki karikatürün vermek istediği mesaj hakkında bir kompozisyon yazınız.

Selçuk ERDEM

(((

DINLEME

- A) Metindeki radyo haberini dinleyiniz ve haberin hangi konuyla ilgili olduğunu söyleyiniz.
- B) Dinlediğiniz metne göre işaretleyiniz.
 (Doğru: √, Yanlış: x)

Kök hücreler, her insanın kemik iliğinde bulunmaz.

Kök hücre nakli hakkındaki bilgileri Doğru Tedavi Hastanesi doktoru veriyor.

Kök hücre nakli birçok hastalığın tedavisi için umut olmuştur.

Yeni doğan bebeğin ayağından kök hücre alınabiliyor.

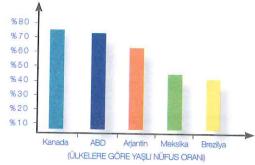
Kan hücrelerinin bir kısmı leğen kemiğindeki kemik iliğinden elde edilir.

Değişen zamanla birlikte insanlar, insanların yaşam şekilleri ve alışkanlıkları da değişmiştir. Bu değişiklikler bilimin her alanında kendini göstermiştir. Özellikle tıp alanındaki gelişmelerle ve yapılan araştırmalarla pek çok yenilik ortaya çıkmıştır. Gelişen teknoloji ve bilimle birlikte eskiden çaresi olmadığı düşünülen çeşitli hastalıkların çaresi bulunmuş, birkaç yüzyıl önce insan yaşamını tehdit eden bir hastalık, çağımızdaki değişmeler ve gelişmelerle artık insan yaşamı için tehdit olmaktan çıkmıştır. Örneğin çok değil, bir asır önce, bulaşıcı hastalıklar ölüme sebep olurken günümüzde sağlık hizmetleri ve teknolojideki gelişmelerle bulaşıcı hastalıklar önemli ölçüde kontrol altına alınmıştır. Bunun sonucunda insan ömrü uzamaya başlamıştır.

Yaşam süresinin uzamasıyla birlikte çeşitli sağlık sorunları da artık ileri yaşlarda görülmeye başlamış ve kronik hastalıklar ortaya çıkmıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerde son 40-50 yıl içerisinde yaşlı

Dünya genelinde 2005 yılında meydana gelen 58 milyon ölümün 35 milyonu (%60'ı) kronik hastalıklar yüzünden olmuştur. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre 2005 yılındaki hastalık oranlarında kronik hastalıklar diğer hastalıklar içerisinde %77'lik bir orana sahiptir. Bulaşıcı hastalıkların oranına bakıldığında ise %9 gibi çok düşük bir oran dikkat çekmektedir. İleri ve orta yaşlarda ölümlere sebep olan bu hastalıklar tıpta kronik hastalıklar olarak nitelendirilir. Peki kronik hastalık nedir, nasıl tanımlanır? Kronik hastalık; uzun süren, tam tedavi edilemeyen, yavaş ilerleyen, çoğu kez kalıcı sakatlığa yol açan bir hastalıktır. Hastalığın oluşmasında sosyoekonomik, kişisel, genetik etkenler rol oynar. Kronik hastalıklar daha çok orta ve ileri yaşlarda görülürken çocuklarda bu hastalıklara pek az rastlanır. Peki, kronik hastalıklardan kurtulmak mümkün müdür? Elbette, tamaman kurtulmak mümkün değildir ancak kronik hastalıklara yakalanma oranını en aza düşürmek

mümkündür. Özellikle beslenme alışkanlıklarını değiştirmek, dengeli ve yeterli beslenmek sağlıklı yaşam merdiveninin ilk basamağını oluşturur. İkinci basamak sigara kullanmamak, üçüncü ve en önemli basamak ise düzenli egzersiz yapmaktır. Bütün bu sağlıklı yaşam merdiveninden dikkatli çıkarak kalp hastalıklarından, bazı kanser türlerinden, kronik akciğer hastalıklarından uzak kalınabilir. Ayrıca hastalığın erken tanısı da hastalığın etkilerini en az seviyeye indirmede önemli bir adımı teşkil eder. Erken tanı, belirtiler ortaya çıkmadan hastalığın tespit edilmesidir ve tıptaki genel kanı, erken tanının hayat kurtardığıdır.

Bütün bu bilgiler ışığında, dünyada 60 yaş ve üzeri yaşlarda en fazla görülen hastalıklar şu şekilde sıralanabilir:

- kalp hastalıkları
- akciğer hastalıkları 2.
- alzheimer 3.
- katarakt 4.
- solunum yolları enfeksiyonları 5.
- 6. işitme kaybı
- akciğer kanseri 7.
- görme bozuklukları 8.

Türkiye'de 60 ve üzeri yaşlarda ölüme neden olan kronik hastalıklar ise şunlardır:

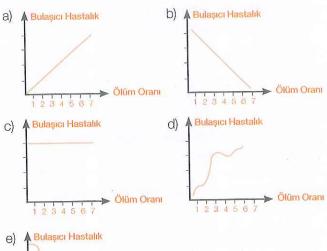
- kalp hastalıkları 1.
- akciğer hastalıkları 2.
- solunum yolu enfeksiyonu 3.
- 4. diyabet
- mide kanseri 5.

Zaman hızla geçiyor. Gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurmak her geçen gün daha da zor hâle geliyor. Herkes uzun ve kaliteli bir ömür sürmek istiyor. Bunu sağlamak da yine kişinin kendisine düşüyor. Sağlık elden gitmeden, var olan sağlığını devam ettirecek şekilde yaşam sürdürmek aslında uzun ve kaliteli yaşamın, hatta her şeyin şifresi hâline geliyor. Yani şifre herkes için ortak, asıl beceri onu doğru kullanmaya kalıyor.

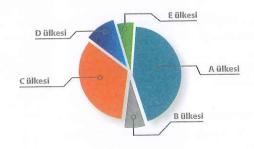
ANLAMA

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- "Bulaşıcı hastalıklar çağımızdaki gelişmeler ve değişmelerle insan yaşamı için tehdit olmaktan çıkmıştır." cümlesindeki bilginin grafikle ifadesi aşağıdakilerden hangisidir?

Metinde geçen "Özellikle gelişmiş ülkelerde yaşlı nüfus artmıstır." ifadesinden hareketle aşağıda ki yaşlı nüfus oranı verilen ülkelerden hangisinin gelişmiş bir ülke olduğu söylenebilir?

- A ülkesi
- b) B ülkesi
- C ülkesi
- d) D ülkesi
- e) E ülkesi

- 3. <u>"Bütün bu bilgiler ışığında</u>, dünyada 60 yaş ve üzeri yaşlarda en fazla görülen..." cümlesindeki altı çizili ifadenin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) bilgilerin ayrıntıları
- b) bilgilerin değişkenliği
- c) bilgilerin yararlılığı
- d) bilgilerden hareketle
- 4. "Gelişen ve değişen dünyaya <u>ayak uydurmak</u> her geçen gün daha da zor hâle geliyor." cümlesindeki altı çizili ifade hangi anlamda kullanılmıştır?
 - a) inanmak
- b) güvenmek
- c) bilmek
- d) uyum sağlamak
- B) Metindeki grafiğe göre işaretleyiniz.
 (Doğru: ✓, Yanlış: ϫ)

Brezilya'da yaşlı nüfus oranı diğer yaş oranlarına göre azdır.

ABD'deki yaşlı ölümlerinin oranı Kanada'ya göre fazladır,

Kanada'da yaşlı nüfus fazladır.

Meksika gelişmiş bir ülkedir.

C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: √, Yanlış: *)

Bulaşıcı hastalıklar günümüzde insan yaşamını tehdit etmektedir.

Gelişmiş ülkelerin yaşlı nüfusunda artış görülmektedir,

Sağlık hizmetleri ve teknolojideki gelişmeler sayesinde bulaşıcı hastalıklar kontrol altına alınmıştır.

Kronik hastalıklar en çok çocuklarda görülür.

Kronik hastalıklar tamamen iyileştirilebilir.

5

KONUŞMA

A) Sizce aşağıdaki konuşmalarda yer alan kişilerin ne gibi sağlık problemleri vardır? Anlattıkları sağlık problemlerinin adlarını söyleyiniz.

Uzun süredir canım hiçbir şey yapmak istemiyor. Çok karamsarım. Gelecekle ilgili ne bir planım ne de bir amacım var. Hayat çok anlamsız. Yemek bile yemek istemiyorum. Annem ve babam çok zayıfladığımı söylüyorlar. Son zamanlarda geceleri de uyuyamıyorum. Çok ama çok mutsuzum.

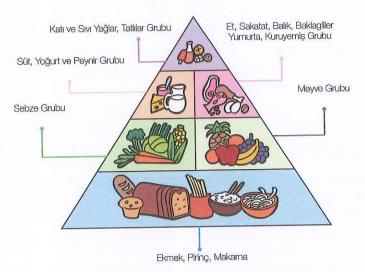
Yemek yemek benim için vazgeçilmezdir. Bir şeyler yemeden asla duramıyorum. Özellikle de abur cubur yemek bana büyük keyif veriyor. Cips, çikolata, kola, hamburger, pizza... Ayrıca yemekler bol yağlı olursa... Yeme de yanında yat...

Bu alışkanlığa çok küçük yaşta başladım. Aslında her gün, başladığım o ilk güne lanet ediyorum ama artık elden ne gelir? İçmeden duramıyorum. Biri bitmeden diğerine başlıyorum. Onu içmediğim zamanlarda elim ayağım titremeye başlıyor. Ona çok bağlandım. Çoğu kez bırakmaya çalıştım ama yapamadım. Çocuklarım bana çok kötü koktuğumu söylüyorlar. Üzerime sinen bu kötü kokudan artık arınmak istiyorum.

SAĞLIKLI BESLENME PİRAMİDİ

B) Her insanın, her ailenin, hatta her ülkenin beslenme alışkanlıkları farklılık gösterir. Temel besin kaynakları vardır. Bunlar: Süt grubu, et grubu, ekmek ve tahıl grubu, sebze ve meyve grubudur. Örneğin Türkiye'de insanlar buğday ürünlerini ve ekmeği çok tüketirken, et ve süt ürünlerini az tüketmektedir. Sizin ülkenizde ya da şehrinizde temel beslenme alışkanlığı nasıldır? En çok hangi besin kaynakları tüketilir? Niçin? Açıklayınız.

YAZMA

 Aşağıdaki açıklamaları ve tabloyu inceleyiniz. Siz de beden kitle endeksinizi hesaplayınız.

Yetişkin bir insanın kilosunun boyuna göre normal olup olmadığını gösteren değere "beden kitle indeksi" denir. Peki, nasıl hesaplanır bu indeks? Çok kolay: Vücut ağırlığınız boyunuzun karesine bölünür ve çıkan sonuç şu şekilde değerlendirilir:

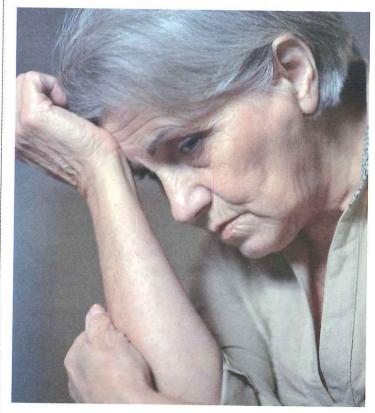

11111111	and an an an an an an an an an an an an an	
	in the second se	
******		,,,,
F1 (C.13.)		
2000		
0.000	38/486/49/5-P274-01-01	
111111		
111111		

B) Bir araştırmaya göre en faydalı uykunun yedi saat süren uyku olduğu ve bu düzenin değiştirilmesinin vücutta bazı hastalıklara sebep olabileceği ortaya çıkmıştır. Özellikle yedi saat yerine beş saat uyuyanlarda ölümcül kalp hastalıkları görülme olasılığı, yedi saat uyuyanlara göre iki kat artmaktadır. Ayrıca yetersiz uykunun kalp hastalıklarından başka kontrolsüz kilo alma, diyabet, yüksek tansiyon gibi sorunlara da yol açtığı gözlenmiştir. Sizin hayatınızda uyku ne kadar önemlidir? Siz bir günde ne kadar uyuyorsunuz? Uykunun insan sağlığına etkisine katılıyor musunuz? Niçin? Yazınız.

,

- C) Aşağıda karışık şekilde verilmiş paragrafları sıraya koyarak anlamlı bir metin oluşturunuz ve metinde boş bırakılan yerleri () uygun noktalama işaretleriyle tamamlayınız.
- (.........) Günümüzde () Başım hiç ağrımıyor () () diyen kaç kişi vardır acaba () Baş ağrısı pek çok insanda görülen () hayatın pek çok döneminde karşılaşılan ve gündelik hayatı olumsuz etkileyen bir hastalık durumudur ()
- (........) Migren ataklar şeklinde gelen şiddetli baş ağrılarıdır () Çoğu zaman insanı sosyal hayattan uzaklaştırır () gündelik işlerini bile yapamaz hâle getirir () Migren ağrıları zonklama () nabız atar gibi atma şeklinde hissedilir () Ağrı başın sağında veya solunda () tek tarafında meydana gelir () Ağrıyla birlikte bulantı () kusma () ışığa () sese ve kokuya duyarlılık görülebilir ()

DINLEME

- Metinleri dinleyiniz ve aşağıdaki soruları cevaplayınız.
- Aşağıdakilerden hangisi birinci metinden çıkarılabilecek bir sonuçtur?
 - a) Türkiye'de kan bağışı yapanların oranı düşüktür.
 - b) Kan bağışı, ahlaki bir sorumluluğun yerine getirilmesini sağlar.
 - c) Kan bağışı, zorunlu hâle getirilmelidir.
 - d) Kan bağışı, kan veren açısından bazı durumlarda olumsuz sonuçlar doğurabilir.
- 2. Dinlediğiniz metne göre aşağıdakilerden hangisi doktorun uyarıları arasında değildir?
 - a) Aşırı tuz tüketimi astım hastalığında şikâyetleri artırır.
 - b) Her öğünde ortalama 5-6 gram tuz tüketilmelidir.
 - Aşırı tuz tüketimi kalp damar hastalıklarına bağlı ölümlerde artışa neden olur.
 - d) Önerilen miktarın üzerinde tuz tüketimi mide kanseri, şişmanlık ve kemik erimesi riskini artırır.
- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları dinlediğiniz metinlere göre tamamlayınız.
- Metin:

a) Söz gelimi, düzenli aralıkl	arla kan bağışlamak, kemik
	önler.
	düşer.
c) Kan bağısı	ihtimalini azaltır.

2. Metin:

a)	Tuz tüketiminin, toplumsa		ve yaşanan
	bölgel	ere göre değişiklil	k gösterdiğini
	ifade eden ()		
b)	Bu tür sorunların	için günlük alır	an tuz

b) Bu tur sorunların için gurlluk alınan tuz miktarının temel kural olduğu vurgulanmıştır.

3. Metin

Ayakkabı İçin Klima: KLİMAYAK

TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ BAŞKANLIĞINA

ANKARA

Ayakkabıların topuk kısmına yerleştirilecek küçük pervane sayesinde ayakları serinletmeye yarayacak "klimayak" adlı buluşuma patent almak istiyorum. Buluşuma ait tarifname ektedir.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

11/07/2013 Zihni ÇALIŞKAN

Adres:

Cebeci Mah. Seyhan Sok. Nu: 26 06590 Çankaya/ANKARA

EK:

TARIFNAME

Buluşun ilgili olduğu teknik saha

Bu buluş, yaz aylarında ayağı serin tutmayı amaçlayan, ayakkabıların topuk kısmına yerleştirilen solar şarjlı pervaneyle ilgilidir.

Buluşun açıklanması

Bu buluş, ayakkabının yan tarafına konulan solar çiplerle çalışan bir pervaneyi esas almaktadır. Tabanda boydan boya yapılan uzun hava kanalcıklarıyla pervanenin ayakkabının topuk kısmına, ürettiği hava tabanın üzerindeki küçük deliklerle ayakkabının içine verilmektedir. Bu buluş, ayakkabı içerisine verilen serin hava sayesinde hem terlemeleri önlemekte hem de ayağın hava almasını sağlayarak ayakkabının sağlıklı bir biçimde kullanılmasına imkân vermektedir. Böylelikle nemli kalmayan ayakkabının ömrü uzamakta ve kullanıcılara ekonomik avantaj sağlamaktadır. Ayakkabıyı yağmurlu havalarda giymek ve suyla temas ettirmek pervanenin çalışmasını engelleyeceği için sadece güneşli ve kuru havalarda kullanılması önerilmektedir. Pervaneyi ayakkabı içerisindeki küçük düğmeyi kullanarak istediğiniz zaman çalıştırabilir, gündüz depolanan güneş enerjisini gece de kullanabilirsiniz.

Buluşun çözümünü amaçladığı teknik problemler

İmalat aşamasında ayakkabının topuğuna yerleştirilen pervane, güneş enerjisini kullanan solar teknolojiyle çalışı-yor. Pervanenin, ayakkabının tabanında açılacak hava kanalları yardımıyla, ayakkabının içine hava vererek terlemeleri ve kokuları önlemesi amaçlanıyor.

Şekillerin açıklanması

- 1. Şekil : Ayakkabı tabanının tek parça hâlinde görünümü
- 2. Şekil : Güneş enerjisiyle çalışan pervanenin görünümü
- 3. Şekil : Ayakkabının üstten görünümü
- 4. Şekil : Ayakkabının sağ ve sol yandan görünümü

Buluşun seri üretime uygunluğu

Yukarıda bahsedilen faydaları sağlayan ayakkabı, pervane ve özel kanalcıkları olan tabanının birleştirilmesiyle diğer ayakkabılar gibi üretilebilecek bir üründür.

7		1	
		J	
	L		

ANLAMA

- A) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. "Klimayak" adlı buluş hangi amaçla yapılmıştır?
- Sizce metinde adı geçen buluşun güneş enerjisiyle çalışmasının ne gibi faydaları vardır?
- 3. "Kilimayak" adlı buluş hangi parçalardan oluşmaktadır?
- 4. "Kilimayak" hangi hava koşullarında kullanılabilir?
- Sizce bu buluşun ayakkabıcılık sektörüne etkileri neler olabilir?
- B) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. "Graham Bell, telefonu 1876'da <u>icat etti</u>." cümlesindeki altı çizili kelimenin yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı <u>değişmez</u>?
 - a) bozdu
- b) tamir etti
- c) buldu
- d) keşfetti
- 2. "Gündüz <u>depolanan</u> güneş enerjisini gece de kullanabilirsiniz." cümlesindeki altı çizili kelimenin yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı <u>değişmez</u>?
 - a) üretilen
- b) tüketilen
- c) biriktirilen
- d) pazarlalanan
- 4. Aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?
 - a) "Klimayak" güneş enerjisiyle çalışmaktadır.
 - b) "Klimayak" sadece gündüz çalışmaktadır.
 - c) "Klimayak" yağmurlu havalarda da kullanılmaktadır.
 - d) "Klimayak" çok pahalı bir ayakkabıdır.

- 5. "Klimayak" ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılabilir?
 - a) Çok fazla satılmıştır.
 - b) Sadece kış mevsiminde kullanılabilir.
 - c) Henüz seri üretimi yapılmamıştır.
 - d) Diğer ayakkabılara göre ucuzdur.
- C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: √, Yanlış: *)

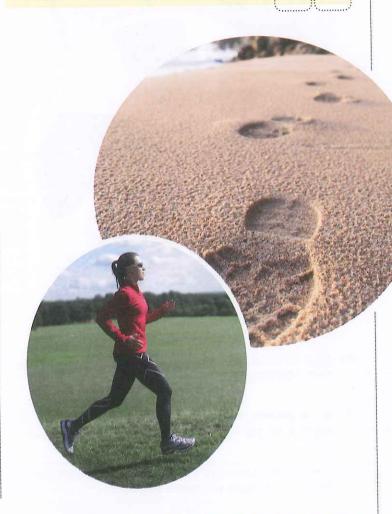
"Klimayak" geceleri çalışmamaktadır.

"Klimayak" her mevsim kullanılabilir.

"Klimayak" adlı buluş solar tekniğiyle çalışmaktadır.

"Klimayak" ayaktaki terlemeyi ve kokuyu engellemektedir.

"Klimayak" ilk defa Almanya'da üretilmiştir.

KONUŞMA

- A) Eğer bir bilim insanı olsaydınız hangi alanda buluş yapmak isterdiniz? Kısaca anlatınız.
- B) Sizce çevrenizdeki en yararlı buluş hangisidir? Bu buluş size ne gibi kolaylıklar sağlıyor? Kısaca anlatınız.
- C) Teknolojik gelişme ve buluşların fayda ve zararları nelerdir? Bu konuda münazara yapınız.

YAZMA

 Aşağıdaki paragrafı yazım yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız.

Geçen yaz tatilinde mısıra gitdik. Kahirede Hava alanına indikten sonra otobüslerle piramidlerin bulunduğu çöllere ulaştık. Çok büyük ve gizemli olan piramidler insanın tüylerini ürpeteyordu. Bu piramidlerin gizemi hala çözülememiş. Piramidleri gezerken birdenbire kum fırtınası çıkdı. Gözgözü görmüyordu. Fırtına karşısında hiç birşey yapamayordum. Yaklaşık 20 dakika sonra fırtına bitti ve turumuza devamettik. Bu mısır gezisi akılımından hiç çıkmatı.

	3073		٠.		٠.		٠.	•	•							٠,									1				or.					0	10	-	
	orra	***	.,,	٠.	٠.	٠.			.,		•				٠.			٠.			٠.	٠.		,	٠.	.,	٠.	, ,							20		
			***	•		11			(10)	(4)	œ						ы		.,	•	e re			٠,	11					•							
			٠.,	٠.	٠.	٠.	٠.				,				0.0	06	• •			•	•			, ,			e e				i a					٠.	
				٠.	٠.		٠.		٠.	٠.					٠.			.,		٠.		٠,	.,				٠.				ш			.,			
,,,,,,												•				٠.					٠.		٠.	•			٠,	٠.	•						٠,		
						e e		• •	0			0.0	e)c				40		ia											.,		٠.	•				
		•••	٠.,								٠.		110	e.e			•			e e	ce		6.6														
				• •	• •						٠.	٠.				٠,					. ,		٠.					52			0					ra	
	ecc.	occ	œ	٠.		636)					٠.			·		٠.	٠.																	i			
		er.		•				e e	o.		e e						1.1		1 1	0.00	ese:				٠.			. ,									
							٠.												20				cc				· ·						٠.				
			٠.,					٠.		٠.	٠,				٠,																						
	cere	cce			00	(ii)	•										•)				٠.	٠.	٠.	٠	٠,		٠.	, ,									
					٠.		٠.			1 1		10		ric											٠,		•				•		٠.	.,	•		

B) Zaman makinesiyle günümüzden 3000 yıl öncesine ışınlandığınızı hayal ediniz. Ne gibi zorluklar yaşardınız, en çok neye ihtiyacınız olurdu? Düşüncelerinizi, kompozisyon bütünlüğü içerisinde yazarak anlatınız.

DINLEME

Metni dinleyiniz ve aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Bilim fuarı nerede yapılmaktadır?

Fuardaki projeler, kimler tarafından hazırlanmıştır?

Fuarda sunulan projelerin hazırlanması ne kadar zaman almıştır?

Fuarda sergilenen telefon bataryasının özelliği nedir?

Katılımcıların, fuara olan ilgisi her geçen gün niçin artmaktadır?

B) Dinlediğiniz metne göre işaretleyiniz. (Doğru: √, Yanlış: ×)

Bilim fuarı öğretmenler tarafından yapılmaktadır.

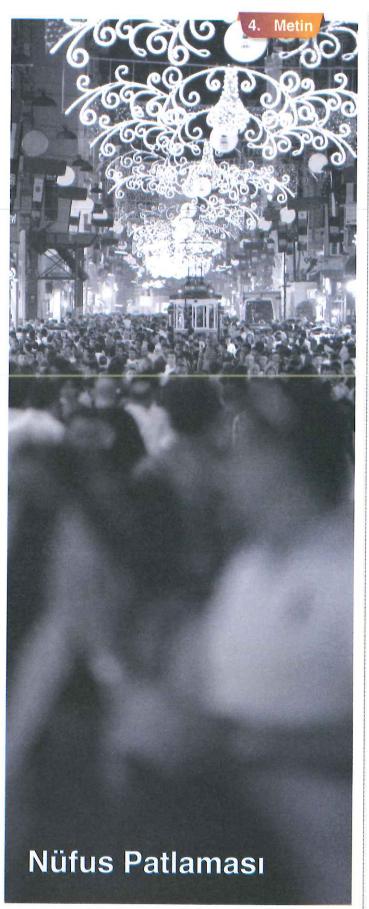
Fuara sadece öğrenciler katılmaktadır.

Fuar TÜBİTAK tarafından desteklenmektedir.

Birçok alanda farklı projeler yapılmıştır.

Fuar yıl boyunca açıktır.

Bilim adamları dünyamızın yaklaşık dört buçuk milyar yıl önce oluştuğunu düşünüyorlar. İnsan yaşamının ise en fazla iki yüz bin yıllık bir geçmişi olduğu kanaatindeler, İnsanlığın dünya üzerindeki macerası, dünyanın yaşıyla kıyaslandığında, oldukça kısa görünmektedir. Ortalama bir insan hayatıyla mukayese edildiğinde ise iki yüz bin yıllık bir zaman diliminin yabana atılamayacak kadar uzun bir süre olduğu anlasılır.

İnsan nüfusu, son iki yüz yıl içinde milyarlarla ifade edilen rakamlara ulaşmıştır. Yapılan araştırmalara göre insan nüfusu 1802 yılında bir milyara, 1927 yılında iki milyara, 1961 yılında ise üç milyara ulaşmıştır. Bugün ise dünya üzerinde yaşayan insan sayısı yedi milyarı aşmıştır. Bu konuda daha ilginç bir bilgi verelim: İnsanlık tarihinin başlangıcından bugüne kadar sadece 110 milyar insanın doğduğu hesaplanmıştır. Bu durumda günümüzde yaşayan insan sayısı insanlık tarihi içinde çok büyük bir orana sahiptir. Yani dünya nüfusunun on binlerce yıl boyunca düz ve yatay bir çizgi görünümünde olan artış grafiği, özellikle son iki yüz yıl içinde dikey boyutta yükselmektedir.

Dünya nüfus artış hızı dönemlere göre farklılık gösterse de nüfusun genel olarak tarihin her döneminde artma eğiliminde olduğunu söyleyebiliriz. Zaman ve dönemlere göre oluşan farklı artış hızlarının sebeplerini ise iyi tahlil etmek gerekir. Balıkçılık ve avcılıkla geçimin sağlandığı Paleolitik dönemde nüfus, yetersiz beslenme ve salgın hastalıklar gibi birçok nedenden dolayı fazla artmamıştır. Ancak insanların yerleşik hayata geçerek hayvanları evcilleştirmeleri ve tarımla uğraşmaya başlamaları nüfus artış hızının ivme kazanmasını sağlamıştır. Bununla beraber Sanayi Devrimi'ne kadar, bazı küçük sahalar çok fazla nüfus barındırmasına rağmen dünyanın büyük bir bölümü tenha veya boş hâlde bulunmaktaydı.

Dünyada asıl büyük nüfus artışı, Sanayi Devrimi'ni takip eden modern zamanlarda yaşanmıştır. Bu hızlı artıs bütün insanları endişelendirmekte ve bilim adamlarını büyük çaplı araştırmalara sevk etmektedir. Bu araştırma ve endişelerin altında insanlığın kaderini etkileyebilecek derecede hayati öneme sahip bazı sorular yatmaktadır. İnsanlığın yaşına göre hayli ihtiyar olan dünyamız, durmaksızın artan insan nüfusunu besleyebilecek kaynaklara sahip midir? Aşırı nüfus artışı, dünyanın ekolojik dengesinde olumsuz sonuçlara yol açmakta mıdır? Dünya üzerindeki bakir toprakların ve yeşil alanların nüfus artışına paralel olarak imara açılması sonuçlarını mı doğuracaktır? Küresel ısınma ile nüfus artışı arasında doğrudan bir ilişki var mıdır? Bunlara benzer sorular ve bazı komplo teorisyenlerinin ortaya attığı karanlık senaryolar, insanları haddinden fazla tedirgin ve huzursuz etmektedir. Üstelik 2050 yılında dünya nüfusunun on iki

milyara ulaşma ihtimali, insanlık âleminin gelecekle ilgili endişelerini arttırmaktadır. Bilim adamları ise her türlü karanlık senaryoya hazırlıklı olabilmek adına, dünya dışında insan yaşamı için uygun olabilecek başka gezegenler arayışındadırlar.

Bilim adamları insan yaşamına elverişli başka gezegenler keşfedebilecek mi ya da keşfetseler bile dünya medeniyetini yeni bulunan bu meçhul gezegene nakletmek mümkün olacak mı, bilmiyoruz. Şimdilik, bizler, çevre duyarlılığımızı daha önceki zamanlarda olmadığı kadar arttırmalı ve mümkün olduğunca diğer canlıların varlık alanlarını ihlal etmeden, sevgi ve saygıya dayalı insani ilişkiler kurmaya çalışmalıyız. Tam anlamıyla sevgi, saygı, hoşgörü, duyarlılık ve farkındalık sahibi insanlar olabilirsek dünya nüfusunun aşırı ve hızlı artışını insanlık için bir avantaj hâline bile dönüştürebiliriz.

10	1
	"
1	

ANLAMA

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. İnsanlar, aşırı nüfus artışının hangi olumsuz etkilerinden endişe duymaktadır?
- Aşırı nüfus artışının sebep olabileceği olumsuzluklar için günlük hayatta ve bilimsel düzeyde hangi önlemler alınabilir?
- Sizce dünyada insan nüfusunun artmasının olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
- B) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Aşağıdakilerden hangisi aşırı nüfus artışının sebep olduğu korku ve endişe yaratan konular arasında <u>yer al-</u> maz?
 - a) dünya kaynaklarının yeterli olup olmayacağı
 - b) ekolojik dengenin bozulup bozulmayacağı
 - c) doğanın tahrip edilip edilmeyeceği
 - d) küresel ısınmanın artıp artmayacağı
 - e) ev flyatlarının yükselip yükselmeyeceği

- 2. Metinde geçen "İnsanlığın yaşına göre hayli ihtiyar olan dünyamız, <u>durmaksızın</u> artan insan nüfusunu besleyebilecek kaynaklara sahip midir?" cümlesindeki altı çizili sözcüğün yerine aşağıdakilerden hangisi getirilirse cümlenin anlamı bozulur?
 - a) durmadan
- b) sürekli
- c) giderek
- d) durmayınca
- e) devamli
- Dünya ve insanlığın yaşı ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?
 - a) İnsanlığın yaşı en az dünyanın yaşı kadardır.
 - b) Dünyamız aşağı yukarı dört buçuk milyar yaşındadır.
 - İnsanoğlunun var oluşu iki yüz bin yıl öncesine kadar uzanır.
 - d) İnsanlık tarihi, dünyanın yaşına göre çok yeni bir zamanda başlamıştır.
 - e) Dünyanın yaşı, insanlığın yaşından çok daha eskidir.
- İnsanlık tarihi boyunca dünya nüfus artışı ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?
 - a) Dünya nüfusu, insanlık tarihinin her döneminde az da olsa yükselmiştir.
 - b) Dünyada insan nüfusu son iki asırda pek artmamıştır.
 - Dünyanın nüfus artış hızı farklı dönemlerde farklı büyüklüklerde gerçekleşmiştir.
 - d) Beslenme şekilleri ve hastalıklar dünya nüfus artış hızını etkilemiştir.
 - e) Sanayl Devrimi'nden sonra dünyanın nüfus artış hızı yükselmiştir.
- Aşağıdakilerden hangisi metinde bahsedilen konulardan birisi <u>değildir</u>?
 - a) dünya nüfusunun tarihî gelişiml
 - b) astronomik araştırmalar
 - c) nüfus sayımının gerekliliği
 - d) dünyanın yaşı
 - e) insan türünün yaşı

C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: √, Yanlış: x)

Dünya nüfusu son iki yüzyıl içinde bir milyar eşiğini aşmıştır.

Bilim adamları canlı yaşamına uygun başka gezegenler aramaktadır.

Dünya dışında hiçbir gezegende insanların yaşaması mümkün değildir.

Çevre duyarlılığı, nüfus artışının olumsuz etkilerini azaltabilir.

Başlangıçtan bugüne kadar yüz on milyar insan doğmuştur.

çok büyük bir kısmı Asya ülkelerinde yaşamaktadır. Sadece Çin, dünya nüfusunun yaklaşık %20'sini barındırıyor. Hindistan ve Çin'in toplam nüfusu ise dünya nüfusunun neredeyse %40'ını oluşturmaktadır. Bunlara Endonezya, Pakistan ve Rusya gibi ülkeleri de eklediğimizde dünya nüfusunun ağırlıklı bir çoğunluğunun Asya'da yaşadığı daha iyi görülecektir. Ancak, Asya ülkelerinin aynı oranda üretime katıldığını söylemek çok kolay değil. Dünya üretiminde az bir paya sahip olan Asya ülkeleri, nüfuslarıyla orantılı bir tüketim grafiğine sahiptir. Önümüzdeki ilk on yıl içerisinde bu durumu ivedilikle değiştirip geniş Asya topraklarını üretimin merkezi hâline getirmemiz lazım.

Bir Hintli İşçi Temsilcisi: Fransız temsilcinin dünyanın mevcut demografik durumu hakkında verdiği istatistiksel bilgiler doğrudur. Ancak, Asya'nın uzun bir zaman önce ekonomik kalkınma hamlesini başlatmış olduğu göz ardı edilmektedir. Özellikle sanayi alanında Asya ülkeleri çok yol kat ettiler. Bence Asya'nın asıl problemi üretimin azlığı değil,

üretimi gerçekleştiren işçilerin çalışma koşullarının belli bir standarda kavuşturulamamış olmasıdır. Asya ülkelerinde çalışan işçilerin çalışma koşulları, Avrupa ülkelerindeki şartlara yeniden göre düzenlenirse, Asya'daki üretimin hem nicelik hem de nitelik bakımından daha yüksek seviyeye ulaşacağına ve bu suretle Asya topraklarının hızla artan dünya nüfusunu

besleyebileceğine inanıyorum. Bir Rus İşveren Temsilcisi: Asya'nın üretime çok büyük katkılar sağladığı doğrudur. Ama Asya ülkeleri, üretimlerinin karşılığını tam olarak alamamaktadır. Ben size başka istatistiksel veriler üzerinden cevap vermek istiyorum. Dünya nüfusunun %57'si Asya'da, %21'i Avrupa'da, %8'i Afrika'da yasamaktadır. Dünyadaki servetin %60'ı, dünya nüfusunun %6'sını olusturan küçük bir azınlık arasında paylaşılmaktadır. Bu küçük azınlığın tamamı, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkelerinin vatandaşlarından oluşmaktadır. Bu verilere göre, dünyanın batısı ve doğusu arasında zenginlik bakımından adaletsiz bir dağılımın olduğu açıktır. Bu anlamda Doğu ülkelerinde işçi de işveren de mağdurdur. Biz dünya nüfusu arttıkça, orantısal olarak Batı'daki zenginliğin ve Doğu'daki fakirliğin de artacağından endişe ediyoruz. Doğu'nun üretimdeki yetersizliğini eleştirmektense adaletsiz paylaşım üzerinde durmak, daha doğru neticeler elde

3

KONUŞMA

 Aşağıdaki diyaloğu okuyunuz, sınıfta canlandırınız ve diyalogda tartışılan konular hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Birleşmiş Milletler çatısı altında faaliyet gösteren Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), dünya nüfus artışı bağlamında gelecek yüz yılı planlama gündemiyle İsviçre'nin Cenevre şehrinde toplanmıştır. Toplantıda çeşitli dünya ülkelerinden hükümet, işveren ve işçi temsilcileri gelecekte oluşacak demografik yapının yol açabileceği olası ekonomik problemlere rasyonel çözümler üretmek amacıyla tartışmaktadır:

Bir Fransız Hükümet Temsilcisi: Dünya nüfusunun artışına paralel olarak dünya üzerindeki demografik dağılımın orantısal eşitsizliği de giderek artmaktadır. Dünya nüfusunun

010101010101010101010101010101010101

etmemize yardımcı olabilir.

B) Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz ve tablodaki veriler hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.

	1					
Ülkeler	Nüfüs (Milyon)		GSMH (Milyar \$)		Kişi Başına GSMH (\$)	
Çin	1.327,7		4.222,4)(3.180)
Hindistan	1,186,2		1.237,4)(1.043	
ABD	304,8		14.334,0)(47.025	
Endonezya	227,7)(496,8)(2.181	
Brezilya	191,9)(1.664,7)(8.676)
Rusya	141,4)(1.778,7)(12.579	
Japonya	127,7)(4.844,4)(37.940	
Meksika	106,3)(1.142,6)(10.747)
Almanya	82,1)(3.818,5)(46.499	\bigcup
Türkiye	69,7)(798,9)(11.463	\bigcup
Fransa	62,7)(2.978,1)(48.012	
Ingiltere	61,0		2.787,4		45.681	
İtalya	59,3)(2.399,3		40.450	
Güney Afrika	48,7)(300,4		6.170	
Kore	48,6		953,5		19,638	
Arjantin	39,7		338,7		8.522	\bigcup
		7		7	WOODS WILL STOOM	

1,564,1

528,3

1.069,3

1,683,2

33,2

24,9

21,3

45,5

Kanada

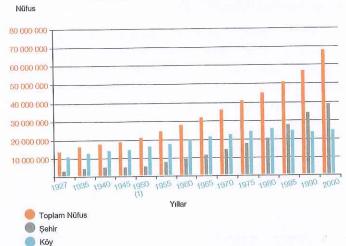
S. Arabistan

Avustralya

İspanya

C) Aşağıda Türkiye'nin yıllara göre nüfus artış grafiği verilmiştir. Bu grafiği yorumlayınız ve arkadaşlarınızla tartısınız.

Türkiye'de Nüfus Artışı

YAZMA

Aşağıdaki metni özetleyiniz.

Nüfus Yaşlanması

Nüfusun yaşlanması, devletleri endişeye sevk eden önemli bir durumdur. Dinamizmin, canlılığın ve üretkenliğin göstergesi olan genç nüfustan yoksun kalan ve giderek yaşlanan bir nüfusa sahip olan devletler, farklı nüfus planlama tekniklerinden yararlanarak bu durumun önüne geçmeye çalışmaktadır. Ancak alınan bütün önlemlere rağmen nüfus yaşlanması, özellikle gelişmiş ülkeler için ciddi bir problem olmaya devam etmektedir.

Günümüzde dünyanın yaşlanmadan en fazla etkilenen bölgesi Avrupa'dır. Avrupa'da 60 ve üzeri yaş grubundaki insanların toplam nüfus içersindeki oranı 1998'de %20 iken, bu oranın 2050'de %35'e çıkacağı tahmin edilmektedir. Yani, 2050'de her üç kişiden birisi 60 ve daha yukarı yaş grubunda olacaktır. 1998'de nüfusun %20'sini yaşlı insanların oluşturduğu Güney Avrupa, dünyanın en yaşlı bölgesidir. 2050 yılında bu oranın %39'a çıkması beklenmektedir. Avrupa'da çocuk nüfusun oranı 2000'de %17 iken, 2050'de bu oranın %14'e düşeceği tahmin edilmektedir. Böylece, Avrupa'da her 2.6 yaşlıya 1 çocuk nüfusunun düşmesi beklenmektedir. Yine, ortalama yaşın 2050 yılında 37.5'ten 49.5'e yükselmesi beklenmektedir.

Tek tek ülkeler bazında ele aldığımızda ise dünyanın en yaşlı nüfusa sahip ülkesi Japonya'dır. Ortalama yaşın 41 olduğu Japonya'yı 40 yaş ortalamasıyla İtalya, İsviçre,

47.073

21.221

50.150

36.970

Almanya ve İsveç takip etmektedir. 2050 yılında, 55 yaş ortalamasına ulaşacak olan İspanya'nın dünyanın en yaşlı nüfusa sahip ülkesi olacağı tahmin edilmektedir. İspanya'yı İtalya, Slovenya ve Avusturya gibi ülkelerin takip edeceği öngörülmektedir. 2050 yılında İspanya ve İtalya'da her 1 çocuğa 4 yaşlı düşeceği hesaplanmıştır.

Gelişmiş ülkeler, kendilerini bekleyen tehlikelerin farkına varmışlar ve nüfusun yaşlanmasının önüne geçebilmek amacıyla doğumları teşvik eden politikaları hayata geçirmişlerdir. Ancak alınan bu tedbirlerin diğer taraftan artan nüfusla beraber başka problemlere yol açma olasılığı da yüksek görünmektedir.

 Aşağıda giriş paragrafı verilen metni kompozisyon kurallarına göre tamamlayınız.

····

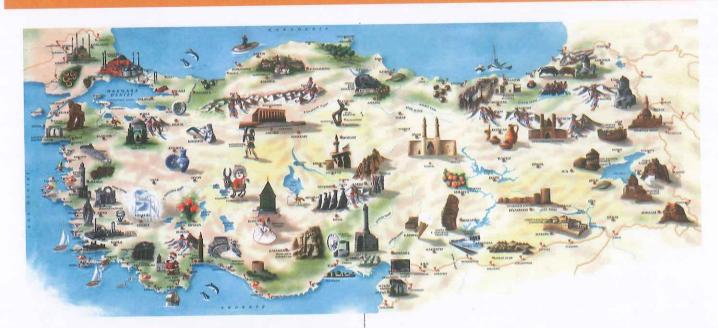
daha önemli olduğu sorusu gündemde. Bazı çevreler, bir

ülkenin nüfus bakımından kalabalık olmasının tek başına bir güç

göstergesi olarak kabul edilemeyeceğini öne sürmektedir. Diğer

Bugünlerde büyük nüfusun mu yoksa nitelikli nüfusun mu

taraftan bu görüşe muhalefet eden başka bir grup ise nitelikli nüfus yetiştirmek için bile temelde bir insan varlığına ihtiyaç duyulduğunu ve nüfusu kalabalık olan ülkelerin nitelikli nüfus oluşturmada daha avantajlı olduklarını iddia etmektedir.

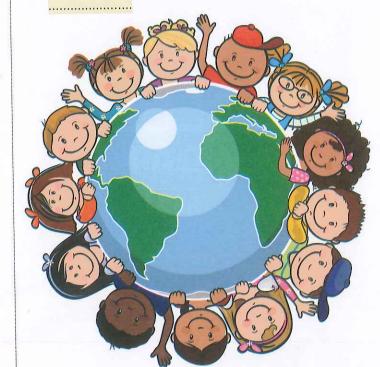

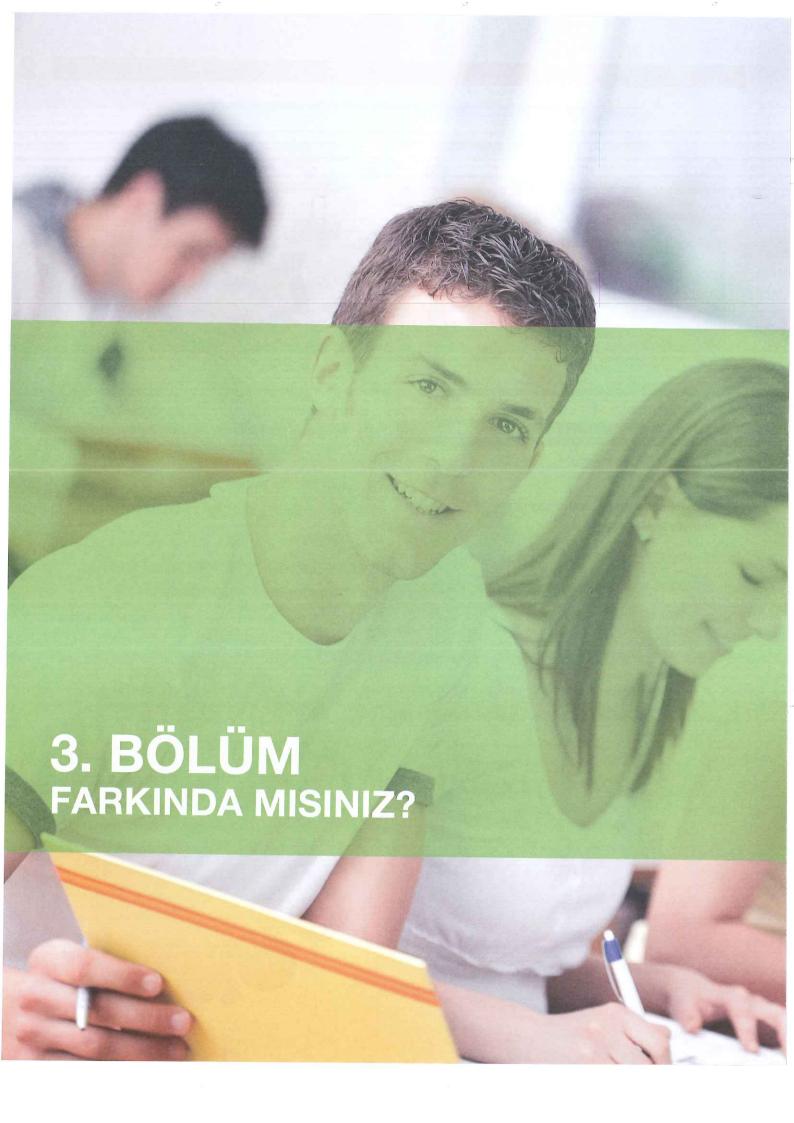
(((

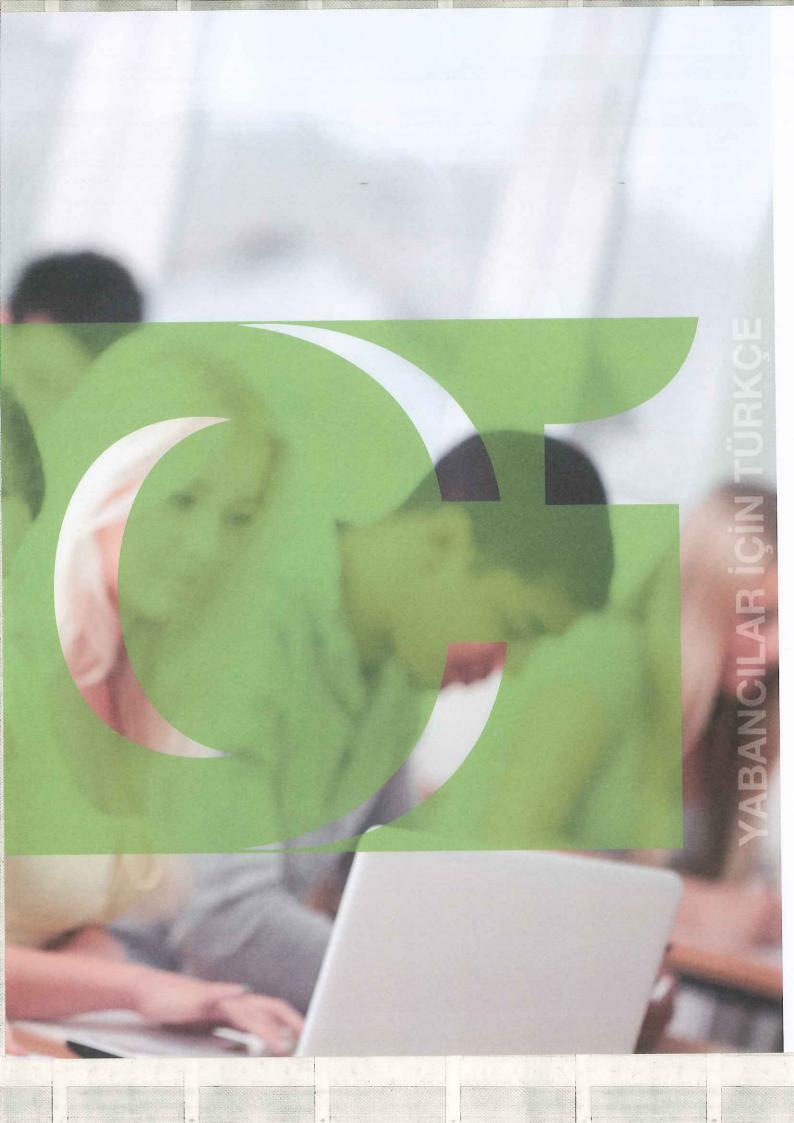
DINLEME

- A) Metni dinleyiniz ve aşağıdaki soruları cevaplayınız.
- Osmanlı devletinde nüfus sayımları genellikle hangi amaçlarla yapılmıştır?
 - a) ekonomik ve askerî amaçlarla
 - b) insanların merakını gidermek amacıyla
 - c) siyasi ve kültürel amaçlarla
 - d) para kazanmak amacıyla
 - e) reklam amacıyla
- 2. Bilimsel yöntemlerle ilk nüfus sayımları hangi kıtada yapılmıştır?
 - a) Asya
- b) Afrika
- c) Amerika
- d) Avrupa
- e) Antarktika

- Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz metne göre doldurunuz.
- Türk tarihinde bilimsel yöntemler kullanılarak uygulanan ilk
 nüfus sayımı yılında yapılmıştır.
- 2. Türkiye'deki il sayısı, ilçe sayısı
- 3. Türkiye'nin toplam nüfusu
- 4. İstanbul'un nüfusu, Ankara'nın nüfusu ise

1. Metin

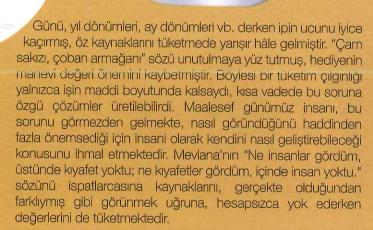
Tükettikçe Tükenen İnsanlık

Tüketim belirli bir ihtiyacı gidermek için bir ürünü/hizmeti alma veya kullanma olarak tanımlanabilir. Sosval bir varlık olan insan, uygarlığını başta temel ihtiyaçlarını karşılamak ve yenisini üretmek üstüne inşa etmiştir. İnsan önce yaşayabilmek için tüketmiş, daha sonra ise artan yaşam kalitesine bağlı olarak keyfî tüketime baslamıstır. Çünkü tüketim, bu saatten sonra tüketilen ürün aracılığıyla kişiye bir tür kimlik kazandırır. Bu kimlik, "yaşam tarzı"yla somut bir şekilde ifade edilir. Yaşam tarzı, insanın gelir düzeyi elverdiği ölçüde, kendini en rahat hissedebileceği koşulları bireysel tercihlerine göre düzenlemesiyle ortaya çıkar. Dolayısıyla, bu açıklamaya göre tüketim, kişinin yaşam tarzını belirli bir standarda bağlaması için

gerçekleştirdiği eylemler bütününe dönüşür.

Ne var ki insanoğlu temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra, modernleşebilmek adına tüketimin hem tanımını hem de niteliğini değiştirmiştir. Öyle ki eskiden neyi tüketip tüketmeyeceğine kişinin kendisi karar verirken son 100-150 yıldır neyin tüketileceğini yöneticiler, modacılar, reklamcılar vb. belirlemektedir. Daha açık bir ifadeyle, geçmişte tüketim temel ihtiyaçları karşılamanın gereğiyken bugün, sosyal ihtiyaçlar için bir tür basamak olmaktadır. Çünkü modern dünyada kisinin tükettiği ürün, kişiye yeni bir sosyal sınıfın kapılarını aralar, yeni bir çevre ve yeni imkânlar sunar. Bundan sonra insan, gerçek ihtiyaçlarını karşılamak üzere değil, çevresinde kabul görmek, çevresinin takdirini kazanmak için tüketir. Maddi imkânlarını aşmasına rağmen ihtiyacından fazla hizmeti veya ürünü talep etmeye başlar. Yani, eskilerin deyimiyle, "ayağını yorganına göre uzatmak" yerine bütçesini aşan harcamalarla öncelikle bireysel, sonra millî hatta evrensel israfta bulunur, "Har vurup harman savurur." Söz konusu israfın göze çarpan ilk örnekleri temiz ve kullanılır durumdaki ev eşyalarını değiştirmek; elbise dolabı tıka basa doluyken yeni giysiler almak; cep telefonu, bilgisayar, televizyon gibi teknolojik ürünlerin, eskisi de pekâlâ is görürken yeni modellerine sahip olmaya çalışmaktır.

Marka düşkünlüğü ve mantar gibi türeyen özel gün kutlamaları da tüketimin yeni bahaneleri arasındaki yerini almıştır. 1980'lerde bir tür hastalık, normal dışı davranış olarak değerlendirilen marka düşkünlüğü, otuz sene gibi kısa bir sürede kanıksanmıştır. Hatta medya, çevre ve aileyle dahi teşvik edilen, desteklenen popüler bir davranışa dönüşmüştür. İnsanoğlu, doğum günleri, Sevgililer

Günümüzde her şeyin görüntüden ibaret olduğu, içtenliğin takdir görmediği, muhatap olunan insanın ahlaki özellikleri yerine sahip olduğu mala, mülke veya bürokratik güce göre değer biçildiği sosyal bir ortam yaratılmıştır. İnsanlık rotasından şaşmış ve insanı eşyadan veya diğer canlılardan ayıran en temel özellikler teker teker yitirilmiştir. Modern insan (!), Nasrettin Hoca'nın "Ye kürküm ye!" sözündeki kinayeli anlamı görmeye çalışmaktansa "Bir kürküm olsaydı, her isteğim olurdu." yargısına ulaşmıştır. Böylece arzu edilen yaşam tarzına kavuşulurken sevgi, saygı, sabır, merhamet ve hoşgörü de göz ardı edilmiştir. Çoğunluk gibi davranmayanlar ise genellikle "eski kafalılıkla, saflıkla" nitelendirilip toplumca kabul edilmemiş ve değişime zorlanmıştır.

Pek çok insan zamane davranışlarına ayak uydurmaya çalışırken diğer insanlara zarar verdiğinin, yer yer haksızlık yaptığının ve bencil davrandığının farkına varamamıştır. Burada "İnsan, insanın kurdudur." deyişi daha da anlamlı bir ifadeye dönüşmektedir. Evet, ne yazık ki insan, hem kendinin hem de ötekinin kurdu olmaya başlamıştır. Daha fazla güç, şöhret veya gösteriş için yüzyılın en bulaşıcı hastalığına yakalanmış ve tüketici kimliğiyle özdeşleşmiştir. Bundan sonra ona doğruyu anlatmaya çalışmak, "deveye hendek atlatmak"tan daha zor olacaktır.

A) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- 1. "Yaşam tarzı" ifadesiyle kastedilen nedir? Açıklayınız.
- 2. İnsanın, insan olma özelliklerini yitirmesinin sebebi nedir?

3. Aşağıdaki cümleleri metne göre tamamlayınız.

Eskiden tüketim bir sonuçtu, çünkü
Günümüzde tüketim bir başlangıç, çünkü

B) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- "Tüketim, kişinin yaşam tarzını belirli bir standarda <u>bağla-ması</u> için gerçekleştirdiği bir eylemdir."
 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "bağlama" sözcüğü bu cümledeki anlamıyla kullanılmıştır?
 - a) Kravatımı bağlamayı bir türlü öğrenemedim.
 - b) Düğünlerde gelinin beline kuşak bağlama, eski bir Türk geleneğidir.
 - c) Ön koltukta seyahat ederken emniyet kemerini bağlama, hayat kurtarır.
 - d) Bu işi senin istediğin gibi bağlamaya çalışmak hayli yorucu oldu.
- 2. "Doğum günleri, yıldönümleri, Sevgililer Günü vs. derken harcamalarımızı abartıp <u>ipin ucunu kaçır</u>dık." cümlesindeki altı çizili sözün yerine aşağıdaki deyimlerden hangisi kullanılamaz?
 - a) kontrolü yitirmek
- b) ölçüsüz davranmak

C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1C1

c) duruma hâkim olamamak d) fırsatları kaçırmak

- Aşağıdakilerin hangisinde verilen atasözü ile parantez içindeki açıklama uyuşmamaktadır?
 - a) Ayağını yorganına göre uzat. (Kişi, tüm harcamalarını kendi bütçesine göre ayarlamalıdır.)
 - b) Sakla samanı, gelir zamanı. (Gereksiz görülen, işe yaramaz kabul edilen şey, günün birinde lâzım olabilir.)
 - c) Ak akçe kara gün içindir. (Emek vererek, alın teri dökerek kazandığımız para, sıkıntılı anlarımız ve zor günlerimiz içindir.)
 - d) Eskisi olmayanın yenisi olmaz. (Eski eşyalar ve kıyafetler almayana yeni eşyalar ve kıyafetler satılmaz.)
- C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: √, Yanlış: *)

Bir medeniyet ancak çok çalışmakla kurulur ve korunur.

Bireysel modernleşme sadece toplumun beklentilerine cevap veren davranışlara sahip olmakla gerçekleştirilebilir.

Bazı insanlar çevre tarafından kabul görmekte güçlükler yaşamaktadırlar.

Kontrolsüz tüketim gibi bazı toplumsal sorunlar bireysel mücadeleyle çözümlenemez.

Kişisel israf, dolaylı olarak tüm aileyi, ülkeyi hatta dünyayı etkiler.

KONUSMA

Aşağıdaki metni okuyunuz ve bu konudaki fikirlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

İnsanları tükettikleri somut ve soyut kaynaklara göre kabaca üç grupta toplayabiliriz: Cimri, tasarruf sahibi ve savurgan.

Cimri insan, parasını hiçbir şekilde harcamak istemez. Kendisinin veya yakın çevresinin temel ihtiyaçları için bile sahip olduğu paranın azalmasına tahammül edemez. Zamanla maddî anlamdaki bu pintiliği, duygularını da köreltir ve onu merhametsizliğe sürükler.

Tasarruf sahibi insan, hem kendinin hem de yakın çevresindeki insanların gerekli ihtiyaçlarını karşılamaya çalışır. Kaza, hastalık veya beklenmedik zor bir durumla karşılaşma ihtimallerini de düşünerek sahip olduğu maddî imkânların bir kısmını biriktirir.

Savurgan insan, kendisiyle beraber yakın çevresindeki pek çok insanın gerekli gereksiz bütün maddi isteklerini yerine getirmeye çalısır.

B) Aşağıdaki atasözü, deyim ve özlü sözlerin hangi durumlarda kullanılabileceklerini konuşup siz de bu konuyla ilgili ülkenizde yaygın olan atasözlerini arkadaşlarınızla paylaşınız.

Az veren candan, çok veren maldan verir.

Ya göründüğün gibi ol ya da olduğun gibi görün. (Mevlana)

boşa nefes tüketmek

İnsan, insanın kurdudur. har vurup harman savurmak İşten artmaz, dişten artar. çam sakızı çoban armağanı

YAZMA

 Aşağıdaki sözcükleri kutudaki fiillerle eşleştirip her biriyle birer cümle kurunuz.

et- / yap- / gider- / kazan- / üret- / çık- / çarp- / gel- / gör- / sun- / as-

....

1. ihtiyacı

2. insa

3. kimlik

4. ifade

5. ortaya

6. meydana

7. imkân

8. kabul

9. takdir
10. bütçeyi
11. israf
12. göze
13. harcama
14. çözüm
B) Asağıdaki boslukları uygun şekilde doldurup cümleler

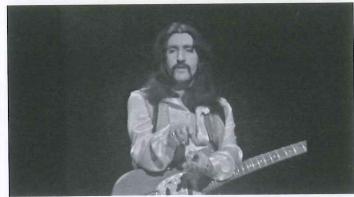
B)	Aşağıdaki boşlukları	uygun	şekilde	doldurup	cümleler
	oluşturunuz.				

1.	dığı gerekçesiyle
2.	e rağmen
3.	den ötürü
4.	a karşılık
_	nin yanı sıra
5.	I III ya II sii a
6.	Sadece değil aynı zamanda
7.	Ya ya da
8.	Nene de

"Tükettikçe Tükenen İnsanlık" adlı metinde geçen "... bir yandan arzu edilen yaşam tarzına kavuşulurken bir yandan da sevgi, saygı, sabır, merhamet ve hoşgörü de günden güne tüketilmiştir." yargısından yola çıkarak günümüz dünyasında maddi ve manevi tüketimin boyutlarını değerlendiren bir kompozisyon yazınız.

((

DINLEME

Şarkıyı dinleyiniz. Metindeki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre tamamlayınız.

Yaz dostum güzel sevmeyene c	lenir mi
Yaz dostum selam almayanade	enir mi
Yaz dostum altı üstü beş bez içi	in
Yaz dostum boşa geçmiş ömre	denir m
No. 11. 11. 11. 11. 11. 11. 11. 11. 11. 1	

Yaz tahtaya bir daha, tut defteri kitabı Sarı çizmeli Mehmet Ağa bir gün öder hesabı

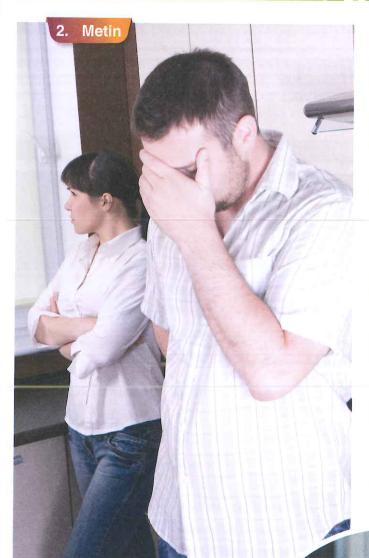
Yaz dostum		görsen besle kaymak bal ile
Yaz dostum		giydir ipek şal ile
Yaz dostum		görsen sar kanadın kolunu
Yaz dostum	kimse gö	çmez <mark></mark> mal il

Yaz	bir daha,	tut	kita	abi	
Sarı çizmeli			bir gün	öder	hesabı

Yaz dostum Barış söyler kendi bir	
Yaz dostum su üstüne	kalır mı
Yaz dostum bir dünya ki	. karışmış
Yaz dostum	dolusu alır mı

Yaz tahtaya bir daha, tut defteri kitabı	
Sarı çizmeli Mehmet Ağa bir gün	

(Barış MANÇO)

Karşı Cinsi Anlama Kılavuzu

Dört yıllık evli bir çift, evliliklerinin ilk gününden bu yana günlük tutmaktadır. Sıradan bir akşamın ardından günlüklerine şunları yazmışlardır:

Kadın:

Sabah erkenden uyandım yine. Harika bir kahvaltı sofrası hazırladım. Sanki ilk kahvaltımızmış gibi heyecanla doldurdum bardaklarımızı. Sanırım, uykusunu alamadığından solgun görünüyordu, aldırış etmedim. Çaylarımızı yudumlarken hafta sonuna dair planlarımdan bahsettim. Öylesine dinledi beni: "Bakarız, hele bir hafta sonu gelsin." dedi. Onu işe uğurladıktan sonra soluğu bilgisayarda al-

dım, fotoğraflarımıza baktım, bilmem kaçıncı defa. Sonra kuaföre gittim, saç rengimi değiştirdim, akşam yemeği için alışveriş yaptım. Güzel bir masa hazırladım. Nihayet kapı çaldı, koşarak açtım kapıyı, yıllardır görüşmüyormuşuz gibi karşıladım onu. Masaya geçtik, yemeğimizi sessiz sedasız yedik. Saçımı fark etmedi bile. "Bende bir değişiklik var mı?" dedim, "Her zamanki gibi güzelsin." dedi. Yok yok, sanırım yolunda gitmeyen bir şeyler var, bana açıklamıyor. Acaba iş yerinde bir sıkıntısı mı oldu, yoksa farkında olmadan kırdım mı onu? Yemek için o kadar özendim, o ise yorum bile yapmadı. Of Allah'ım, yarın kesinlikle konuşacağım onunla, bu böyle gitmez. Bu satırları gözyaşlarıyla yazıyorum...

Erkek:

Gün boyu hevesle maçı bekledik ama ne fayda, bizim takım yine yenildi.

Günlüklerden de anlaşılacağı gibi kadın ve erkek, görünüşte aynı evi paylaşsa da iç dünyalarında çok farklı şeyler yaşamaktadırlar. Bilim, bu farklılıkların altında yatan gerçek nedenleri büyük oranda açıklamaktadır. Cinsiyetler arasındaki farkların oluşumunda özellikle beynin rolü yadsınamaz. Duygusal beyin diyebileceğimiz limbik sistem, kadınlarda daha büyüktür. Bu bakımdan kadınlar olaylarla, kişilerle daha derin bağlar kurarlar. Erkeklerin üstünde durmadığı pek çok ayrıntı, kadınların büyüteçle incelediği konulardır. Kadınlar, gece başlarını yastığa koyduklarında, o günle ilgili muhasebelerinin tutarlı olmasını ve yarına sorunsuz uyanmayı isterler. Erkekler ise kadınların o muhasebeye harcadıkları vakitte çoktan derin bir uykuya dalmış olurlar.

Kadınlar, mevcut bir soruna tahammül edemezler ve içinden çıkamadıkları durumlar için sık

sık psikologları ziyaret ederler. Bu durum onların sorunlu olmalarından değil, sorunlara karşı farkındalıklarının yüksek olmasındandır. Ancak bu farkındalıklar, zaman zaman kadının yaşamını zorlaştırmakta ve onları dert sahibi yapabilmektedir. Kadınların daha duygusal ve empatik olmalarına karşılık erkekler daha sistematiktir. Yani beynin sağ ve sol bölümündeki iletişim daha kısıtlıdır. Bu bakımdan

erkekler bir sorunla karşılaştıklarında bazen mantıklı bazen de duygusal davranırlar.

Kadınlarda konuşma yeteneklerini yönlendiren merkez, beynin sol tarafında bulunmaktadır. Erkeklerde ise bu merkez beynin ön ve arka kısımlarında dağılmış olarak bulunmaktadır. Bu bakımdan kadınlar dil konusunda daha yeteneklidir. Kadınların bu yeteneği, duygularını çoğunlukla sade sözcüklerle ifade eden erkekler tarafından her ne kadar "dırdır etmek" olarak nitelendirilse de kadın

ve erkek arasındaki önemli bir fark olarak karşımızda durmaktadır. Kadın beyninde dil işlemcisinin daha büyük yer kaplaması nedeniyle kız çocukları daha erken konuşmaya başlamakta ve kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler. Kadınların dil yeteneğinde bazı hormonların azlığının da etkisi göz ardı edilemez. Bu hormonların azlığı, beynin dil ile ilgili bölümlerinin daha çok gelişmesini sağlar. Erkek beyninde ise uzay şekil işlemcisi daha büyük yer kaplamaktadır. Bu bakımdan erkekler, küçük yaşlardan itibaren maket, tamir işleri, makineler gibi hareket içeren pek çok konuya ilgi duymakta ve gelecekte de mühendislik gibi alanlarda daha çok yer edinmektedirler. Ayrıca, testosteron hormonunun çokluğu da erkeklerin matematikte daha iyi olmalarını ve üç boyutlu görmelerini sağlamaktadır.

Beynin yapısı kadın ve erkeği her ne kadar farklı kılsa da eğitim, aile ortamı ve çevre gibi etkenlerle bu farklılıkları kabullenme ve ona göre davranma yetimiz gelişebilir. Yani ünlü bir fizikçi, evrende her şeyi anlamlandırabildiği hâlde hâlâ kadınları anlayamadığını söylese de bazı ufak ipuçlarıyla her iki cinsin de birbirini daha iyi anlayacağı ve yaşamlarının kalitesini artıracağı şüphesizdir. Karmaşık görünen kadın erkek ilişkileri, tarafların birbirini anlamak için bu konuya vakit ayırmalarıyla çok daha sade bir hâl alacaktır.

Ne Yapmalı?

Kadınları anlamak için

- Anlayışlı olun.
- İlgili olun.
- · Güzel sözler söyleyin.
- Nitelikli beraberlik yaşayın.
- Sadık olun.
- Özel günleri hatırlayın.
- · Birlikte sık sık seyahat edin.
- · Sürprizler yapın.
- Özel olduklarını hissettirin.
- Ailesi hakkındaki yorumlarınıza dikkat edin.

Erkekleri anlamak için

- Tuttukları takım hakkında bilgi edinin.
- Zaman zaman erkek arkadaşlarıyla vakit geçirmelerini sağlayın.
- Gereksiz ayrıntılara girmeyin.
- Harcamalarınıza dikkat edin.
- Onlar için otomobillerinin çok kıymetli olduğunu unutmayın.
- Ailesi hakkındaki yorumlarınıza dikkat edin.

ANLAMA

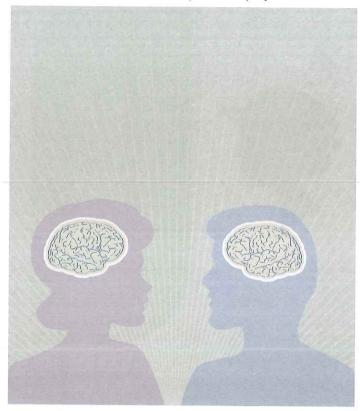

A) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- 1. Metindeki günlükleri empati kurarak yorumlayınız.
- 2. Metinden hareketle sizce boşanma davalarını daha çok hangi taraf açar, nedenleriyle açıklayınız.

3. "Mutlu bir evliliğin sırları" ifadesinden ne anlıyorsunuz? Açıklayınız.

B) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

- a) Kadınların beyin kan akımı erkeklerden daha fazladır.
- b) Kadınlar muhasebecilik mesleğini daha çok yeğlerler.
- Kadınlar erkeklere göre daha detaycı olduklarından kadın beyni daha hızlı yaşlanır.
- d) Okullardaki sözlü anlatım derslerinde kız çocukları daha başarılı olur.

2. Kadınlarla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

- a) Altıncı hisleri daha kuvvetlidir.
- b) Beyin yapılarından kaynaklı dikkat bozuklukları vardır.
- c) Karşıdaki kişiyi anlama yetileri daha kuvvetlidir.
- d) Risk alma eğilimleri daha yüksektir.

3. Erkeklerle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

- a) Psikologluk mesleğinde başarısızdırlar.
- b) Arkadaşları ile vakit geçirmekten hoşlanırlar.
- c) Beyin yapıları dil öğrenmeye daha yatkındır.
- d) Duygularını paylaşmada kadınlar kadar rahattırlar.

C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: √, Yanlış: ×)

Metinde günlük tutan kadın, nitelikli beraberliğe önem vermektedir.

Ailesel ve çevresel etmenlerle cinsiyetler arasındaki anlaşmazlıklar çözülebilir.

Erkekler, kendilerini karşıdakinin yerine koyma konusunda çok başarılıdır.

Bazı hormonların miktarı, cinsiyetler arasında farklılıklara sebep olur.

Erkekler her gün, o gün içerisinde yaşadıklarını gözden geçirirler.

KONUŞMA

- Aşağıda bazı örnek olaylar verilmiştir. Bu olayların kahramanının cinsiyetini tahmin etmeye çalışınız ve bu tahmininiz hakkında tartışınız.
- 1. Kahramanımız bir öğretmendir ve uzak bir köyde, zor koşullarda görev yapmaktadır. Bir gün öğrencilerden biri derse gecikir, öğretmen çocuğa niye geciktiğini sorar, çocuk ağlamaya başlar. Öğretmen iyice meraklanır ve çocukla beraber dışarı çıkar. Çocuk aylardır beslediği köpeğinin öldüğünü, köpeğin onun için çok değerli olduğunu anlatır. Öğretmen sakin bir şekilde çocuğu dinler ve ona ölümün bir gerçek olduğunu ve herkesin bir gün mutlaka bunu yaşayacağını söyler. Öğretmenin, çocuğun duygusallığını körükleyecek sözler söylememesi, çocuğu rahatlatır.
- 2. Bir çift, akşam evde aksiyon dizisi izlemektedir. Kahramanımız, diziden çok sıkılır, kanalı değiştirmek ister, eşini zar zor ikna eder. Kanalları gezerken gözü bir reklama takılır. Reklamda tanınmış bir banka, yeni çıkan kredi kartını ve bu kartın sağladığı olanakları renkli bir şekilde anlatmaktadır. Kahramanımız, bu karta sahip olmak için büyük bir istek duyar. Hemen bankanın internet sitesine girerek kartla ilgili detaylı bilgi edinir.
- 3. Kahramanımız bir bankada sıranın kendisine gelmesini beklemektedir. Bu arada oturduğu yerden geleni gideni dikkatle inceler. Sıra bekleyen genç bir kızın telaşlı hareketlerinden yola çıkarak onun ne amaçla bankada olduğunu kestirmeye çalışır. Aynı zamanda yanında oturan yaşlı teyzenin, hırkasıyla eteğinin uyumsuz oluşuna dudak büker. Nihayet sıra kendine gelir. İşlemleri devam ederken kahramanımızın gözü, bankacının tırnaklarındaki ojenin rengine ilişir.

B) Aşağıdaki diyaloğu okuyunuz ve soruları metne göre cevaplayınız.

Anne: Bir buçuk yaşında bir kız çocuğum var ve onu daha nitelikli yetiştirebilmek için sizden yardım almak istiyorum.

Psikolog: Öncelikle bu denli duyarlı olduğunuz için sizi kutlarım.
Araba kullanmak için ehliyet alan, dil öğrenmek için kurslara giden bizler, çocuk yetiştirme konusuna gelince çok duyarsız davranabiliyoruz.

Anne: Çocuk yetiştirme konusunda pek çok kitap okudum ancak bazen teori ve pratik çok farklı olabiliyor.

Psikolog: Öncelikle lütfen şunu unutmayın. Evet, bebeğinizin dünyaya gelmesine siz vesile oldunuz ancak o, sizin vücudunuza ait bir uzantı değil, özerk benliğe sahip bir birey. Özellikle de 0-3 yaş aralığı bu benliğin oturma sürecinde son derece önemli.

Anne: Ama henüz derdini bile anlatamıyor, bir ya da en fazla iki sözcüklü kısa ifadeler kullanıyor. Benliğinin bu kadar erken yaşta yapılandığını hayal bile edemezdim.

Psikolog: Evet, hayal etmesi güç ama ortada mükemmel işleyen bir sistem var ve bu sisteme katacağınız her nitelikli şey, bu sistemi en iyi şekilde yapılandıracaktır. Çocuğunuz için bol uyaran kullanın; yani müzikli, renkli oyuncaklar mesela.

Anne: Müzikli kitaplar alıyorum.

Psikolog: Tam da bundan söz ediyordum. Çok önemli bir şey yapıyorsunuz. Çocuğunuz bir yandan müziği duyarken bir yandan da kitaba dokunarak dokunma duyusunu geliştirecek. Bu dönemde çocuğunuz görsel okuma sürecinde, bunu unutmayın.

101010101010101010101

Anne: Yani?

Psikolog: Yani resimli kitapları yeğleyin. Yazısı çok, resmi az kitapları almayın. Kitap okurken çocuğunuzun başını okşayın; böylelikle çocuk, anne sevgisi ve kitap sevgisi arasında derin bağlar kuracaktır. Ayrıca sakın televizyon izletmeyin çünkü onların beyin yapıları, televizyonda hızla akan görüntüleri algılayabilecek düzeyde değil, izletirseniz ileride cok büyük sorunlarla karşılaşabilirsiniz.

Anne: Peki, kızım yakında iki yaşına girecek ve iki yaş sendromu diye bir şey olduğunu duydum. Bu konuda yardımcı olabilir misiniz?

Psikolog: Kızınız sizi şimdiden ergenlik dönemine hazırlayacak. Yani iki yaş, bir ergenlik dönemi provası olacak. Kızınız yazın ortasında kışlık giymek isteyecek, kışın yazlıklarını giymek isteyecek. Sebepsiz yere ağlama krizleri geçirecek. Sakin, kararlı ve tutarlı olun. Ayrıca lütfen bu kararlılık sürecinde baba ile birlikte hareket edin. Bu şekilde hem özerk benlik sahibi bir birey yetiştirebilecek hem de daha rahat bir annelik süreci yaşayacaksınız.

Anne: Çok teşekkür ederim, sizinle yine görüşmek isterim. Psikolog: Her zaman beklerim, telefon ya da elektronik posta yoluyla da sorularınızı iletebilirsiniz. Sizin gibi annelere ihtiyacımız var.

Sorular

- 1. Sizin ülkenizde bireyler çocuk yetiştirme konusunda nelere dikkat ederler?
- Bireylerin; bilişsel gelişim, kişilik gelişimi vs. gibi konularda uzman desteği almasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
- 3. Siz günde kaç saat televizyon izliyorsunuz? Televizyon bağımlılığı diye bir hastalığın varlığından haberdar mısınız?
- Çocukken nitelikli çocuk kitaplarıyla buluşturuldunuz mu?
- 5. Ozerk benlik için "kişinin kendi kendine karar vermesi, güven duyması, baskı altında hissetmemesi, olaylara eleştirel bakabilmesi" diyebiliriz. Siz bu konuda nasıl bir öz eleştiri yaparsınız?

C) "25. kare" tekniğini ya da "subliminal mesaj" kavramını hiç duydunuz mu? Aşağıdaki açıklamadan yola çıkarak konuyla ilgili görüşlerinizi paylaşınız.

Normal bir videoda gözümüzün önünden saniyede 24 kare geçer ancak bazı tekniklerle kare sayısı 25'e çıkarılabilir. Gözümüz 24 kareyi algılar, 25. kareyi ise bilinçaltımız algılar. Böylelikle bazı yapımcılar, reklamcılar, belleğimize yerleştirmek istedikleri mesajı bu şekilde biz fark etmeden izlediğimiz videoya sindirirler.

-			
			1
			ш
			8 1
	_	_	-

YAZMA

A) Sizin zamanınızdaki çocuklarla şimdiki çocuklar arasında ne gibi benzerlikler ve farklılıklar görüyorsunuz? Bir paragraf yazarak anlatınız.

10.000

B) Aşağıdaki paragrafların konusunu belirleyiniz.

Unutmayınız

· Konu, yargı bildirmez.

Örnek: Sevginin gücü, memleket özlemi ...

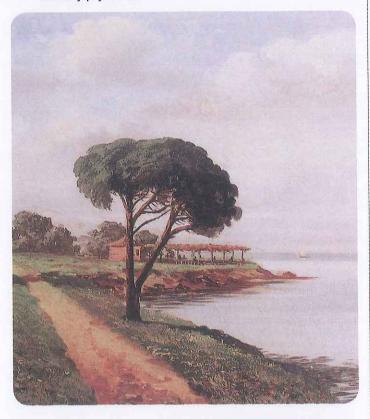
1. Günlerden bir gün yaşlı bir baba, oğluyla evlerinin bahçesinde oturmaktadır. Gün ışığında parlayan bir dala küçük bir kuş konar. Baba, gazete okuyan oğluna "Bu ne?" der, oğlu isteksiz bir şekilde bakar ve "Serçe!" der. Baba sorusunu tekrar sorar; bu defa oğlu, sinirli bir biçimde "serçe" sözcüğünü heceler. Babanın soruyu üçüncü kez sorması ise oğlunu çileden çıkarır ve babasının ne derdi olduğunu sorar. Baba usulca kalkar ve eve gider. Az sonra elinde bir günlükle döner. Günlüğün bir sayfasını açar ve oğluna verir. Oğlu ne olduğunu anlamadan okumaya başlar. Bu, babanın, oğlu üç yaşındayken tuttuğu bir günlüktür. Oğlu defalarca ona, bir serçeyi göstererek "Bu ne?" diye sormuştur, baba ise hiç usanmadan defalarca onun bir serçe olduğunu söylemiş ve her defasında onu kucaklamıştır. Oğul, gözyaşları içinde günlüğü bırakıp babasına sarılır.

Konu:

2. Sosyal medya, son günlerde yaşamımızın büyük bir parçası olmuş durumda. Çoğu zaman haber siteleri son dakika haberlerini vermeden önce biz çoktan sosyal medyadan gerekli bilgileri almış oluyoruz. Ama bazen de bu kaynaklardan yayılan çok fazla yalan haberle karşılaşıyoruz. Bilgi kirliliği, herkesin aklını karıştırıyor. Sözün özü pek çok konuda haberleşmek için bu kaynaklar iyi ama doğru bilgiyi ayıklamak gerek!

Konu:

C) Aşağıda gördüğünüz ağacın altına, biraz sonra, kırklı yaşlarda bir adam gelip oturacak. Adamın ruh hâli nasıl? Adam neler yapacak? Niçin orada? Kısa bir öykü tasarlayıp yazınız.

(((

DINLEME

010101010101010101010101010101

- Metni dinleyiniz. Aşağıdaki cümleleri tamamlayınız. Bu cümleler üzerine tartışınız.
- 1. Yok, yok benim eşim özel

- 4. İş yapmadığınızda evinizde ne tür
 - ve asla gibi davranmayın.

..... olacağını ona

- B) Sizce evlilikte ya da arkadaşlık ilişkisinde "sorumluluk" önemli midir?
- C) Gerçekten insanların kullanma kılavuzları kendilerinde saklı mıdır?
- Psikolojik olarak kendinizi iyi hissetmediğinizde bir uzmana başvurur musunuz? Niçin? Kısaca anlatınız.

3. Metin

Parmaklarınızın Ucunda Bir Dünya

İnşaat sektörü, hayal güçünde sınır tanımıyor. Evler, artık sadece "ev" değil, akıllı evler sayesinde insanların bütün istekleri karşılanıyor. Değişen teknolojinin ve farklılaşan hayat şartlarının, insanları, kontrol edebilecekleri evlerde yaşamaya ittiğini düşünen sektör bu işe epey kafa yormuş görünüyor.

Ev teknolojilerinin kişiye özel ihtiyaç ve isteklere göre yapılandırılarak uygulanmasını sağlayan akıllı ev sistemleri, bireye yaratıcılık ve tercih imkanı sağlarken evleri daha rahat, güvenli ve kullanışlı kılıyor. Hayatın günlük yoğunluğu içindeki etkinliklere aktif olarak katılan evler, akıllı ev sistemleri sayesinde kendi kendine çalısıp güvenliği

sağlayan ve enerji sarfiyatını düşüren birer hayat arkadaşına dönüşüyor.

Akıllı ev sistemleri söz konusu olduğunda, konfor kavramının temelinde kişiye gereksiz yere zaman kaybettiren veya normal şartlarda kullanıcı tarafından yapılması mümkün olmayan işlemlerin otomasyon sistemi tarafından yerine getirilmesi fikri yatıyor.

Bu evlerde yok yok! Akıllı ev sistemleri sayesinde ev veya binaların neler yapabileceği ise tamamen hayal gücünün sınırlarına bağlı. Artık eskisi gibi evlerinde zaman geçiremeyen kişilerden alınan şikâyetler ve sistemin buna ilişkin çözümleri:

01010101010101010101010101010101010101

İlknur Hanım'dan bir şikâyet:

Evden çıktığım zaman aklım sürekli evde kalıyor. Işıkları kapatıp kapatmadığımı, ütüyü fişten çekip çekmediğimi, çaydanlığın altını söndürüp söndürmediğimi düşünüyorum.

ÇÖZÜM:

Unutkarılığa son! Tek tuşla evinizi izleyin ve tüm enerji kaynaklarını kontrol edin.

Esra Hanım'dan bir şikâyet:

Bazen çocuklar eve benden erken geliyorlar. Anahtarları yok. Kapıda kalıyorlar. Bazen de ben yoğun trafikte kalıyorum. Anahtarı unuttuğum zamanlar da oluyor ve her defasında çilingir çağırıyorum.

ÇÖZÜM:

Çilingire elveda! Cep telefonunuzdan sizin oluşturduğunuz bir şifre ile veya akıllı kartla kapıyı açmak çok daha kolay.

Hasan Bey'den bir şikâyet:

Her mevsim uzun tatillere çıkıyorum. Tatil dönüşü günlerce evi ısıtmak için vakit ve enerji harcıyorum. Havalar çok sıcak ise evi serinletmek ve havalandırmak da sorun oluyor.

CÖZÜM:

Gereksiz enerji tüketimini unutun! Tatildeyken tek tuşla akıllı cihazınızla evinizin sıcaklığını ayarlayın. Perde-panjur sistemini kontrol edin.

Bu sistemler ile evinizi bir tuşla düzenleyebiliyorsunuz. Artık, evinizin aydınlatma, ısıtma, soğutma, perde - panjur gibi sistemlerini evinizden çok uzakta olsanız bile kontrol edebiliyorsunuz. Bu sistemlerin kullanımı için sayfalarca sürüp giden ve sizi ayrıntıya boğan kullanım talimatları yok. Bilgisayar veya cep telefonunuza yüklediğiniz uygun bir program ile internet üzerinden ya da akıllı cihazlarla her şeyi kontrol etmek sizin elinizde.

Aydınlatma sisteminin kontrolünü zaman ayarı ve dış ortama göre düzenleyebilirsiniz. Isıtma, soğutma kontrolünü her odanız için ayrı olarak yapabilirsiniz. Perde - panjur kontrolünü isterseniz her pencere için ayrı ayrı yapabilir, isterseniz hepsini tek seferde açıp kapayabilir, dilerseniz de bunların istediğiniz açıklıklarda kalmalarını sağlayabilirsiniz. Görüntülü ses sistemleri ile evinize gelen misafirlerinizi görebilir, onlarla konuşabilir veya onların giriş çıkışlarına izin verebilirsiniz. Evinizin giriş çıkış güvenliğini parmak izinizle, dilerseniz akıllı kartlarla kontrol altında tutabilirsiniz. Hatta evinize temizliğe gelen kişilerin belirli saatler dışında evinize girmesini engelleyebilirsiniz. Kamera sistemi ile evinizi dünyanın neresinde olursanız olun izleyebilir, güvenlik sistemi ile uyumlu çalışmasını sağlayarak güvenliğinizi artırabilirsiniz. Enerji sistemlerinizi takip edebilir, anlık tüketim değerlerinizi ekranınızdan izleyebilirsiniz.

ANLAMA

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. Akıllı ev sistemlerinin insanlara sağladığı faydalar nelerdir?
- 2. Akıllı ev sistemleri hangi ihtiyaçlardan doğmuştur?
- 3. Kendinize ait bir akıllı ev tasarlasaydınız, bu evde nelere yer verirdiniz?

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Akıllı ev sistemlerinin insanlara sağladığı kolaylıklar hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
 - a) Akıllı ev sistemleri insanlara zaman kazandırıyor.
 - b) Akıllı ev sistemleri pratikte birçok soruna çözüm getiriyor.
 - c) Akıllı ev sistemleri insanların evlerinde güven içinde zaman geçirmelerini sağlıyor.
 - d) Akıllı ev sistemleri, depremden önce sahiplerini uyarıyor.
- 2. Akıllı ev sistemi insanların hangi problemlerine çözüm getirmemektedir?
 - a) unutkanlık
- b) enerji tüketimi
- c) taşınma
- d) güvenlik
- "Bu evlerde yok yok!" cümlesi aşağıdakilerden hangisi ile aynı anlamdadır?
 - a) Bu evlerde her şey var.
 - b) Bu evlerde hiçbir şey yok.
 - c) Bu evlerde önemli şeyler var.
 - d) Bu evlerde gereksiz şeyler yok.
- Metne göre işaretleyiniz. (Doğru: 🗸, Yanlış: 🗴)

Hasan Bey, akıllı ev sistemi sayesinde tasarrufta bulunabilir.

Akıllı ev sistemi, İlknur Hanım'ın birçok şeyi hatırlamasına yardımcı olacaktır.

Akıllı ev sisteminde ısıyı her oda için aynı derecede ayarlamalısınız.

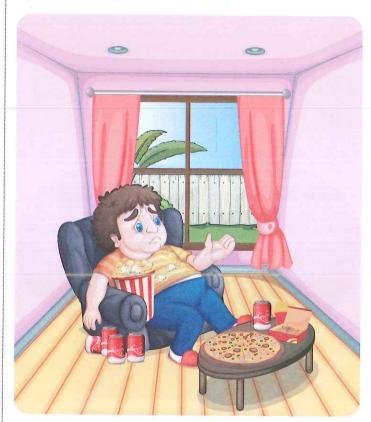
Akıllı ev sistemleri insanları evde tutmak amacıyla tasarlanmıstır.

Akılı ev sistemlerinde kontrol kullanıcının dışında gelişmektedir.

KONUŞMA

 Aşağıda farklı alanlara ait üç metin verilmistir. Metinleri okuyunuz ve metinlerin konuları hakkındaki düşüncelerinizi arkadaşlarınıza anlatınız.

Obezite

Obezite, yaşam kalitesini ve süresini olumsuz etkileyen çok yönlü bir hastalıktır. Kalori alımı ve harcanması arasındaki kronik dengesizlik sonucunda obezitenin oluştuğu düşünülmektedir. Ancak son zamanlarda yapılan çalışmalar, hem anne hem de babanın obez olması durumunda cocukta obezite riskinin tek ebeveynin obez olmasına göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durumda risk yüzde 70-80 oranındadır. Tek ebeveynin obez olması durumunda ise bu risk yüzde 30-40 arasındadır. Aile çevresinde çok sayıda obez olan bir çocuk, aile bireylerinin obez olmalarına sebep olan yeme alışkanlıklarını paylaşır. Bu nedenle bu çocukların yüksek çevresel obezite riski altında oldukları düşünülür. Çocukluk çağında obez olanların yarısının erişkinlik döneminde de obez olma olasılığı var. Bu da obeziteye yol açan tek etkenin sadece ihtiyaç fazlası yeme alışkanlığı olmadığını gösteriyor. Çocuklukta obezite, yağ hücrelerinin sayısının artmasıyla oluşuyor. Erişkinlikteki obeziteyse yağ hücrelerinin sayısının değil, hacminin artmasına bağlı olarak ortava cıkıyor.

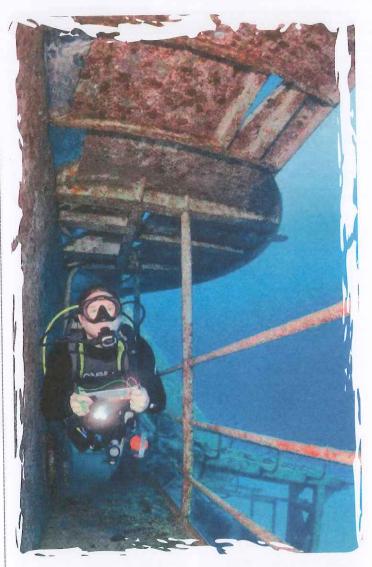

Tortum Şelalesi

Kamerli Dağı'ndan ayrılan bir kütlenin Erzurum'daki Tortum Çayı'nın önüne set çekmesiyle Tortum Gölü oluşmuştur. Ardından artık eski yatağına dönemeyen Tortum Çayı, yeni bir yatak açmış ve bugünkü gölün ayağından 1,2 km kadar kuzeydoğuda Tortum Şelalesi'ni meydana getirmiştir. Yüksekliği 48 metreyi bulan şelale, mayıs-temmuz ayları arasında eriyen kar sularının da desteğiyle gür bir şekilde çağlamaktadır. Diğer aylarda nispeten su oranı azalmaktadır. Tortum'un kuzey ucu ile Tev Vadisi arasındaki heyelan kütlesini aşarken oluşturduğu şelale burada yatağa yakın dirençli kireçtaşı katmanları üzerinden geçer. 22 metre genişlikten 48 metre yükseklikten düşen sular altta koca bir dev kazanı (çukur) meydana getirmiştir.

Geçmişin Yeniden Keşfi: Istanbul

Yenikapı'da yapılan kazılar yine olağanüstü keşiflerin kapılarını araladı. Asya ile Avrupa'yı denizin altından bağlayan "Marmaray" projesi kapsamında yapılan kazılar, İstanbul'un 8000 yıllık saklı tarihini ortaya çıkardı. Kazı alanının doğu bölümünde çok miktarda işlenmiş ahşabın ve kalın halat parçalarının bulunmasından sonra genişletilen kazı çalışmaları sonucu Theodosius Limanı'nda 11. yüzyıla ait yüklü bir tekne bulundu. Teknenin yüküyle birlikte battığı, sonra limanın dolması sonucu toprak altında kaldığı anlaşıldı. Arkeolojik buluntuların özellikle Bizans tarihi için çok önemli sonuçlar ortaya koyacağı düşünülmektedir. Kazılarda şimdiye kadar bulunan farklı büyüklükte 33 ticari geminin, ufak, balıkçı tekneleri ve uzun kürekli gemilerin Bizans deniz filosu ve ortaçağ gemi yapımı hakkında çok önemli bilgiler vereceği ön görülmektedir.

- B) Tarih, coğrafya ya da sağlık bilimlerine dair bir konu seçerek sunum hazırlayınız.
- C) Bazı hastalıklar bazı bölgelerde yaygınken, bazı yerlerde çok nadir görülmektedir. Bunun sebepleri neler olabilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Bugün dünyanın farklı coğrafyalarında yapılan kazılar sayesinde insanoğlunun yaşam serüveni aydınlatılmaya çalışılıyor. Bu konuda kurulan arkeoloji müzeleri, meraklılarına çok farklı bilgiler sunuyor. Yaşadığınız bölgede bir arkeoloji müzesi var mı? Varsa bu müzeye yaptığınız bir ziyaretle ilgili gözlemlerinizi anlatınız.

YAZMA

Deyimler bazı durumları, eylemleri özetlemek için kullanılan kısa ve özlü sözlerdir. Bir olayı az sözle belirtmek ve anlamı etkili kılmak için kullanılır. Genellikle mecaz anlam taşıyan deyimler, kalıplaşmış sözlerdir.

Aşağıdaki deyimleri verilen ifadelerle eşleştiriniz.

I. GRUP

- a) can atmak
- b) canını dişine takmak
- c) dili sürçmek
- ç) kin beslemek
- d) gününü gün etmek
- e) burnundan solumak
- f) ayak uydurmak
- g) dişinden tırnağından artırmak
- h) burnunda tütmek

- 1. uyum sağlamak/alışmak
- 2. tasarruf etmek
- 3. çok çalışmak
- 4. yanlış söylemek
- 5. sıkıntısız yaşamak
- 6. çok özlemek
- 7. eğlenmek
- 8. öfkelenmek
- 9. çok istemek
- 10. darılmak
- 11. nefret etmek
- 12. birikim yapmak

II. GRUP

- a) kaşlarını çatmak
- b) ortalığı birbirine katmak
- c) öylece kalakalmak
- ç) gül gibi geçinmek
- d) gözü açık olmak
- e) hoş görmek
- f) lafa tutmak
- g) laf getirip götürmek
- h) tepesi atmak

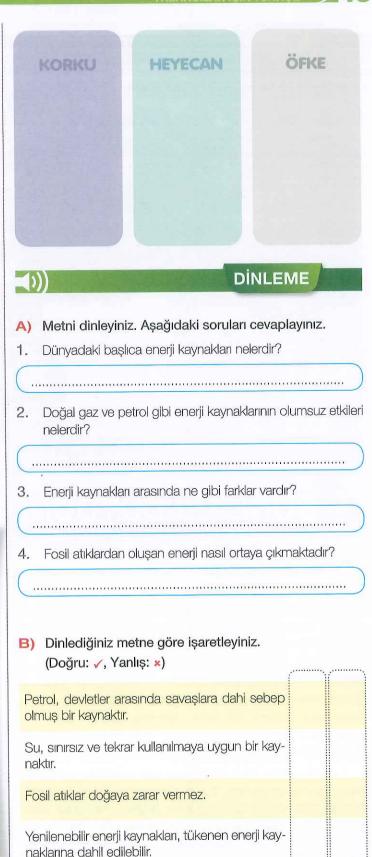
....

- 1. oyalamak
- 2. anlayışla karşılamak
- 3. öfkelenmek
- 4. sıkıntısız yaşamak
- 5. kargaşa çıkarmak
- 6. kurnazca davranmak
- 7. iyi anlaşmak
- 8. hareketsiz kalmak
- 9. dedikodu yapmak
- 10. gazaba gelmek
- 11. meşgul etmek
- B) Aşağıda bazı hayalî durum ve olaylar sıralanmıştır. Bu durum, olay ve hareketler için kullanılabilecek uygun deyimleri kutucuktan seçerek yazınız.
 - gözlerini alamamak, gözüne çarpmak, gözleri dönmek, kulak vermek, göz atmak, göz gezdirmek, göz değmek, ağzından çıkanı kulağı duymamak
- 1. Sokakta geziyorsunuz. Tüm bakışlar son model bir arabaya çevirildi. Bu durumu hangi deyimle anlatırsınız?
- 2. Çevrenizde kontrolden çıkmış bir insan var. Etrafa saldırıyor. Önüne gelen her şeye zarar veriyor. Bu insan için hangi deyimi kullanırsınız?
- 3. Arkadaşınız size dersleriniz hakkında bazı öğütlerde bulundu. Öyleyse arkadaşınız sizden ne yapmanızı bekliyordur? Bu durum için hangi deyim kullanılır?

- Bir yolculuk esnasında yanınızda oturan kişiden okuduğu kitabı kısa süreliğine istediniz. Bu kısa süreli inceleme için hangi deyimleri kullanırsınız?
- 5. Çok değer verdiğiniz arkadaşınız sizi sözleriyle çok kırıyor. Hatta hic hak etmediğiniz şeyler söylüyor. Onun bu sözlerine siz hangi deyimle tepki verirsiniz?
- 6. Yeni bir araba aldınız. Keyifle gezerken bir anda arabanın kontrolünü kaybettiniz ve maalesef kaza yaptınız. Kazanın sebebi olarak bazı uğursuzluklar arıyor, size haset dolu bakan gözlerden şüpheleniyorsunuz. Bu durum için hangi devimi kullanırsınız?
- C) Aşağıdaki kutucukta korku, heyecan ve öfke ifade eden deyimler karışık olarak verilmiştir. Bazı deyimler birden çok duyguyu ifade edebilir. Aşağıdaki deyimleri, anlamlarını öğrenerek doğru bir şekilde sınıflandırınız.

Deyimlerin önemli özelliklerinden biri de kişiye belli duyguları iletmede yardımcı olmasıdır. Yaşadığımız duyguyu daha etkili ifade etmek için devimleri kullanırız.

ağzı dili tutulmak, aklı başından gitmek, aklı çıkmak, ateş püskürmek, ateş saçmak, bağırıp çağırmak, barut kesilmek, baş döndürmek, burnundan solumak, canı burnunda olmak, dili dolaşmak, dili tutulmak, dilini yutmak, dinden imandan çıkmak, dizlerinin bağı çözülmek, etekleri zil çalmak, gözü dönmek, gözleri yuvalarından fırlamak, gözünü kan bürümek, hiddete kapılmak, içi hop etmek, kafası bozulmak, köpürmek, kalbi çarpmak, kan beynine sıçramak, kaşlarını çatmak, küplere binmek, ödü patlamak, soluğu kesilmek, suratı bir karış asılmak, tepesi atmak, tüyleri diken diken olmak, yüreği çarpmak, yüreği oynamak, zıvanadan çıkmak.

Fosil atıkların rezervleri sınırsızdır.

Medeniyetin gelişmesi bakımından pek çok getirisi olan teknoloji, bazı durumlarda insanlar için çok zararlı hâle gelebiliyor. Geçmişe şöyle bir baktığımızda teknolojinin yanlış ya da eksik kullanımının başımıza ne işler açtığını görmek mümkün: Binlerce ölüm, yaralanma, zehirlenme...

Teknolojik hatalardan kaynaklanan büyük can ve mal kayıplarının yaşandığı felaketlerden biri, Ukrayna'nın başkenti Kiev'in 140 km kuzeyinde bulunan Çernobil Nükleer Santrali'nde gerçekleşen faciadır. Bu facia, santralde tatbikat nitelikli bir deney yapan mühendislerin tasarım hataları ve operatörlerin yanlış uygulamaları sonucunda gerçekleşmiştir.

Faciaya sebep olan deneyin amacı; reaktörün çalışması aniden durdurulduğunda, buhar türbinlerinin daha ne kadar süreyle çalışmayı sürdüreceğini ve böylece ne kadar süre acil güvenlik sistemine güç sağlayabileceğini öğrenmekti. Bu amaçla uzmanlar, uygulamadan bir gün sonra 00.23'te çalışmaları tamamlamak üzere ek su pompalarını çalıştırdılar. Bunun sonucunda gücünün % 7'siyle çalışmakta olan reaktörde buhar basıncı ani düşüş gösterdi. Yakıt kanallarında hızlı bir ısı yükselmesi görüldü ve yapısal özellikleri nedeniyle reaktör, tümüyle denetimden çıktı. Tehlikeyi fark eden

teknisyenler, reaktörü durdurmak amacıyla bütün denetim çubuklarını sisteme dahil ettiler. Ancak aşırı derecede ısınan reaktörlerde 01.26'da iki patlama meydana geldi. 26 Nisan 1986'da gerçekleşen bu patlamalarda aşırı miktarda radyasyon havaya karıştı. Tahminen üç ülkede 146 bin kilometrekarelik bir alan radyoaktif kirlenmeye maruz kaldı. 52 bin kilometrekarelik tarımsal alan da kullanılamaz hâle geldi.

Çernobil gibi zamana ve mekâna yayılan benzer felaketlerden biri de, 10 Nisan 1912'de 2340 yolcusu ile İngiltere'nin Southampton şehrinden Newyork'a doğru yola çıkan Titanik adlı geminin Atlas Okyanusu açıklarında buz dağına çarparak sulara gömüldüğü kazadır. Geminin okyanusta ilerlediği sırada buz dağını gören civardaki gemiciler tehlikeyi önceden fark ederek telsizle Titanik'teki görevlilere haber verip onları uyardılar. Tüm bu uyarılara rağmen gemi, 14 Nisan'ı 15 Nisan'a bağlayan gece 22 deniz mili hızla ilerlediği sırada 15 km boyunda ve 60 m genişliğinde bir buz dağına çarptı. Böylece "Tanrı'nın bile batıramayacağı" söylenen Titanik'in batması, yüzyılın en büyük deniz kazası olarak hafızalara kazındı.

3 Aralık 1984 tarihinde Hindistan'ın Bhopal eyaletinde 18,000 kişinin ölümüne, 150,000'den fazla insanın da zehirlenmesine yol açan Bhopal felaketi de teknolojinin hatalı kullanımına verilebilecek başka bir ömektir. Ünlü bir firmanın böcek ilacı üretmek amacıyla kurduğu fabrikadan 40 ton zehirli gazın yanlışlıkla dışarı salınımı, telafisi olmayan sonuçlar doğurmuştur. Çevre gönüllülerinin bölgede yaptığı ölçümlerde, zehirli atıklar yüzünden, toprakta normalin 6 milyon katı zehirli madde bulunmuştur. Bu sebeple de bölge afet bölgesi ilan edilmiştir.

İnsanlara ve çevreye verdiği zararla dünyanın en büyük felaketleri arasında yer alan Tokaimura Nükleer Santrali kazası da 30 Eylül 1999'da Japonya'da meydana gelen bir kazadır. Kaza, mühendislerin yakıt karışımını hazırladıkları sırada uranyum dozunu ayarlayamamaları sonucu gerçekleşti. Uranyumu karıştırırken hata yapan üç mühendis olay esnasında hayatını kaybetti. Yaklaşık 35 işçi de orta düzeyde radyasyona maruz kaldı.

Teknolojinin hatalı kullanımı sonucu oluşan kazalara asansör kazaları da eklenebilir. Bu kazalara, asansörlerdeki yapım hatalarının yanı sıra kullanım sırasında yapılan hatalar da neden olabilmektedir. Bazı uyarıları dikkate alıp bilinçsiz hareket etmediğimiz sürece asansör kazasıyla karşılaşma ihtimalimiz daha düşüktür.

Yukarıda anılan facia ve kazalar teknolojinin hatalı kullanımından doğan felaketlerden sadece birkaçıdır. Bunlar gibi daha nicesi tarih boyunca hafızalara kazınmıştır. Bizlere düşen görev, bu kazalardan ders alıp teknolojinin üretim ve kullanımında daha dikkatli ve tedbirli olmaktır.

2

ANLAMA

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. Çernobil ve Tokaimura nükleer santrallerindeki kazalar, sonuçları açısından karşılaştırıldığında neler söylenebilir?

Teknolojinin yanlış kullanımından kaynaklanan kazaları engellemek mümkün müdür? Nasıl?

- 3. Bhopal felaketinin doğurduğu sonuçlar nelerdir?
- B) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Aşağıdaki sebep-sonuç eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?
 - a) uzmanlarca uranyum miktarının ayarlanamaması-Tokaimura Nükleer Santral kazası
 - b) mühendis ve operatörlerin hataları-Cernobil nükleer kazası
 - c) dikkatsizlik ve kullanım sırasındaki hatalar-Titanik kazası
 - d) zehirli ve atık gazların bilinçsizce çevreye salınması-Bhopal felaketi
- Asansör kazalarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söyle-nemez</u>?
 - a) Asansör kazalarının tek sebebi kullanıcı hatalarıdır.
 - b) Belli başlı kurallara uyulduğunda asansör kazalarıyla karşılaşılma olasılığı oldukça düşüktür.
 - c) Asansör kazalarını engellemek %100 elimizde değildir.
 - d) Teknik hatalar, asansör kazasına sebep olabilir.
- Çernobil Nükleer Santrali kazasıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
 - a) Teknolojik hatalardan kaynaklı en büyük kazadır.
 - b) Yapılan deneyin başarısızlığı sonucu gerçekleşmiştir.
 - c) Kazanın gerçek sorumlusu sadece mühendislerdir.
 - d) Kaza, sadece can kaybıyla sonuçlanmıştır.

C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: ✓, Yanlış: x)

Teknolojinin insanlara verdiği zarar, insanlara sağladığı yarardan daha fazladır.

Çernobil nükleer kazasını tek bir nedene bağlamak mümkün değildir.

Titanik'in batış nedeni kesin olarak belirlenememiştir.

Asansör kazalarının tek sebebi asansör kullanıcılarıdır.

Teknoloji, doğru kullanıldığında insanlığa her zaman fayda sağlayacaktır.

KONUŞMA

KURESEL ISINMA

Sizce gelecek nesillere nasıl bir dünya bırakacağız? Yeşil, temiz, güzel, yaşanabilir bir dünya mı; yoksa karanlık, kirlenmiş, yaşamak için çok çaba harcanması gereken bir dünya mı? İnsanlık bu soruyu öteden beri soragelmiştir fakat cevabını hiçbir zaman son yüzyıldaki kadar merak etmemiştir. Çevre kirliliği, küresel ısınma vb. tehditlerin her geçen gün daha da artması insanları endişelendirmiş ve merakla bu soruya yöneltmiştir.

İnsanları gelecek nesiller adına çok endişelendiren bu tehditlerden en önemlisi küresel ısınmadır. Peki nedir küresel ısınma? Küresel ısınma, karbondioksit ve metan gibi zararlı gazların atmosfere kontrolsüz şekilde salınımı sonucunda ortaya çıkan sera etkisinin bir sonucudur.

Küresel ısınmanın sebepleri incelendiğinde, bu sebeplerin en önemlisinin insan faktörü olduğu görülecektir. Doğal kaynakların (petrol, kömür, doğal gaz vb.) insanlar tarafından aşırı miktarda kullanımı ve bunun sonucunda ortaya çıkan atık gazların doğaya kontrolsüzce salınımı sera etkisine neden olmaktadır. Oluşan sera etkisiyle, güneş ışınları dünyaya yansıdıktan sonra atmosferde tutulmakta bu da atmosferin ısınmasına sebep olmaktadır. Böylece küresel çapta bir iklim değişikliği ve ısınma meydana gelmektedir.

- A) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. İnsanların, gelecek nesiller adına endişelenmelerinin sebebi nedir? Siz buna katılıyor musunuz?
- İnsanların, küresel ısınmanın oluşumundaki rolü nedir?
- 3. Petrol, doğal gaz, kömür vb. kaynakların aşırı kullanımı küresel ısınmada nasıl bir etkiye sahiptir?

- B) Sizce küresel ısınmayı önlemek için neler yapılabilir? Üzerimize düşen görevler nelerdir?
- C) Küresel ısınmanın gelecek nesilleri olumsuz etkileyeceği fikrine katılıyor musunuz? Neden?
- Ç) Gelecek nesilleri tehdit edebilecek benzer konular nelerdir? Arkadaşlarınızla tartışınız.
- Aşağıdaki ifadeleri metinde kullanıldığı anlamıyla yorumlayıp birer örnek veriniz.

gelecek nesiller için dünya bırak-

salınım

küresel çap

yönelt-

yansı-

YAZMA

 Aşağıdaki paragrafı, yazım ve noktalama yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız.

Yerin de ve uygun dozlarda kullanıldığın da hayat kurtarıcı olan ilaclar: bilincsiz kullanıldığında hayatkarartıcı olabiliyor...laçın bilincsizce yalnış gıdalarla birlikte alınması ilaçın etkisini azaltabiliyor ve ya artırabiliyor. Hatta ölüme kadar götürebiliyor. Özellikle Antidepresanlarla birlikte tüketilen İncir, Bakla, Lahana Turşusu, Tavuk veya Dana Ciğeri Gibi besinler kan basıncını yükselterek Hasta'nın ölümüne yolaçıyor. Uzmanlar; C vitamini ilacı kullananların, eşzamanlı süt ve süt ürünleri almamalarını ve Kolesterol düşürücü ilaçlar la Greyfurtsuyu içmemelerini tavsiyeediyor.

		.,,,,,,,,		 	 			
				 	 			,,,,,,,,

			,	 	 			
.,,,,				 	 			

	,							
				 	 		.,,,,,,	********
				 	 	agrani.		
				 	 ,,,,,,			
				 	 		,,,,,,	

B)	Aşağıdaki ifac	leleri cüm	le içinde	kullanınız

idrak et-:	
nüfuz et-:	
dahil ol-:	
ölümden dö	n-:

YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE 🔘 🚟

 Aşağıdaki paragrafı, düşüncenin akışına uygun şekilde tamamlayınız.

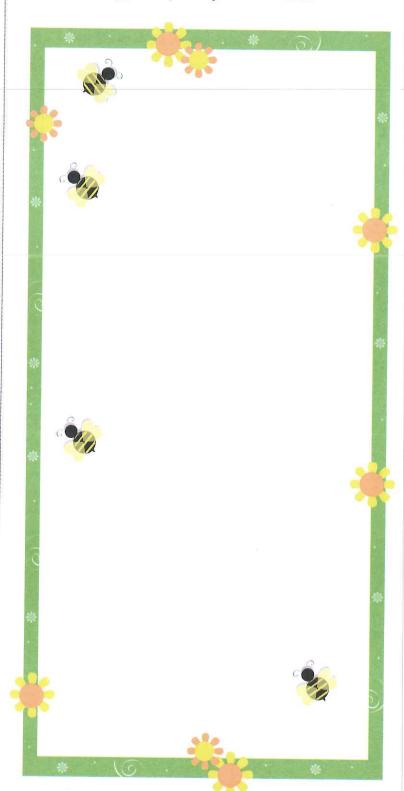

Hayatın gerçekleriyle yüzleşmek her zaman zor gelmiştir bana. Başıma gelen felaketler, sıkıntılar karşısında direnecek gücü çoğu zaman kendimde bulamam. Hayat karşısında gücümü, inancımı ve hatta umudumu kaybeder, hayatın akışına teslim ederim kendimi. Oysaki insana yaşam gücünü veren umudun kendisidir. İnsanın umudunu kaybetmesi, bile bile içinde bulunduğu andan ve gelecekten vazgeçmesi demektir. Çünkü umut olmadan

gelecekten vazgeçmesi demektir. Çünkü umut olmadan

C) "İnsanın ileriye dönük doğru kararlar alması, hesabının olmadığı bir bankadan para çekmesine benzer." (Oscar Wilde)

Bu cümlede anlatılmak istenen nedir? Kompozisyon kurallarına uygun bir şekilde yazarak anlatınız.

DINLEME

- A) Diyaloğu dinleyiniz. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.
- Volkan'ın düşünceli olmasının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) sempozyuma katılacak olması
 - b) sempozyum için gerekli konuyu bulamaması
 - c) sempozyuma yeterince hazırlanamaması
 - d) sempozyuma ünlü muhabirlerin de katılıyor olması
- 2. Mikrodalga fırını üreten firmanın, kullanıcıya tazminat ödemek zorunda kalmasının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) fırını, kullanıcıya zamanında teslim etmemesi
 - b) fırını yanlış malzemeden yapmış olması
 - c) kullanım kılavuzunda gerekli uyarıya yer vermemesi
 - d) fırını değerinin üzerinde fiyata satması
- Diyalogda geçen haberin ilgi çekici olmasının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) günlük haberlerden farklı olması
 - b) hiç duyulmamış olması
 - c) her yerde yayımlanmış olması
 - d) herkesin bildiği bir konu olması

Dinlediğiniz metne göre işaretleyiniz.(Doğru: ✓, Yanlış: *)

Volkan ile Onur sempozyum hakkında konuşmak için bir araya geldi.

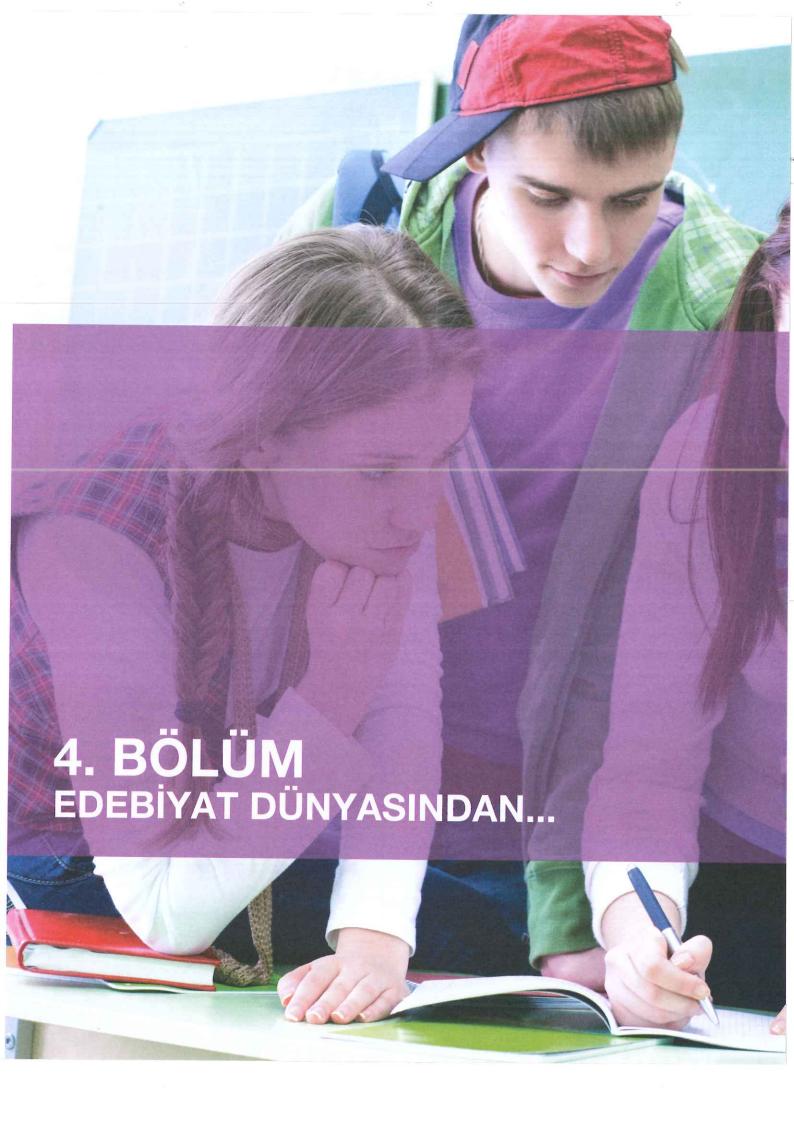
Metinde kedinin ölüm nedeni belirtilmemiştir.

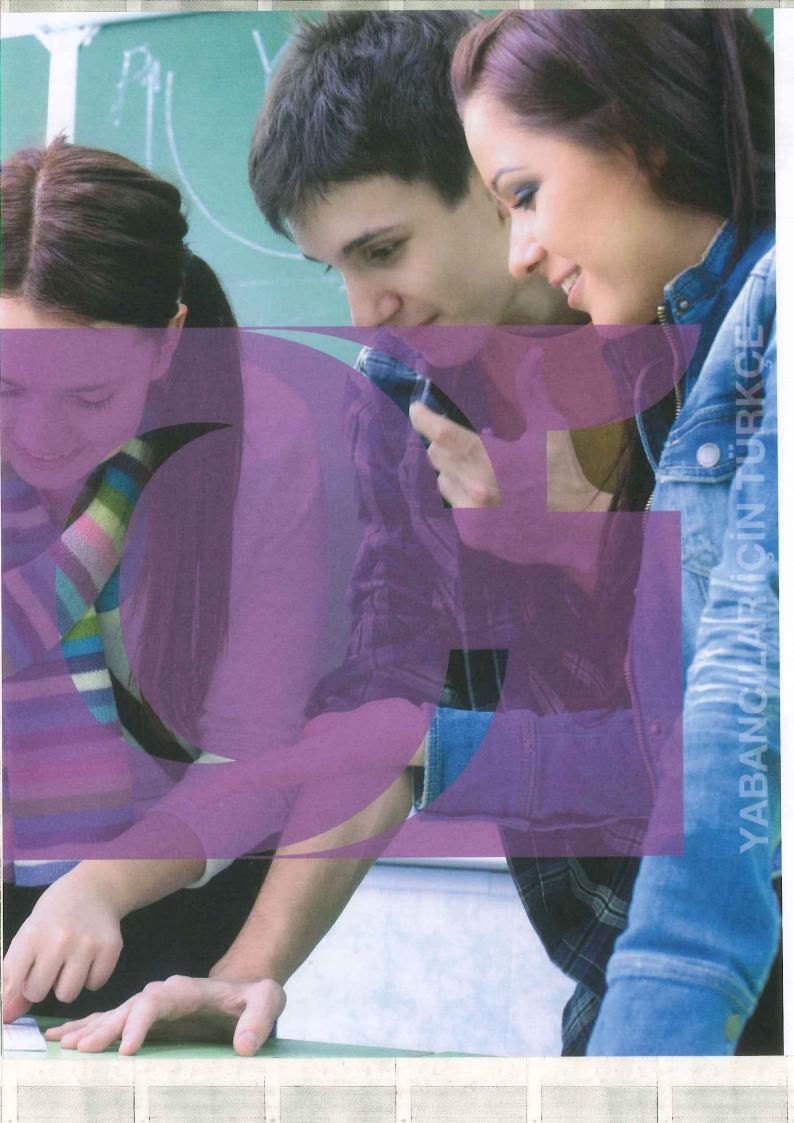
Metne göre kedinin ölümünden sahibi sorumlu değildir.

Volkan, daha önce de bir sempozyuma katıldı.

Onur, arkadaşına önerdiği haberi önceden okumuştur.

Volkan, arkadaşı Onur'un önerilerini dikkate almamaktadır.

Şiir Ülkesinin Mısralarında Gezinti

Şiirin yaşı kaçtır? Bunu kesin olarak bilemeyiz ama şiir, insanla yaşıttır, diyebiliriz. Belki iddialı bir söz ancak bence edebiyatın annesi şiirdir. Peki, neredeyse insanoğluyla yaşıt olan şiirin tanımı nedir?

Aristo'dan Valery'ye, Nedim'den Yahya Kemal'e; burada isimleri sayılamayacak kadar çok şair ve şiir kuramcısı şiire farklı tanımlar getirmiş. Tanımların çokluğu, sorunu çözmek yerine şiiri daha da anlaşılmaz kılmıştır. Ancak bütün tanımların ortak tarafı dilin "kişisel kullanımı" ve "gizemli oluşu"dur. Şiir, yazıldığı dilin bütün olanaklarından istifade eder ve olmazları ortadan kaldırır. Ayla Oral, şiirin bu gücüne sırtını dayadığı için şöyle söyler:

"Olamazlar"ın mezarına Benim garip ülkem Saraylar kurar

Valery; düz yazıyı yürüyüşe, şiiri ise dansa benzetir. Yürürken de dans ederken de bacaklar kullanılır, tıpkı şiirin de düz yazının da dili kullanarak vücuda geldiği gibi... Yani şair, dil içinde bir dil yaratmak için yaşar.

Şair, başarısını sözcükleri günlük dildeki anlamlarından çıkararak onlara farklı şiirsel anlamlar yüklemesine borçludur. Sözcüklerle oynayan şair, onları ses ve anlam ilgilerine göre düzenler, sıralar. Bu öyle bir sıralamadır ki sırrını sadece şairler bilir... 19. yüzyıl şairi Vâsıf'ın aşağıdaki dizelerinde kelimelerin sıralanışı bu sırrı somutlaştırmak için güzel bir örnektir:

O gül endam bir al şala bürünsün, yürüsün, Ucu gönlüm gibi ardınca sürünsün, yürüsün...

Dizelerdeki kelimelerin sıralanışının yanında "s" ve "n" sesleri ile yerde sürünen bir şeyin çıkarttığı ses okura hissettiriliyor. Kelimelerle böylesine büyülü bir şekilde oynayan şairlerin eskiden büyücü olduklarına dahi inanılırmış...

Şiir meydanında kimler kalem oynatmamış ki... Fakiri, zengini; okumuşu, okuma-yazma bilmeyeni... Osmanlı padişahlarının bile çoğu, kitap oluşturacak sayıda şiir yazmıştır. Şairliğin bir okulu yoktur; kimi şairler bu yeteneğin yaratılıştan geldiğine, kimileri de çalışmayla kazanılacağına inanır. Bence çalışma önemlidir fakat şair olmada büyük pay yaratılışın hediyesidir. Yoksa küçücük yaşında gözleri kör olan ve doğru düzgün eğitimden geçmeyen sıradan bir Anadolu köylüsü Âşık Veysel'in şu mısralarının sırrı ne ile açıklanabilir ki:

Dost dost diye nicesine sarıldım, Benim sadık yârim kara topraktır. Beyhude dolaştım boşa yoruldum, Benim sadık yârim kara topraktır.

Adlarına şair de denir, ozan da, âşık da... Bu ince gönüllü insanlar, hayatı bambaşka gözlerle görüp bambaşka kulaklarla işitirler. Kâinatı, duygusal ve duyusal olarak sıradan hâlinden çok farklı okurlar. Farklı görüp, işitip, yorumladıkları için yazdıkları "şiir" olur. Bu görüş ve duyuş ile Ahmet Hamdi Tanpınar kimileri için kışın ölen doğayı, kendi düşünce evreninde bakın nasıl canlandırıyor:

Ne güzeldi o kış bahçesinde Güllerin çok derinlerde çalışan uykusu Sana bir bahar hazırlamak için. Dallar, filizier, eski masal dilberleri gibi Hüzne ve hülyaya gömülmüş Doğmamış çocuklara Ninni söylüyorlardı sanki... Ana rahmi gibi sıcak ve yüklü idi hava. İyi mayalanmış hamur gibi Gizli nabızlarda atıyordu toprak.

Siirin dil içinde yeni bir dil oluşturularak yazıldığını söylemiştik. Şair, yeni bir dil oluştururken yardımına "imge"ler vetisir. O. imgeler sayesinde yeni dünyalar kurar, şehirler inşa eder ve bu yeni dünyalarda, şehirlerde "olmaz" diye bir sey söz konusu değildir. Örneğin anneler hepimiz için en değerli varlıklardır. Peki, annemiz ile istiridye arasında ne gibi bir bağ vardır? Bu bağı öğrenmek için Abdulkadir Budak'a kulak verelim:

Sevgilim terk edince benden fazla ağlardı, İstiridyeydi annem, içinden inci çıkardı. Her gün daha da büyüyor yüreğimdeki yırtık, Annemi anılarda bile bulamıyorum artık...

Aşk, yalnızlık, mutluluk, vatan, kahramanlık, doğa, anne, tanrı gibi sayısız tema şiire malzeme olmuştur, olacaktır da... Çünkü şair, evrendeki her şey hakkında kalem oynatma hakkına sahiptir. Onların kapılarını araladığı dünyalar sayesinde bizler de yeni dünyalar keşfetmekteyiz. Kendl dünyalarının kurucuları olan şairler, yazdıkları yok olmadığı sürece ölümsüzlük zırhı içindedirler.

Şairlerin ölümsüzlüğünün, bizlerin de sığınacağı yeni dünyaların hep var olması dileğiyle...

ANLAMA

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. Şair Ayla Oral, şiiri anlatırken "Olamazlar"ın mezarına / Benim garip ülkem / Saraylar kurar" der. Şair bu dizeleriyle siirin hangi özelliklerini belirtmek istemiştir?
- 2. Metinde geçen "Belki iddialı biz söz ancak bence edebiyatın annesi şiirdir." sözüyle ne anlatılmak istenmektedir?
- 3. Hiçbir eğitimden geçmeyen sıradan bir Anadolu köylüsü olan Âşık Veysel'in şairlik gücü nerede aranmalıdır?

....

- B) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Tarih boyunca şairlerin şiir hakkında birbirinden çok farklı tanımlar yapmaları sonucunda ne olmuştur?
 - a) Şiir hakkında ortak hükümler ortaya konulabilmiştir.
 - b) Şiirin ne olduğu daha iyi anlaşılmıştır.
 - c) Tanımların çokluğu şiiri daha da anlaşılmaz hâle getirmiştir.
 - d) Nasıl iyi şair olunacağı aydınlatılmıştır.
- 2. Şairin daha başarılı şiirler yazması için aşağıdakilerden hangisine gerek yoktur?
 - a) lyi bir eğitim görmesine
 - b) hayâl dünyasının genişliğine
 - c) duygularını iyi anlatabilmesine
 - d) dildeki kelimelere yeni anlamlar yükleyebilmesine
- Metnin yazarına göre şair olmada en önemli etken nedir?
 - a) varatılıstan gelen özellikler
 - b) cok calismak
 - c) çok yer gezip görmek
 - d) yaşamla ilgili deneyimler kazanmak

C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: ✓, Yanlış: ϫ)

Şair, dil içinde yeni bir dil kurar.

Şiir, o dilin bütün olanaklarından yararlanmaz.

Valery, düz yazıyı yürüyüşe, şiiri ise dansa benzetir.

Şairlere "ozan" ve "âşık" da denir.

Şairler, yazdıkları şiirlerle sonsuza dek hatırlanırlar.

Aşağıdaki şiirde yer alan yazım yanlışlarını düzeltiniz.

Cebeci İstasyonu ve Sen

Cebeci istasiyonun da bir akşamüstü,
İncecikden bir yagmur yağıyordu yollara.
Yini baştan yasiyorduk gaderimizi.
Sıçak bir kara sevde,
Yüregimizin başın da bağdaş kurub oturmuştu:
Acımsı, bürük
Mühürlenmişdi ağızımız bir sessislik içinde
Sessisliği üstümüzden atamayorduk
Bir saçak altında karrarsız, yorgun,
Saatlerçe duruyorduk .

Kimse görmeyordu bizi...

Yavuz Bülent BÂKİLER

KONUŞMA

- Sınıfta ülkeniz edebiyatından şairleri tanıtıcı konuşmalar yapınız.
- B) Sevdiğiniz veya ezbere bildiğiniz şiirleri sınıfta okuyup bu şiire ait görüşlerinizi bildiriniz.

YAZMA

A) Dilinizdeki bir şiirin ilk dörtlüğünü Türkçeye çeviriniz.

 İstediğiniz bir temada tek dörtlükten oluşan bir şiir yazmayı deneyiniz.

((

DINLEME

 Aziz Nesin'e ait aşağıdaki şiiri dinleyiniz ve boşlukları doldurunuz.

Arkadaşım Badem Ağacı

Sen ağaçların,
Ben insanların.
Senihavalar,
sevdalar
Bir hava esmeye görsün,
Düşünmeden gelecek, ,
Açarsın çiçeklerini
Bense yorarım gördüğüm
Bir yüz, bir söz
Açarım yüreğimi hemen
Yemişe durmadan çarpar seni,
Beni
Hem de kandırıldığımızı,
Kaçıncı kez bir olmaza.
Ko desinler bize,
Sonu gelmese deaşkın.
Açalım yine de çiçeklerimizi,
Senden arkadaşım,
bulunca aç çiçeklerini,
Nasıl <mark></mark> yüreğimi.
Belki bu kez kış olmaz,
Bakarsın düş olmaz,
Nasıl kendimi son sevdama,
Vur kendini sen de buhavaya!

Aziz NESİN

B) Dinlediğiniz şiire göre işaretleyiniz. (Doğru: √, Yanlış: ҝ)

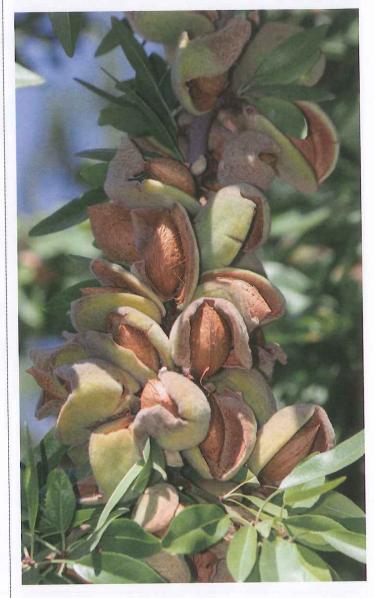
Şair, badem ağacı ile kendini karşılaştırır.

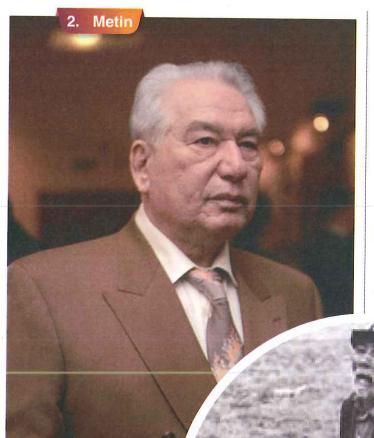
Badem ağacını güzel havalar kandıramaz.

Şair gördüğü düşleri hayra yormaz.

Badem ağacını karayel, şairi ise kara sevda çarpar.

Şair, badem ağacına karşılaştığı sorunlara inat umutlu olmasını söyler.

evlidir. Çocukları olmadığı için Orozkul, sürekli karısı Bekey'i döver. Son Taş Vadisi'nin diğer sakinleri ise Seydahmet ve karısı Gülcemal'dir. Seydahmet, saf ve düşüncesiz biridir. Ormanın koynundaki bu insanlar hiç de sanıldığı gibi huzur içinde değildir.

Çocuk, bu sosyal çevrenin dışında kendisine ait hayâl dünyasında yaşar. Koca kulaklı sıska çocuk, dedesinin ona çayda boğulmaması için yaptığı gölette yüzer ve bir gün balık olup babasının çalıştığı beyaz gemiye gitmeyi hayal eder. Babasının önce çok şaşıracağını daha sonra da onunla sohbet edeceğini düşünür. Fakat hayâlinin sonunu bir türlü getiremez. Çünkü yolculuk bitip de beyaz gemi kıyıya yanaştığında babasının onu evine götüreceğinden emin olamaz.

San Taş Vadisi'ne bir gün seyyar satıcı gelir ve dedesi çocuk için bir çanta satın alır. Çocuk bu çanta ile yaklaşık beş kilometre uzaktaki ilkokula gidecektir. Dürbünüyle

> yalnız çocuğun artık bir de çantası vardır. Çantasıyla sohbet eder çocuk. Tıpkı derenin aşağı kıyısında "Deve,

her gün Isık Göl'deki beyaz gemiyi izleyen

Kurt, Eyer ve Tank" adını verdiği kayalarla sohbet ettiği gibi.

Bunların dışında çocuğun hayâl dünyasını zenginleştiren, dedesinin ona anlattığı masallardır. Dedenin en sevdiği ve gerçek olduğuna inanarak anlattığı masal "Boynuzlu Maral Ana"dır:

Yenisey Irmağı'nın kıyısında yaşayan bir Kırgız kabilesi bir gün düşmanları tarafından gafil avlanır ve hepsi öldürülür. Bu kabileden sadece iki küçük çocuk kurtulur. Düşman Han, bu çocukların da yok edilmesini ister;

bunun için yaşlı bir nineye görev verir. Nine, çocukları uçurumdan tam atacakken yavruları insanlar tarafından avlanmış bir geyik, nineden bu çocukları ölen evlatları yerine kendisine vermesini ister. Nine geyiği uyarır; insanoğlunun nankör olduğunu, bu çocukların da ileride ona bir kötülük yapabileceğini söyler. Geyik yine de çocukları nineden alır ve Isık Göl yakınlarında bir yere götürür.

Biri kız, biri erkek iki çocuktan ibaret son Kırgızlar büyüyünce evlenirler ve ilk çocuklarına Buğubay adını verirler. Buğubay büyüyünce Kıpçaklardan bir kızla evlenir ve buğu(maral) kabilesi çoğalıp gider. Buğular, Isık Göl

Yedisini doldurup sekizine basan küçük çocuk, San Taş Vadisi'nde orman korucusu olan dedesiyle birlikte yaşar. Çocuk henüz çok küçükken ayrılan anne ve babası, kendilerine yeni hayatlar kurmuştur. Çocuğu hiç arayıp sormazlar. Anne ve babasının sahiplenmediği çocuğu, üvey ninesi de bir yabancı, bir yük olarak görür. Çocukla tek ilgilenen dedesidir. "Kıvrak Mümin" lakabıyla anılan dede, çok maharetli ve çalışkan olmasına rağmen kendisine saygı duyulmayan, önemsenmeyen; geçmişe, türkülere, efsanelere bağlı bîçare ihtiyarın tekidir.

Beyaz Gemi

San Taş Vadisi'nde sadece üç aile vardır. Orman korucularının amiri Orozkul, dedenin büyük kızı Bekey'le

C .4

çevresinde büyük ve güçlü bir topluluk olur ve Boynuzlu Maral Ana'yı kutsal bir varlık sayarlar, ormandaki geyiklere hiç dokunmazlar. Ta ki ünlü ve zengin bir buğu ölene kadar...

Ölen buğunun çocukları gösteriş yapmak için bir maral avlayarak boynuzlarını ölen kişinin mezarına dikerler ve bu, zamanla bir âdete dönüşür. Boynuzlu Maral Ana çocuklarının öldürülmesine daha fazla dayanamaz ve buğulara küser; artık marallar görünmez olur.

Dedenin aksine Orozkul böyle masallara inanmayan, her türlü gelenek ve göreneğe kapalı, kendinden ve hayattan memnuniyetsiz bir kişidir. Orman korucularının şefi olduğu için yazın kendi adına verilen davetlerde yiyip içerken ziyafet sahipleri ondan tomruk sözü alır. Fakat bu zahmet isteyen, zor ve yasak bir iştir. Dağdan tomruk indirme vakti gelip çatınca verdiği sözlere lanetler eder fakat yapacak bir şey voktur.

Yine böyle zor ve sıkıntılı bir tomruk indirme işi esnasında Orozkul ve Mümin üç tane maral görürler. Fakat maralları gördükleri bu özel gün onlar için hiç de iyi geçmez. Tomruk çayın içinde sıkışır, Mümin yorulmuş ve okuldan alamadığı torunu için kaygılanmıştır. Orozkul'a kafa tutarak onun atıyla çocuğu okuldan getirmeye gider. Fakat Mümin'in bu çıkışı Orozkul'u çok öfkelendirir. Hıncını Bekey'den almaya çalışır. Zaten bozuk olan ilişkileri iyice çıkmaza girer. Mümin çaresizce damadının kendisini affetmesini beklemektedir. Zira kızı Bekey de Orozkul'un son davranışlarından babasını sorumlu tutmaktadır. Nine de kendisini affettirmesi için dedeye baskı yapar. Orozkul'a muhtaç olduklarını söyler.

Çocuk bazı şeylerin ters gittiğini anlayıp biraz rahatlamak için çay kenarına gittiğinde orada maralları görür. Bunlar anne, baba ve yavrudan oluşan bir maral ailesidir. Boynuzlu Maral Ana masalındaki anne maralı görmek çocuğu çok

etkiler. Ortam gergin olduğu için coşkusunu dedesiyle de paylaşamaz ve sessizce yatağına girmek zorunda kalır. Bir süre sonra dışarıdan gelen seslere kulak kabartır, bir kamyon gürültüsü duyar. Orozkul'un tomruk sözü verdiği çobanlar gelmiştir. Bu kamyon sesi, geçen yıl vadiye gelen kamyon şoförlerinden Kulugbeg'i hatırlatır çocuğa. Kulubeg, Maral Ana efsanesine ve Buğu soyundan geldiğine inanan cesur, şefkatli, güçlü ve yakışıklı bir gençtir. Çocuk onun gibi bir abisi olmasını ister; büyüyünce Kulubeg gibi olmayı hayal eder.

Gece tomruğu almak için gelen çobanlar sabah işe koyulur. Tomruğu takıldığı yerden çıkarmaya çalışırlar. Dede de dünkü çıkışından ötürü kendini affettirmek için gayretle çalışmaktadır. Çocuk ise hastalanmıştır, yataktan çıkamaz. Marallar su içmek için tekrar çay kenarına gelir. Çobanlar maralların etlerinin lezzetli olacağını söyleyince bu fikir Orozkul'un da aklına yatar. Maralları vurmak, maharetiyle bilinen dedeye düşer. Dedeyi korkutup sindirerek bu kötü işi ona yaptırırlar.

Hasta çocuk, kendisini biraz iyi hissedip onların yanına geldiğinde Maral Ana'nın kesik başını ve oradaki herkes gibi zil zurna sarhoş dedesini görünce allak bullak olur. Orozkul, Maral Ana'nın kesik başına baltayla vurup boynuzlarını Mümin'in önüne atar; ona gerekli saygıyı gösterdiğinin işareti olan maral boynuzlarının da hazır olduğunu, artık ölebileceğini söyler. Çocuk Maral Ana'nın etinin büyük bir iştahla yenmesine ve tüm bu gördüklerine dayanamaz, yaşananlara müdahale etmesi için Kulubeg'in gelmesini hayâl eder. Fakat Kulubeg gelmez. Çocuk, balık olup beyaz gemiye gitmeye karar verir. Çayın kenarına iner ve kendini akıntıya bırakır...

5

ANLAMA

- A) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. Çocuğun dedesi neden Maral Ana'yı vurur?
- 2. Kulubeg kimdir, nasıl biridir?
- Çocuk neden kendisini suyun akıntısına bırakır?
- B) Aşağıdaki soruları cevaplayınız.
- 1. Aşağıdaki numaralı cümlelerin hangisinde "neden" belirtilmiştir?

Doğrusu çayın düz ve sığ yerindeki bu gölcük çok güzel olmuştu. (1) Artık çocuk korkmadan yüzebilirdi. (2) Söğüt dallarına tutunarak kıyıya iniyor, kendini suya atıyordu. (3) Gözlerini hiç kapamıyordu yüzerken. (4) Balıklar da gözleri açık yüzerlerdi çünkü. (5) Onlara imreniyor, bir balık olup akıntı boyunca ta uzaklara kadar yüzmeyi hayâl ediyordu.

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5
- 2. Aşağıdaki numaralı cümlelerin hangisinde "ihtimal" anlamı vardır?
 - (1) Günlerden bir gün, Karavul Dağı'nın tepesinden bakarken Isik Göl'ün masmavi sularında o bembeyaz gemiyi ilk defa gördüğü zaman, o güzellik karşısında büyük bir heyecan duymuş, yüreği kafesinden çıkacakmış gibi çarpmıştı. (2) Ve o gün, Isik Göl'de gemicilik yapan babasının da bu beyaz gemide olabileceğini, orada çalıştığını düşünmüştü. (3) Sonra bu düşünceye tamamıyla inandırdı kendisini. (4) Çünkü böyle olmasını yürekten istiyordu. (5) Bunun doğruluğuna ihtiyacı yardı.
 - a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5
- 3. Matematikte tersinden başlayarak ispatlama metodu vardır. Bu, sanatta da vardır, ama sanata özgü bir biçimde tabii. Beyaz Gemi'de en çok tartışma konusu olan çocuğun ölümünü uzun uzun düşündüm. Böyle bir sonu kabul etmek istemeyen, buna karşı çıkan okur ve eleştirmenler için hikâye "içinden çıkılmaz" değil, tam tersine içinden çıkılır bir yol göstermektedir. Ancak bu, kâğıdın ötesinde, okurların yüreklerindedir. İşte bu tersinden başlayan ispatlamanın sırrıdır.

Pragrafta asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- a) bazı eleştirmen ve okurların kitabın sonunu beğenmediği
- b) sanatın da matematik gibi belli formüllerinin olduğu
- c) Beyaz Gemi'nin olması gereken en uygun sonla bittiği
- d) içinden çıkılmaz görünen şeylerin bir çözümü olduğu
- e) her kâğıdı okuyacak bir yüreğin olduğu
- C) Metne göre işaretleyiniz.

(Doğru: V, Yanlıs: x)

Seydahmet ve Gülcemal kardeştir.

Buğu kabilesi maralları ilk kez reislerinin tedavisi için öldürmüstür.

Boynuzlu Maral Ana efsanesinde Kıpçaklar, Kırgızlardan kaçar.

Orozkul'un lakabının "kıvrak" olmasının nedeni çok duyarsız olmasıdır.

Dedesi torununa bir çanta alıp onu okula yazdırmıştır.

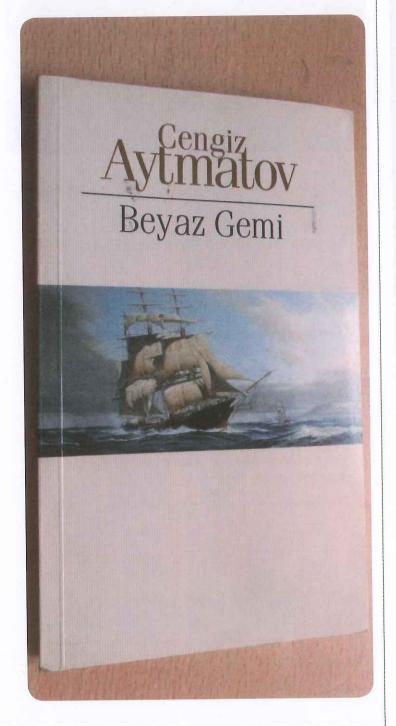
KONUŞMA

- Aşağıda verilen konular hakkındaki görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Aile içi şiddet
- Boşanmanın çocuk üzerindeki etkileri
- Çocuk yetiştirme yurtları ve huzurevleri

YAZMA

B) Aşağıdaki cümleleri tamamlayınız.

Ben Orozkul'un yerinde olsaydım <u>çocuğu evlat edinirdim</u>
Ben dedenin yerinde olsaydım
Ben çocuğun yerinde olsaydım
Ban Bakev'in verinde alsaydım

A) Siz de okuduğunuz bir romanı özetleyiniz.

600	***********				

*********				***********	

					······iarminn
**********			*********		
recercos					
rececció					
ссессии					
	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,				
				e e e e e e e e e e e e e e e e e e e	
		Eccerations			
**********					HEREGERIA
********					этонный

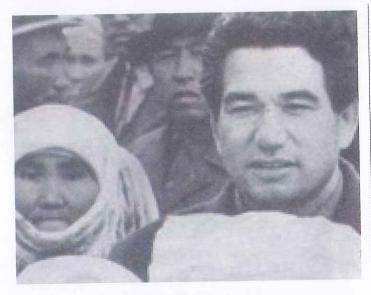
 Aşağıdaki cümleleri, anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde sıralayınız.

Cengiz Aytmatov ve Mankurtluk Kavramı

- Geçmişe, kültüre, efsane ve türkülere bağlı bir yazar olmasında babaannesinden aldığı bu birikim önemli rol oynar.
- Mankurtlaşan uluslar özgürlüklerini er geç kaybeder; köle olmamanın yolu kendi değerlerine sahip çıkmaktır.
- Aytmatov, kitaplarında insanın köklerini unutmaması gerektiğini söyler. Kişisel ve millî hafizanın silinmesini, "mankurtluk" kavramıyla açıklar.
- Cengiz Aytmatov, 1928'de Kırgızistan'ın Şeker Köyü'nde dünyaya gelir.
- Mankurt, kendi köklerinden uzaklaşmış, düşünme yeteneğini kaybetmiş, sadece sahibinin emirlerini yerine getiren âdeta bir robottur.
- Babaannesinden dinlediği destan ve efsanelerle büyür.

Bozkırdaki Bilge

- Bu özelliği sayesinde eserleri yüz elliden fazla dile çevrilir.
- O, yerli ve millî olduğu kadar evrensel bir aydındır.
- Dünya çapında üne kavuşmasında 1958 yılında yayınlanan "Cemile" etkili olur.
- Cengiz Aytmatov, Kırgızların Manas Destanı'ndan sonra sahip oldukları ikinci destanlarıdır diyebiliriz.
- Louis Aragon, "Cemile"yi "dünyanın en güzel aşk hikâyesi" olarak tanımlar...

DINLEME

- Metni dinleyiniz ve aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Çocuğun annesi nasıl bir yerde yaşamaktadır?
- 2. Çocuğun annesi kızlarını neden yuvaya vermiştir?
- Dede şehirde yaşadıklarını anlatırken yanında kimler vardır?

B) Dinlediğiniz metne göre işaretleyiniz. (Doğru: 🗸, Yanlış: 🗴)

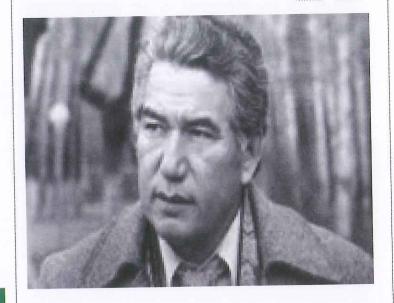
Çocuğun annesi onu sadece bir defa görmeye

Çocuğun annesinin ikinci eşi, büyük bir dokuma fabrikasında çalışır.

Çocuğun babasının, ikinci evliliğinden bir çocuău vardır.

Dede, şehre patates satmaya gittiğinde çocuğun babasını da görür.

Dede, çocuğun babasıyla sefer dönüşü iskelede karşılaşır.

3. Metin

Bir Arayışın Hikâyesi: Küçük Kara Balık

Tüm küçük kırmızı balıklara...

Bir avuç suda yaşamını tüketmek istemeyen, denizlere hasret cesur bir balığın hikâyesidir bu. İçinde bulunduğu dünyadan fazlasını merak eden, acaba daha iyisini yaşamak mümkün mü diye durmadan yorulmadan sorgulayan, pişmanlıklar yerine cesarete sarılan, kalıplardan arınmış, yeniliklere açık, yaşamanın özgürlüğünü keşfetmeye sonuna kadar hazır bir balığın hikâyesi...

On iki bin torununu etrafına toplayıp anlatmaya başlar hikâyeyi yaşlı nine balık... Annesiyle birlikte küçücük bir derede siyah bir kayanın arkasında, ay ışığına hasret, günlerin aynı sıkıcılıkla birbirini kovaladığı bir hayatı yaşamaktadır hikâyeye kahraman olan Küçük Kara Balık... Kimsenin hatta annesinin bile daha iyisini bilmediği, aramadığı ve her şeyin yolunda olduğunu düşündüğü bu hayata, bu küçücük dereye sığamaz olur sonunda... Ömrünün sonuna kadar aynı düzende nefes alamayacağını hisseder, düşünür sabaha kadar ve yeni dünyaları keşfetmeye karar verir küçük balık.

Her gecenin, gündüzün, haftanın, ayın sonu olduğu gibi elbette bu derenin de bir sonu olmalıdır der. Bilmeden, öğrenmeden, keşfetmeden yaşayamayacağını fark etmesi tuhaf gelir başkalarına... Anlamazlar küçük balığı. Dalga geçerler hayalleriyle. Engel olmaya çalışırlar yolculuğuna. Annesi çok dil döker onu durdurabilmek için ama nafile!... Her şeye rağmen yola çıkmayı kafasına koymuştur Küçük Kara Balık. Bu amaç uğruna onu anlayamayan annesini, komşularını, arkadaşlarını bırakıp düşer yollara...

Derenin sonunu bulmak bir amaçtır Küçük Kara Balık için. Yaşamı öğrenmektir aynı zamanda. Var olanın dışındakini keşfetmek, alışılmış düzeni delmektir. Bulmaktan ziyade aramaktır onu heyecanlandıran. Keşfetmenin verdiği hazla çıktığı yolculuk çok şey öğretecek ona.

Yolculuğunun başında dünyada kendilerinden daha güzel bir şeyin olmadığı hükmüne varmış binlerce kurbağa yavrusu ile karşılaşır. Bu kendini beğenmiş kurbağalara ve annelerine yaşadıkları küçücük su birikintisinin dışında kocaman bir dünya olduğunu anlatmaya çalışır. Ama cahil kurbağalar fikirlerini değiştirmek yerine onu uzaklaştırırlar yanlarından. Ardından onu

kandırmaya çalışan yengeç ve yengeci alt eden kertenkeleyle tanışır. Akıllı ve bilgili bir varlık olduğunu düşündüğü kertenkele anlar Küçük Kara Balık'ın hâlini. Onu testere balığı ve pelikana karşı uyarır, ayrıca tehlikelerden korunması için bir de hançer verir. Aynı yollardan geçmiş başka balıklar olduğunu da öğretir kertenkele.

Dereden sonra ırmağı keşfeden Küçük Kara Balık'ın aklına deniz düşmüştür artık. Hem keyifle yüzer hem düşünür. Acaba ırmağın sonu nerededir, kendisine hayranlık duyan bu balıklar nasıl merak etmezler denizi, ırmağın sonundaki pelikanla mücadele etmek gerçekten zor mu? Türlü düşünceler zihninden akıp geçerken pek çok yeni şey görmeye ve öğrenmeye de devam eder. Çok sevdiği Ay'la konuşur bir gece. Dünyanın çok büyük olduğunu her yeri dolaşamayacağını söyler Ay ona. "Olsun, gidebileceğim kadar gideceğim." cevabını verir küçük balık.

Bir sabah uyandığında kendisine eşlik etmeye gelmiş birkaç küçük balıkla karşılaşır. Pelikanın korkusundan rahatı, huzuru kaçan balıklara: "Düşünmekle olmaz, düşündükçe korkarsınız, yola çıkınca korku geçer." öğüdünü verir ve birlikte devam ederler yola. Yolun sonunda gerçekten bir pelikanın kesesinin içinde bulurlar kendilerini. Korkudan ağlamaya, yalvarmaya başlar diğer balıklar. Kara Balık içinse çare tükenmez, mutlaka bir çıkış vardır. Sadece kendi kurtuluşlarını düşünen balıklar pelikanın hilesiyle ölürler. Cesur Kara Balık kertenkeleden aldığı hançerle pelikanın kesesini yırtarak kavuşur özgürlüğüne.

Uzun süre yüzdükten sonra suyun dibinin olmadığını fark eder ve hiçbir kıyıya ulaşamaz; anlar ki artık tüm ırmakların döküldüğü denize ulaşmıştır. Denizin keyfini çıkarır uzun uzun, ölümünü düşünür. Ölmek değildir onu endişelendiren. Yaşamının ve ölümünün başkalarını nasıl etkileyeceği önemlidir. Düşüncelere dalmışken bir balıkçıl kuşu gagasıyla yakalar onu. Akıllı küçük

balik susuz yaşayamayacağını bildiğinden balikçila kendisini yutmasını söyler. Balikçilin midesinde sürekli ağlayan ve annesini isteyen yavru bir balik daha vardır. Küçük Kara Balık, kendisini düşünmeden yavru baliği çıkarır balıkçılın midesinden. Denize düşen yavru balık balıkçılın acılar içinde çırpındığını görür ancak Küçük Kara Balık'ı ne kadar beklediyse de göremez.

O günden sonra Küçük Kara Balık'ı gören olmaz diye bitirir hikâyesini yaşlı nine balık. On bir bin dokuz yüz doksan dokuz küçük balık iyi geceler dileyerek uyumaya giderler. Yalnız küçük bir kırmızı balık ne yapıp etse de uyuyamaz, sabaha kadar denizi düşünür...

2

ANLAMA

A) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- 1. Hikâyenin ana fikri nedir?
- Küçük Kara Balık'ın yolculuğa çıkma amacı nedir? Amacına ulaşmış mıdır?

.

Küçük Kara Balık'ı annesi, arkadaşları ve komşuları ile diğer balıklardan ayıran özelliği nedir?

B) Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Sonsuz denizlere açılmayı arzulayan Küçük Kara Balık'ın tüm dünyaya cesaret ve umut veren hikâyesinin yazarıdır Samed Behrengi. Hikâyesinin aksine ironik bir biçimde neredeyse kurumuş Aras Gölü'nde boğulmuş olarak bulurlar bedenini. Hem de henüz denizlere, okyanuslara açılamadan, 28'inde.

- Bu paragrafta, Samed Behrengi'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?
 - a) hikâyesinin insanlar üzerinde bıraktığı etkiye
 - b) hikâyesi ve hayatı arasındaki zıtlığa
 - c) genç yaşta hayâllerine kavuşamadan ölmesine
 - d) öldüğü mekâna ve ölüm şekline
 - e) hikâyesinde hayatıyla ilgili bilgilere yer vermesine

Hikâye anlatıcılığı, kulaktan kulağa aktarılan, anlatıcıya ulaştığında iskeletten ibaret hikâyeye yeniden can verme sanatıdır. Hikâyenin kahramanları, olayları, mekânları, kokuları ve sesleri anlatıcının büyülü ve sınırsız hayâl dünyasından beslenerek hayat bulur. Bu da hikâyenin kuru ve sıkıcı bir şekilde anlatılmasının önüne geçmenin en temel koşuludur. Ayrıca hikâye, anlatıcının etkili bir biçimde kullandığı bedeni ve sesinde yeniden hayat bulurken dinleyenin de hayâl dünyasının kapılarını aralar.

- 2. Paragrafa göre hikâye anlatıcılığı ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi <u>vanlıştır</u>?
 - a) hikâyeler yazılı bir metin olarak aktarılmaz.
 - b) anlatıcı, hikâyenin tüm unsurlarının dinleyicinin zihninde canlanmasını sağlar.
 - c) hikâyeler, sadece anlatıcının hayâl dünyasını renklendirir.
 - d) hikâyenin sıkıcı olmasını önleyen, anlatıcının hayâl gücüdür.
 - e) anlatıcı, hikâyeyi sesinin yanı sıra bedenini de kullanarak anlatır.

Ömer Seyfettin, Türk hikâyeciliğinin ustası olarak kabul edilir. Sadece hikâye türünde eser veren yazar, görüşleri doğrultusunda süssüz, yalın bir anlatım ile geniş bir kitleye hitap etmiştir. Dilde sadelik ve anlaşılırlıktan yana olmuş; Türkçenin, Arapça ve Farsça kelimelerden arındırılmasını savunmuştur. Daha önceki devir hikâyecilerinde rastlanmayan bir özellikle mekân unsurunu İstanbul'un dışına da taşımıştır. Bu şekilde toplumun bir kesimini değil, tümünü kapsayan hikâyeler kaleme almıştır.

- 3. Bu paragrafta, Ömer Seyfettin'le ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?
 - a) Türk hikâyeciliğindeki yerine
 - b) hangi türde eserler verdiğine
 - c) belirli bir kesime hitap etmeyi amaçladığına
 - d) hikâyelerinin diline

210101010101010101010101

e) hikâyelerinde tercih ettiği yerlere

C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: ✓, Yanlış: ϫ)

Küçük Kara Balık, annesi ve arkadaşlarıyla anlaşamadığı için yuvasını terk eder.

Küçük Kara Balık, ömrünün sonunda pişmanlık duymadan ölmeyi yeğlemiştir.

Küçük Kara Balık, bu yolculukta denize ulaşmak dışında hiçbir şeyi önemsemez.

Küçük Kara Balık, bencillik yaptığı için diğer balıklar tarafından dışlanır.

Küçük Kara Balık, ölmekten değil kimseyi etkileyememekten korkar.

KONUŞMA

- Okuduğunuz ve hayatınızı etkilediğini düşündüğünüz bir hikâye var mı? Varsa kısaca konusunu ve sizi etkilediği yönlerini anlatınız.
- B) "Bulmaktan ziyade aramaktı onu heyecanlandıran." sözü size ne ifade ediyor, yorumunuzu katarak açıklayınız.
- Mevlana'nın Mesnevi'sinden alınmış aşağıdaki hikâyeyi okuyunuz ve yorumlayınız.

Avcının biri, bir aslanın izini arıyormuş. Bir oduncuya rast gelmis:

"Sen buralarda aslanın ayak izlerini gördün mü? Hayvanın ini nerededir, biliyor musun?" diye sormuş.

Oduncu:

"Ben sana aslanın kendisini gösterivereyim." deyince avcı korkudan sapsarı kesilmiş;

"Ben onun izini arıyorum, kendisini aramıyorum ki!" demiş.

YAZMA

Aşağıdaki fotoğraftan yola çıkıp olay, mekân, zaman ve kişiler gibi unsurları da göz önünde bulundurarak bir hikâye yazmayı deneyiniz.

0000	 	 	 	
	 	 	 	,

	 	 	 eaman	

 Aşağıdaki paragrafı, yazım ve noktalama yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız

dünyada sevilerek Tüm okunan Küçük Prens, Fransız yazar ve pilot Antoine de tarafından Exupery 1943'de New York'da bir hotel odasında yazılmış olup içinde yazarın çizimleri de bulunmaktadır. Hikâye de bir çocukun gözünden Dünyası anlatılır. büyüklerin çölüne düşen pilotun Küçük prensle

Sahra çölüne düşen pilotun Küçük prensle karşılaşması ile başlayan kitapta yazar, Küçük Prens'in ağızından insanların hatalarını ve aptallıklarını, büyüdüklerin de unuttukları saf çocuk bakışını ele alır.

DINLEME

A) Dinlediğiniz metne göre işaretleyiniz.
 (Doğru: ✓, Yanlış: ϫ)

Hikâyede zaman ve mekân verilmiştir.

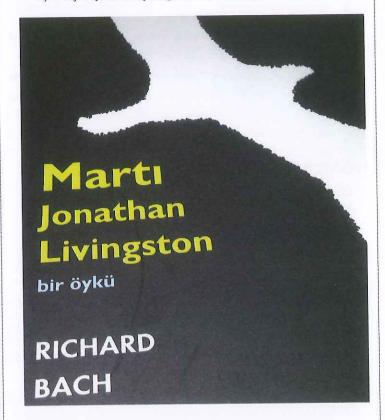
Martılar için yiyecek bulmak zor bir iş değildir.

Martı Jonathan yemek yemeyi uçmaya tercih eder.

Martıların uçmaktaki amacı yemek bulmak ve sahile geri dönmektir.

Martı Jonathan, daha hızlı uçabilmek için alıştırmalar yapmaktadır.

- B) Dinlediğiniz metne göre Martı Jonathan'ı diğer martılardan ayıran özellik nedir?
 - a) daha yükseklerde uçabilmesi
 - b) ylyeceklerini kendi başına temin etmesi
 - c) diğer martılardan daha iyi uçabilmesi
 - d) karnını doyurmak için farklı mekânlar tercih etmesi
 - e) uçmayı bir araç değil amaç olarak görmesi

101010101010101010101010101010101010101

OYUNCU:

Şimdi de iki öğrenci tipini sergileyeceğiz.

Yerlerimizi alalım arkadaşlar. (Öğretmen ve öğrenciler yerlerini alırlar.) Yine bizim sınıftayız.

ÖĞRETMEN: Söyleyin bakalım, Estergon Kalesi nerededir?

(Kapı vurulur.) Geel!

ÖĞRENCİ: (Güya nefes nefese.) Öğretmenim affedersiniz,

biraz geciktim.

ÖĞRETMEN: Biraz diyor yahu bu üçüncü ders, dersin de

sonu, niye geç kaldın?

ÖĞRENCİ: Anlatayım öğretmenim. Evden tam zamanında

çıktım öğretmenim. Dolmuşa bindim, dolmuş trenle çarpıştı, yedi ölü, on altı yaralı verdik. Ben sağ salim kurtuldum ama yetişemedim

öğretmenim.

ÖĞRETMEN: Otur geveze.

ÖĞRENCİ: Baş üstüne öğretmenim. (Yerine geçer.)

ÖĞRETMEN: Ne sormuştum?

ÖĞRENCİ: Estergon Kalesi'nin nerede olduğunu.

ÖĞRETMEN: Güzel kazazede, söyle bakalım, Estergon Kalesi

nerededir?

ÖĞRENCİ: Öğretmenim, üzülmeyin diye söylememiştim,

geçenlerde süt kardeşim ölmüştü. Dün helvasını yaparken tüp gaz patladı. Bütün eşyalarımız yandı. Bu arada affedersiniz tarih kitabım da yandı. Bu yüzden çalışamadım, özür

dilerim.

ÖĞRETMEN: A benim talihsiz oğlum, sen geçen ayki ödevini

de vermemişsin ki!

ÖĞRENCİ: Çok haklısınız öğretmenim, babam balkondan

düştüğü için her gece hastaneye gittim.

ÖĞRETMEN: Başka kimse yok muydu?

ÖĞRENCİ: Yoktu öğretmenim. Babam balkondan düşün-

ce, buna çok üzülen annem kalp krizi geçirdi. Kardeşimin de heyecandan dili tutuldu. Hala-

mın da...

ÖĞRETMEN: Yeteeeerrrr...

ÖĞRENCİ: Peki öğretmenim.

OYUNCU: (Şimdi bir başka öğrenci)

ÖĞRETMEN: 147 Osman Şaşkın!

OSMAN: Burada!

ÖĞRETMEN: Ödevini getir.

OSMAN: Getiremem!

ÖĞRETMEN: Niye?

OSMAN: Hazırlamadım...

ÖĞRETMEN: Yine mi?

OSMAN: Çok önemli bir konuda araştırma yapıyordum,

onun için hazırlayamadım.

ÖĞRETMEN: Yaaa... Neyi araştırıyordun oğlum?

OSMAN: Dâhilerin öğrencilik yıllarını.

ÖĞRETMEN: Üç yıldan beri bu okulda kütüphanenin nerede

olduğunu araştırmamış olan sen, dâhilerin

öğrencilik yıllarını araştırdın öyle mi?

OSMAN: Evet

ÖĞRETMEN: Anlat öyleyse.

OSMAN: Peki. Modern fiziğin kurucusu olan Einstein çok

kötü bir öğrenciymiş. Ünlü bilgin Darwin de. Hatta bir gün babası Darwin'e şöyle bağırmış öğretmenim: "Fare kovalamaktan başka bir iş yaptığın yok. Ailemizin yüz karasısın..." Dâhi besteci Wagner, büyük ozan Baudelaire, ünlü hikâyeci Edgar Allan Poe da tembel, başarısız öğrencilermiş. Gelmiş geçmiş romancıların en büyüğü olan Balzac için gençliğinde şöyle demişler: "Tembel, uyuşuk, dalgacının biri..."

Ünlü mimarlardan...

ÖĞRETMEN: Ne sonuca vardın evladım?

OSMAN: Öğrencilik yıllarımız birbirine bu kadar

benzediğine göre belki ben de dâhiyimdir...

(Sınıftan gülüşmeler duyulurken perde kapanır.)

Turgut Özakman'ın "Ah Şu Gençler" adlı tiyatro

oyunundan alınmıştır,

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Öğrenci, derse geç kalmasını nasıl açıklamaktadır?
- Osman'ın ödevini hazırlamamasının gerçek nedeni nedir?
- Osman, dâhilerin öğrencilik yıllarını araştırınca kendisi için nasıl bir çıkarımda bulunmuştur?
- Osman mı yoksa öğretmen mi haklıdır? Tarafsız olarak değerlendiriniz.
- 5. Kendisine verilen bütün bilgileri ezberleyen bir öğrenci iyi bir öğrenci midir?

6. Okuduğunuz tiyatro metninde, sınıftaki öğretmen siz olsaydınız, nasıl davranırdınız?

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. Aşağıdaki çıkarımlardan hangisi doğrudur?
 - a) Eğitimde ezber çok önemlidir.
 - b) Ödevlerini eksiksiz yapan bir öğrencinin ileride "dâhi" olma olasılığı yüksektir.
 - c) Dâhilik sonradan kazanılan bir özellik değildir.
 - d) Tembellik dâhilikle doğru orantılıdır.
- Einstein, Baudelaire, Wagner, Balzac gibi meşhur bilim adamı ve sanatçıların okul hayatlarının pek de parlak olmaması aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?
 - kadere teslim olmaları
 - b) ailelerinin destek olması
 - c) hayâllerinin güçlü olması
 - d) öğretmenlerinin özel olarak ilgilenmesi
- Babası, Darwin'e "Allemizin yüz karasısın." diye niçin 3. kızmıştır?
 - a) okula gitmediği için
 - b) başarısız bir bilim adamı olduğu için
 - c) büyüklerinin uyarılarını dikkate almadığı İçin
 - kötü bir öğrenci olduğu için
- C) Metne göre işaretleyiniz. (Doğru: 🗸, Yanlış: 🔻)

Osman, okulda kütüphanenin nerede olduğunu bilmemektedir.

Sınıftaki öğrencilerin hepsi birer dâhi adayıdır.

Okulda verilen ödevleri yapmak, dâhi olmaya engeldir.

Osman, dâhilerin öğrencilik yıllarına dair bir araştırma yapmıştır.

Öğretmen, Osman'ın araştırmasını ciddiye almamıştır.

KONUŞMA

Aşağıdaki tiyatro metnini sınıfta canlandırınız.

ESKİCİ:

Kimse yok mu?

BEKÇİ:

(Televizyon seyretmektedir ve istifini bozmadan)

Kim o?

ESKICI:

Burada eski elbiseler falan varmış, onlara

bakmaya geldik.

BEKÇİ:

Gelin, gelin... (Eskici ile hurdacı ön tarafa doğru

gelirler.)

HURDACI:

Selamünaleyküm hemşehrim.

BEKÇİ:

Aleykümselam. (Yığını gösterir.) İşte, bütün ıvır zıvır burada. İşinize yarayanları ayırın.

ESKİCİ: (Tiyatro ko

(1)

(Tiyatro kostümlerini kastederek) Bunları kim

giyer yahu.

BEKÇİ:

(Kendinden emin ve hafif eğlenerek) Hamlet, Makbet, Kral Lir, Mefisto, Fatih Sultan Mehmet,

Gılgamış, Enkidu...

HURDACI:

Dur hemşehrim, dur. Kim bu adamlar?

BEKÇİ:

Sen tanımazsın.

HURDACI:

(Eskici de güler. Hurdacı kendiyle alay edildiğini anlar.) Sen ne gülüyorsun, sanki kendi tanırmış

gibi.

ESKÍCÍ:

Fatih Sultan Mehmet'i tanıyorum...

HURDACI:

Kimmiş bakalım Fatih Sultan Mehmet?

ESKÍCÍ:

(Cevap vermekte zorlanır.) Şey, şu boğazda köprüsü olan adam... (Hurdacıyla bekçi güler.)

Ne oldu? Komik bir şey mi söyledim?

BEKÇİ:

Estağfurullah... Neyse, siz işinize yarayanları

ayırın, kalanları başka birilerine satarız... (Müthiş

bir top sesi)

HURDACI:

Hah, iftar oldu galiba.

ESKICI:

Dur bakalım, belki de görgüsüz bir herifin

oğlunun sünnet düğünü vardır.

HURDACI:

Hemşehrim, şu TRT'yi açsana, bakalım iftar olmuş mu? (Bekçi TRT'yi açar, iftar olmuştur,

ezan okunmaktadır.)

ESKİCİ:

İftarı yapalım mallara sonra bakarız.

BEKÇİ:

Siz bilirsiniz... (Televizyon kanalını değiştirir ve seyretmeye koyulur. Naylon torbalar açılmış, içinden yiyecekle kutu kolalar çıkmıştır. Yemeğe başlarlar. Hurdacı açtığı kola kutularından birini

bitirir ve ikincisini açar.)

HURDACI:

Yahu bu memleketin havasından mıdır, suyundan mıdır bilmem ama günde beş-altı

kutu içiyorum, bana mısın demiyor...

ESKİCİ:

Su temiz, hava sağlam da ondan. Yoksa bu köpek öldürenin bir kutusu adamı gebertir. (Bekçi kanal değiştirir, yeni kanalda üzerine Türkçe seslendirme yapılmış yabancı bir tartışma programı vardır.)

JOSEPH:

(TV) Dünyanın ruhu şehvete dayanır. Güçlü olanlar bu ruhu halktan alır ve kendileri için kullanırlar. Çağımızda insanların kafaları konserve kutusuna dönüşmüştür. Ne kadar verilirse o kadar düşünen bir insan tipi ortaya çıkmıştır. Savaşlar ve düşünceler anlaşmalarda yazıldığı gibi biçimlendirilmektedir.

ESKİCİ:

Bunların aklına turp sıkayım e mi... Bu saçmalıklar için dünyanın parasını harcıyorlar... (TV) İnsanlar dünya ile ilgili olaylara çok yüzeysel

JOSEPH:

(TV) İnsanlar dünya ile ilgili olaylara çok yüzeysel bakıyor. Oysa derinlemesine düşünmek gerek. Konuyu çeşitli açılardan; teolojik, ideolojik ve mitolojik olarak ayrı ayrı incelemek gerekir.

SUNUCU:

(TV) Mitolojik mi?

JOSEPH:

(TV) Evet, hem de karşılaştırmalı olarak...

SUNUCU:

(TV) Peki Sayın Kramer, sizce bilim ve sanatın başlangıcını nerede aramalıyız?

KRAMER:

(TV) Tabii ki Sümer Uygarlığı'nda.

SUNUCU:

(TV) Yani size göre dünyanın dibi Mezopotamya

oluyor.

KRAMER:

(TV) Elbette. Uruklu Gılgamış Destanı dünyanın ilk belgeselidir. Dramatik yapıdaki ilk eser. Bu eserde aşk, arkadaşlık ve ölüm temaları işlenir

HURDACI:

Yahu seyrediyorduk be...

BEKÇİ:

Merak ediyorsan aha orada Ansiklopedi var. Aç

oku...

HURDACI:

Ansiklopedi mi?

BEKÇİ:

Gılgamış Destanı maddesine bak öğren...

(Hurdacı kitaplara yönelir.)

ESKÍCÍ:

Lan oğlum, bırak şimdi ansiklopediyi falan...

HURDACI:

Ya dur bir dakika yahu... (Ansiklopediyi karıştırır, maddeyi bulur.) Hah, işte burada... Gilgamis Destani: Sha Nagba İmuru, her şeyi görmüş olan... Eski Mezopotamya Destanı... Babilliler ve Asurlular bu destanı ilk kelimeleriyle adlandırırlar: Sha Nagba İuru, her şeyi görüp bilen bu bilgiç insan, Babil'in güney bölgesinde çok eski bir şehrin, Uruk'un kralı olarak tasavvur edilen Gılgamış'tır.

(Haşmet Zeybek'in "Uygarlık Çöplüğü" adlı tiyatro oyunundan alınmıştır.)

B) Tiyatro sanatının ülkenizdeki durumu hakkında bir sunum hazırlayıp sınıfta anlatınız.

	٦	****	-3	п
	-31		-	и
ą,	-	-	-8	ı
ш		1000	-	П

YAZMA

A) Einstein, "Hayâl gücü bilimden önemlidir." demiştir. Bu

konuda düşündüklerinizi en az iki paragraf olarak nız.	yazı-
-	

Aşağıdaki paragrafı, yazım ve noktalama yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız.

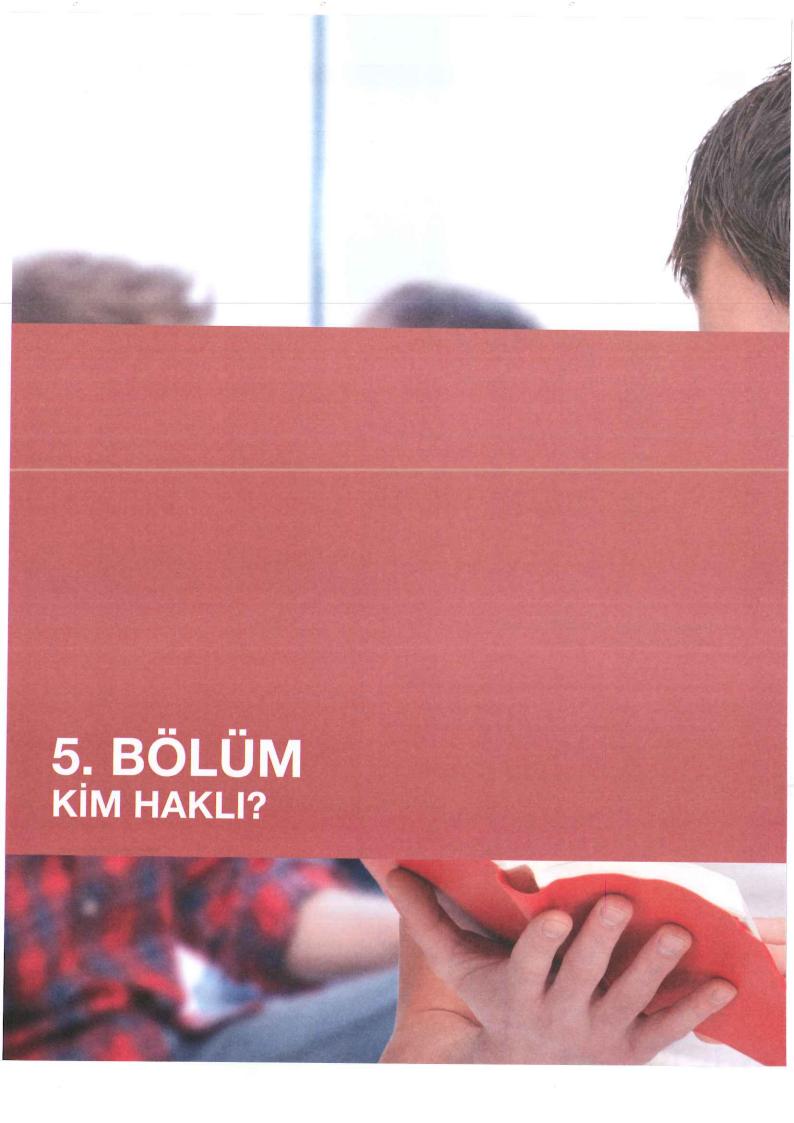
"...Belki pek çoğumuz Leonardo da Vinci'yi ressam kimliğiyle tanıyoruz. Mona Lisanın yanı sıra; Kayalıklar bakiresi, Son Aksam Yemeği Bacchus gibi diğer önemli eserlerinde sahibi olan Leonardo da Vincinin pek bilinmeyen yönlerinin olduğu da bir gerçek. Vincinin bir ressam olmasının yanı sıra mühendis, mucit mimar filozof, matematikçi, heykeltıraş ve anatomi ile ilgilenen bir bilim adamı kimliğine de sahip olması, bu isime eşsiz bir önem kazandırıyor. Bizde bu yazı da Leonardo da Vinci'nin bilinmeyen yönlerinden, özelliklede anatomiye olan ilgisinden söz etmek istiyoruz Leonardo çok yönlü kişiliği sayesinde her geçen gün yeni bir ilgi alanına sahip olmuştur. Bu alanlardan biri de ışıktır. Sanatçı kimliğinin getirisi olan merakının yanı sıra ışığın bilimsel yönünüde merak etmiş ışığın yansımasını ve kırılmasını incelemiştir. İşık gözden geçerken nasıl yansıma yapmakta ve kırılmaktadır. Bu soruya aradığı cevaplar onun sanatına da yansımıştır. Yazımızın başında da ifade ettiğimiz gibi Leonardo da Vinci'nin gizli kalmış anatomi çalışmaları bilim için büyük önem taşımaktadır. Bir sanatçının insan ve hayvan anatomisini inceleme ihtiyacı duyması o dönem için oldukça ilgi çekicidir Dönemin şartlarına bakıldığında bu incelemelerin çok da kolay olmadığı bir gerçektir. Fakat Leonardo'nun sahip olduğu merak; tüm zorluklara göğüs germesine neden olmuştur."

, (111)	 	 		 	

1/1/1/1	 	 		 	

DINLEME

- A) Metni dinleyiniz. Dinlediğiniz tiyatroda neler oluyor? Kısaca anlatınız.
- B) Oyunda eve misafir olarak gelen esrarengiz adamın adı nedir? Hangi amaçla eve gelmiştir?
- C) Kahve falına inanır mısınız? Sınıfta tartışınız.

İnsanoğlu, hayatının yaklaşık üçte birini uykuda geçirir. Uyku esnasında da uyanıkmış gibi çeşitli olaylar yaşar. İşte bu olaylara "rüya" denir.

Rüyalar, fizyolojik, psikolojik ve dinsel açıdan incelenmiştir. Fizyolojik olarak rüyalar, uyku sırasında sinirsel süreçlere bir tepkidir. Psikolojik olarak insanların bilinçaltındaki isteklerinin. hayallerinin, özlemlerinin, mutsuzluklarının yansıması olduğuna; dinî açıdan ise rüyaların ilahî kökenli olduğuna inanılır. Kutsal kitaplarda da "haberci rüya"lara yer verilir. Günlük hayatta zihni meşgul eden problemler, uyumadan önce yaşadığınız bir olay, okuduğunuz bir kitap ya da gazete haberi, psikolojik kaynaklı rüyalar görmenize neden olabilir. Girmeniz gereken önemli bir sınav öncesinde, rüyanızda sınava geç kaldığınızı ya da kalem ve silginizi unuttuğunuzu görmeniz, bu tür rüyalara örnektir. Eğer rüyalar olmasaydı bu tedirginlik verici uyarıcılar, insanları daha şiddetli etkileyebilirdi ancak rüyalar sayesinde zihin rahatlamaktadır. Yine aynı şekilde bedensel sıkıntılar (ağrı, acı) veya yüksek ses, çok parlak ışık, kötü bir koku vb. fiziksel ortamlardan kaynaklanan rahatsızlık veren durumlar rüyalarınızı etkiler. Telefonunuzun <mark>alarmı çalarken bunu rüyanızda</mark> görüyormuş hissine kapılmanız gibi.

Rüyalar bazı sanat eserleri ve İcatların ortaya çıkışında da ilham kaynağı olmuştur. Örneğin Türk kültüründeki âşıklık geleneğinde rüya önemli bir motiftir. Gördükleri rüyada, aksakallı dedenin sunduğu badeyi içen âşıklar, uyandıklarında şiir söyleme ve saz çalma yeteneğini kazanıp Türk kültürünü zenginleştiren pek çok eser vermişlerdir.

1936'da tıp ve fizyoloji alanında Nobel Ödülü alan Otto Loewi, ödülü almasını sağlayan sinir akımına ilişkin araştırmalarını, rüyasından ilham alarak sürdürdüğünü belirtmiştir. Dünyaca ünlü sanatçılardan Paul Mc Cartney, sevilen şarkılarından bazılarını önce rüyasında dinlediğini anlatır. Usta yazarlardan Edgar Alan Poe, hikâyelerini rüyalarından ilham alarak yazdığını belirtir.

Rüya, halk inançlarını da önemli ölçüde etkilemiştir. Örneğin, bir işe başlamadan önce kararsızlık yaşanıyorsa dilek tutulur, dua edilir ve kimseyle konuşmadan yatılır. Eğer rüyada beyaz veya yeşil görülürse bu, o işin kişi için iyi sonuçlanacağına; siyah veya kırmızı görülürse dileğin kişi için kötü bir neticesi olacağına inanılır. Yine rüyada at görmenin muradın gerçekleşeceğine, kan görmenin rüyayı bozacağına, bir devlet büyüğü görmenin kariyerinde başarılı olunacağına işaret ettiğine inanılır. Bazı yerlerde rüya görmek isteyen kişi yastığının altına bir demir parçası koyar ve o gece gördüğü rüyayı niyetine göre yorumlar. Rüya yorumlanmadan önce "Hayır olsun.", "Suya anlat.", "Gündüz niyetine..." demek âdettendir.

Aslında rüya yorumlamak deneyim ve hüner ister. Tarih boyunca insanlar, rüyaların mesaj taşıdığına inanmış, bu konuda efsaneler oluşturmuş, çok sayıda inceleme yapmışlardır. İlkel toplumlar rüyaların, tanrılar tarafından kendilerine verilen hediyeler olduğunu hata yaptıkları takdirde de yine rüya yoluyla cezalandırılacaklarını düşünmüşlerdir. Daha sonraları kâhinler, rüyaları yorumlamaya başlamışlardır. Bu kâhinlerin ilk ne zaman ortaya çıktıkları belli değildir. Ancak Babil kâhinlerinin büyük ün yaptıkları bilinmektedir. Eski Mısır ve Yunan medeniyetlerinde de rüya yorumlarıyla ilgili kitaplar yazılmıştır. Günümüzde pek çok internet sitesinde, televizyon programında, kişisel gelişim kursunda rüya yorumcularıyla karşılaşıyoruz ve anlıyoruz ki rüyalar geçmişte olduğu gibi günümüzde de insanların hayatında yönlendirici etkiye sahip. Bazen hangimiz düşünmüyoruz ki rüyalar mı gerçek; gerçekler mi rüya diye...

ANLAMA

- A) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- 1. İnsanların, fizyolojik etkenlerin ağır bastığı rüyalar görmesinde neler etkili olabilir?
- 2. Eski zamanlarda yaşayan insanların "rüya" kavramına bakışı nasıldır?
- 3. Rüya görmenin insanlar üzerindeki olumlu etkileri nelerdir?
- B) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Aşağıdakilerden hangisi rüyanın halk inançlarındaki etkisine bir örnek <u>olamaz</u>?
 - a) İnsanlar hayatlarındaki önemli olaylarda rüyanın uyarıcılığına inanır.
 - b) Rüyalar renklere göre de yorumlanabilir.
 - Dileğinin gerçekleşmesini isteyen herkes haberci bir rüya görür.
 - d) Rüyada kan görmek iyiye yorumlanmaz.

- Aşağıdakilerden hangisi psikolojik kaynaklı rüya görülmesinde en az etkilidir?
 - a) gün içinde gürültülü bir ortamda çalışmak zorunda kalmanız
 - b) en yakın arkadaşınızla yaşadığınız bir problem
 - c) uyumadan önce izlediğiniz bir korku filmi
 - d) veni aldığınız arabanızla yaptığınız bir kaza
- Okuduğunuz metinde rüyalarla ilgili aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?
 - a) eski zamanlarda rüya yorumlarıyla ilgili kitaplar yazıldığına
 - b) rüya yorumculuğunun günümüzde de önemini koruduğuna
 - c) rüyaların kutsal kitaplarda da yer aldığına
 - d) çeşitli sanatçı ve yazarların yaptığı rüya tanımlarına
- C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: ✓, Yanlış: ϫ)

İnsanlar uyku esnasında sinirsel tepkiler verebilir.

Parlak bir ışık veya yüksek bir ses, farklı simgelerle rüyaları etkiler.

Haberci rüyalar fizyolojik kaynaklıdır.

Rüyalar, farklı kültürlerde verilen birçok esere ilham kaynağı olmuştur.

Altmış yaşındaki bir insanın hayatının yaklaşık yirmi yılı uykuda geçmiştir.

KONUŞMA

- A) Rüyaların taşıdığı sembolik anlamlar evrensel midir, yoksa kültürlere göre farklılık gösterir mi? Konuyla ilgili görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- B) Siz, gördüğünüz rüyaların gerçekliğine inanır mısınız? Sizce rüyalar, insan hayatını gerçekten yönlendirmeli midir?

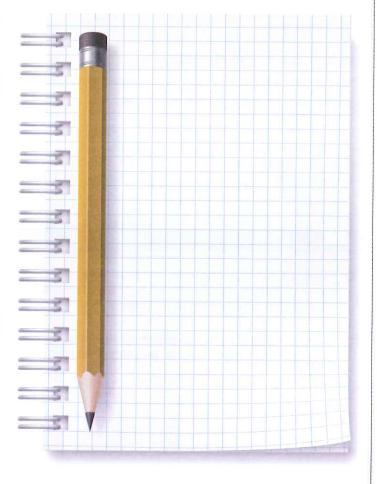
国

YAZMA

Aşağıda rüya ile ilgili farklı düşünceler ifade eden sözler verilmiştir. Siz bu sözlerden hangisine katılıyorsunuz? Düşüncelerinizi anlatan bir metin yazınız.

- Rüyalar aynalara benzerler, bazen içlerinde başımıza gelecek şeyleri görürüz.
- Rüya insanın umut kapısıdır.
- Rüyalar, tersine çıkar.
- Hayâllerinizin gerçekleşmesini istiyorsanız rüya görmeyin.

B) Aşağıdaki paragrafı, yazım ve noktalama yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız.

Rüyalar da görülen ilginç olaylar bazı keşiflerin temelini oluşturur. Rüyalarından hareketle incelemeler de bulunan bilim adamlarından biride Niels Bohr'dır. Bohr günümüzde hala ıncelemeler yapılan ilk moderin atom modelini bulmuştur. Rüyasında Niels Bohr kendisini güneşin kızkın gazlarla dolu merkezin de durduğunu görmüştür. Gezegenler ise ince bağlarla bağlandığı güneşin etrafında dönmekteydi. Her Gezegen Bohr'ın yanından gecerken ses çıkartıyordu. Sonra güneş de bulunan kızgın gazlar birden soğumaya başladı ve gazlar katı bir hal aldı. Bu rüya ile birlikte Bohr, güneş sistemi ve atom arasındaki benzerlikler üzerinde durdu. Araştırmalarını genişleterek kuantum kuramı üzerinde çalışmalar yaptı. Kuantum fiziğinin gelişmesinde baş roloynadı.

	 *************	***********	
(11)11111111111111111	 ***********		

DINLEME

Aşağıdaki metni dinleyiniz ve boşlukları doldurunuz.

YUSUF ILE ZÜLEYHA

Yusuf'un göre ülkede yedi yıl bolluk olacaktır. Fakat bu bolluk yıllarından sonra yedi yıl da kıtlık başlayacaktır. Hükümdar tedbir olarak ne yapmak gerektiğini sorunca; Yusuf, ekonomik işlerin başına kendisi getirildiği takdirde bu ve darlık yıllarına çare

söyler. Bu göreve getirilen Yusuf, ilk bolluk yıllarında halkı tasarrufa teşvik eder, fazla buğudayı ambarları depolar. Mısır halkı ellerindeki altın, gümüş gibi değerli eşyasını da Yusuf 'un teslim eder.

B) Hikâyeyi dinledikten sonra rüyalar hakkındaki düşüncelerinizde bir değişiklik oldu mu? Sebepleriyle anlatınız.

PEYGAMBERLER GÜZELİ

HZ. YUSUF züleyha

MUSTAFA NECATÍ BURSALI

İnsanlığın Sınavı

İçinde yaşadığımız dünya ne savaslar, ne barıslar, ne padişahlar, ne hayatlar gördü. İnsanlar fark etmese de dünya değişiyor. Bu değişime insanlar, hayatlar yani her şey dahil. İlk insanları düşünsenize, insanlığın ilk çağlarında sadece yabani hayvanlara ve açlığa karşı verilen hayatta kalma mücadelesi vardı. Bir de günümüze bakın, insan yine aç kalmamanın peşinde. Fakat işin içine başka durumlar da girmeye başladı: Hırs, yalan, öfke, kibir... Peki insan ne zaman bu hâle geldi? Ne zaman insan olduğunu unutup bu ölümlü dünyaya sahip olmaya çalişti, hirslarının kurbanı oldu?

Türk edebiyatının önemli hikâyecilerinden Oktay Akbal, İkinci Dünya Savaşı dönemlerini anlattığı "Önce Ekmekler Bozuldu" adlı hikâyesinde, aslında bu durumun sebebini bulmuş gibi görünüyor. Bakın ünlü hikâyeci bu durum için neler söylemis:

"Önce ekmekler bozuldu, sonra her şey... Çünkü yeryüzünde savaş vardı. İnsanlar sebebini bilmeden, düşünmeden ölüyor, öldürüyorlardı. Savaş kelimesi dünyanın her yerinde en çok kullanılan söz olmuştu. Radyolarda marşlar, nutuklar şaşkın insan sürülerinin üzerine savruluyor, gazeteler korkuyla okunuyordu.

İnsanlar kitle hâlinde olduğu gibi kişi olarak da başkalaştılar. Mesela savaştan önce bir insan işine gitmek için tramvay caddesine çıktığı zaman ilk olarak gökyüzüne bakar, mavi olduğunu görünce sebepsiz bir sevinç duyar, vakti varsa ağaçlar altında yürümeyi düşünür, adımları kaldırımlarda gezerken birtakım hayâller kurardı. Şimdiyse insanlar göğün mavi ya da siyah olmasına aldırış bile etmiyorlardı. Hepsi yalnız kendini düşünüyordu. Hayal kurmak artık geçmişte kalmıştı. Savaş zaten ilk önce hayâlleri yok etti.

Savaş gazeteleri de ne korkunç oluyor! Kalın siyah harflerle büyük başlıklar diziliyordu. Aşk romanları yavaş yavaş azaldı. Fıkralarda, hikâyelerde, mahallelerde, hep savaştan sözaçılıyordu. Önce ekmekler bozulmuş, ardından da her şey bozulmuştur. Dünyanın tadı kaçmıştı. Her şey birden değişivermişti. Ekmek, su, hava, deniz, sokaklar, meydanlar, radyo, gazeteler, kitaplar. Hele insanlar... Onları kim tanıyabilirdi?

Önceleri savaş insana bir yabancı gibi geldi, yadırgandı. Her yenilik gibi savaş çağının âdetlerine de güç alışıldı, garipsendi. Ama o, kendine bizi öyle bir alıştırdı ki hepimiz şaştık. O daima yanı başımızda, aklımızda, hayalimizdeydi.

Savaş en iyi yıllarımızı elimizden aldı, bizde en kutsal olan şeyleri yok etti. Hepimizi kötü düşünceler, çirkin duygular kapladı. Barış günlerinin insanları artık yok. Nice tanıdığım insanların hepsi şimdi bana yabancı geliyor. İyileri kötü, cömertleri hasis, duyguluları katı yürekli oldular. Ah, o ekmeğin bozulması; insanların mayası muhakkak ki ekmektir."

Bu dünya ne zamana kadar böyle gidecek? Değisen dünya, değişen insani değerler bir kere daha değişip her şeyin yerini güzellikler, iyilikler alacak mı? Oktay Akbal buna inanıyor ve bakın ne diyor:

"Şu dünya bir kere daha değişecek... Belki eski hâlini alamaz, ama zararı yok, gidenler gitti, gelenler gelsin, insanlar gülmeyi, ağlamayı yeniden öğrensin... Bizler, yarı barıs, yarı savaş insanları umutlarımızı kaybetmedik. Dünyanın iyi bir dünya olabileceğine, insanın mavi gökyüzünü, denizi, ağaçları seyretmekle mutluluğu yaşadığı anlara kavuşacağına inanıyoruz. Her şey ekmekle başladı, ekmekle bitecek."

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Okuduğunuz metne göre günümüz insanı, ilk insanlardan hangi yönleriyle ayrılmaktadır?
- 2. Ünlü hikâyeci Oktay Akbal, insanlarda meydana gelen değişimin sebebi olarak neyi gösteriyor?
- Savaş, insan hayatında nasıl değişikliklere sebep olmuştur?

Değisen insani değerler size göre tekrar değişecek mi? Meydana gelecek olan bu değişim, iyi yönde mi olacak kötü yönde mi? Niçin?

- B) Metinden alınmış aşağıdaki ifadeleri kendi düşüncelerinize göre anlamlı bir şekilde tamamlayınız.
- Hayâl kurmak geçmişte kalmıştı. Savaş zaten ilk önce hayâlleri yok etti. Hayâlsiz kalan insan
- 2. Önce ekmekler bozuldu, sonra her şey
- Aşk romanları yavaş yavaş azaldı
- Dünyanın tadı kaçmıştı. Her şey birden değişivermişti. Çünkü savaş
- Bizler, yani yarı barış, yarı savaş insanları umutlarımızı kaybetmedik, Cünkü

......

 Metne göre işaretleyiniz. (Doğru: 🗸, Yanlış: 🗴)

Savaş, insanlar tarafından çok kolay kabul edildi.

İkinci Dünya Savaşı sırasında radyolar, gazeteler, savaştan hiç bahsetmezdi.

Savaş, insanlığı değiştirmiştir.

Günümüzde insanlar hırslarının kurbanı olmuş-

Ünlü hikâyeci Oktay Akbal'a göre dünya iyi yönde bir değişim gösterecektir.

KONUSMA

 Aşağıdaki diyaloğu okuyunuz, sınıfta canlandırınız ve diyalogdaki farklı düşünceleri arkadaşlarınızla tartışınız.

Ahmet, sana bir soru sormak istiyorum. Murat:

Sor bakalım. Ahmet:

Murat: "Dünyanın çivisi çıkmış" ne demek? Bu sözü

bir radyo programında duydum. Galiba bir devim, ama ne anlama geldiğini tam olarak

anlavamadım.

"Dünya çok kötü ve yaşanmaz bir yer hâline Ahmet:

> geldi" demektir. Mesela günümüzde tabiat yok oluyor, hastalıklar artıyor, savaşlar çoğalıyor, insan ilişkileri bozuluyor. İnsanlar artık birbirlerine düşman gibi davranıyor. Sevginin yerini nefret, güvenin yerini şüphe, dürüstlüğün yerini yalan dolan alıyor. Senin sorduğun söz bütün bu

> olumsuz durumları ifade etmek için kullanılabilir.

Hımm! Simdi anladım. Doğanın ve çevrenin çok Murat: zarar gördüğü doğru ama ben bütün insanların

giderek kötüleştiği düşüncesine katılmıyorum. Tarihin her döneminde iyi insanlar vardı, bugün de var. Aynı şekilde bugün çevremizde

gördüğümüz kötü insanlar eskiden de vardı.

Ahmet: Senin haklı olmanı ve senin düşüncelerine

katılabilmeyi çok isterdim. Ama ben senden biraz farklı düşünüyorum. Dünya, her geçen gün biraz daha yaşanmaz bir yer hâline geliyor. Artık insanlara güvenmek çok zor. İnsanlar samimiyeti unutmuşlar; para ve makam düşkünlüğü sevgi ve saygının yerini almış.

Murat:

Sen Nasrettin Hoca'nın "Ye Kürküm Ye" isimli

fıkrasını biliyor musun?

Ahmet:

Hayır, bilmiyorum.

Murat:

Bence hemen okumalısın. O zaman her devirde kötü, sahtekâr ve çıkarcı insanların var olduğunu daha iyi anlarsın. Ama aynı zamanda iyi, zeki ve hazırcevap insanların da her zaman bu çıkarcı insanlara iyi bir ders verdiğini de göreceksin.

B) Aşağıda Yin Yang felsefesi hakkında verilen bilgileri okuyunuz ve bu düşüncenin temel ilkelerini arkadaşlarınızla tartışınız.

Yin Yang felsefesi MÖ 2800 yıllarında Çin'de ortaya çıkmış çok eski bir düşünce tarzıdır. Karşıt kutupların iç yapısını ve bu karşıt kutupların birbirleriyle olabilecek her türlü ilişkisini ortaya koymaya çalışan Yin Yang felsefesi özetle "gecenin içinde aydınlık ve sıcağın, gündüzün içinde de soğuk ve karanlık bölgelerin bulunması; dişi

görünümün içinde erkek, erkek görünümün içinde dişi olması; her sorunun çözümü, sevginin nefreti, eylemsizliğin eylemi, savunmanın saldırıyı ve nihayet iyinin kötüyü, kötünün de iyiyi barındırması" olarak ifade edilebilir.

- Aşağıdaki atasözlerini açıklayan ve örneklendiren sözlü sunumlar hazırlayınız.
 - Üzüm üzüme baka baka kararır.
 - Bal tutan parmağını yalar.
 - Deveyi yardan uçuran bir tutam ottur.
 - Güneş balçıkla sıvanmaz.
 - Gülü seven dikenine katlanır.
 - Her koyun kendi bacağından asılır.

YAZMA

- A) Aşağıdaki cümleleri uygun şekilde tamamlayınız.

- 2. Dünyanın değişen yüzünün olumlu tarafları yanında
- 3. Batıdan gelen soğuk hava dalgası yüzünden

4. Yardımsever insanların sayesinde

......

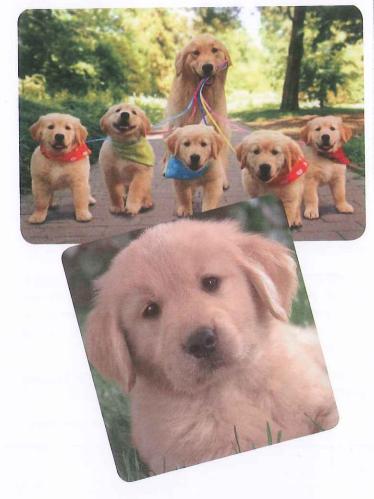
- 5. Hem arkadaşlarının desteği hem de
- 6. Ya biraz daha uslu olursun ya da

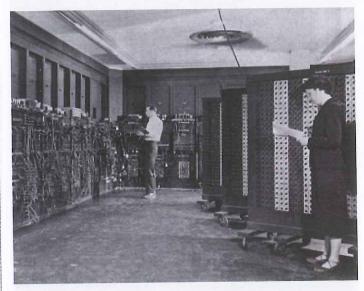
B)	Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun nok-
	talama isaretlerini getiriniz.

1.	Diş ağrısı (çekenler () dişleri sağlam olanları ()
	yoksulluk	çekenler () parası bol olanları () bekâr
	olanlar () evli olan	ları mutlu sanır ()	

- Nice insanlar gördüm () üzerinde elbise yok ()
 nice elbiseler gördüm () içinde insan yok.
- 3. Cahillik üç türlüdür () Hiçbir şey bilmemek () gerekeni bilmemek ve bir sürü gereksiz şeyleri bilmek ()
- 4. O gün toplantıda kimler vardı kimler () Ali Beyler
 () Feyza Hanımlar () Neşe Hanımlar ()
- 5. Sana bir sorum var () () Dünyada iyiler ne zaman galip gelecek () ()
- Siz bir yazarsınız ve çocuklar için hikâyeler yazıyorsunuz. Aşağıdaki köpek fotoğraflarından hareketle kısa bir hikâye yazınız.

 	.,	

(((

DINLEME

C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: √, Yanlış: *)

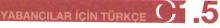
İlk bilgisayar, üniversitelerde kullanılmak için tasarlanmıştır.

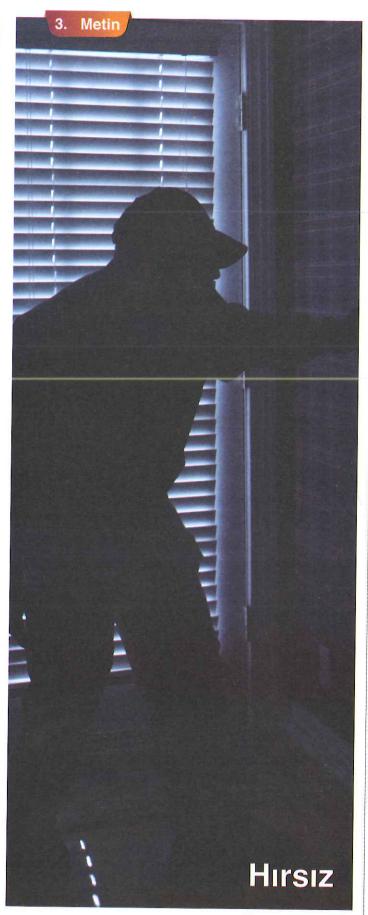
ENIAC, günümüz bilgisayarlarından daha hızlı işlem yapmaktadır.

ENIAC, Amerika'da tasarlanmıştır.

İlk bilgisayar, 167 cm² büyüklüğünde bir alanı kaplıyordu.

ENIAC, 1955 yılında bozuldu ve çalışmadı.

Bir yaz sabahıydı. Uykum kaçmış, erken uyanmıştım. Şafak vakti, bulutlu bir hava kadar esmer ve tatlıydı. Aydınlığa rağmen etraftaki evler sanki derin bir uyku nefesiyle şişip boşalıyordu. Ansızın gözüm karşıki evlerden birinin dibinde ortaya çıkıveren bir insana ilişti. Dikkat ettim, her hâlinden belli, bu bir "hırsız"dı.

Yanlış bir uçuş sonucunda gündüz aydınlığına düşen bir baykuş gibi hırsızı izleyen gözlerim kamaşıyordu. Ender rastlanan bir hayvanı ele geçirmiş avcı heyecanıyla penceremin önüne yerlesip hırsızı izlemeye koyuldum.

Hırsız bir müddet durduğu yerde düşündü. Savaş tasarılarının büyük çizgilerini hızla zihninde hazırlar gibi çevreye bakındı. Kendisine dost olan ve gece yarılarınınkini andıran derin sessizlik içinde rahat rahat ayakkabılarını çıkardı. Yer çekimi kanununa aykırı bir çeviklikle ve bir karınca gibi düz duvarın üzerinde ilerleyerek hayli yüksekteki balkona kendini kolayca attı...

Artık onu göremiyordum. Muhtemelen kolayca açıvermiştir basit bir kilidi olan balkon kapısını ve kendi evinde gibi rahattır oda oda gezerken. Hatta şimdi eli belinde düşünürken "Acaba yükte hafif, pahada ağır ne bulabilirim?" düşüncesi, tek endişesidir. Hırsız bu, tabii ki böyle düşünmeli... Peki evdeki eşyaların gerçek sahibi, onun ardından neler düşünecek, neler söyleyecek? Sanıyorum ki bu söylediklerimle ilgili olarak şu anda hırsızın aklında hiçbir şey yoktur...

Onu daha fazla izlemedim, içeride neler yaptığını düşünmeyi bıraktım. Çünkü hırsız, bana kendi hakkında gerekli olan bilgiyi vermişti. Artık onunla ilgilenmeyerek kendi kendime düşünmeye basladım.

- Ben de hirsiz olamaz miyim?

Hayır, buna imkân yok! Namuslu bir adamın bir üstünlüğe ihtiyacı yokken, hırsız olabilmek için insanda birçok etkin özelliğin olması gerekir:

Uzağı göremeyen miyop bir adam hırsız olamaz fakat namuslu hatta gayet namuslu bir adam olabilir. Sağır, çolak, topal bir adam hırsız olamaz fakat namuslu hatta gayet namuslu bir adam olabilir.

Kendimle bu hırsız arasında küçük bir karşılaştırma yaptım. Ben ne duvara tırmanır ne de balkona atlayabilirdim. Bu tatlı şafak saatinde beni penceremin önünde rahat ve namuslu bir adam yapan özelliklerim, bu genç hırsızın yeteneklerinin yanında iki acizlikten ibaretti.

Sanırım hepinizin söyleyeceği pek çok şey vardır. Duyuyor gibiyim...

(Ahmet Haşim'in "Hırsız" adlı metninden uyarlanmıştır.)

ANLAMA

- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Yazarın, hırsızlığa bakış açısının, insanların genel olarak hırsızlığa bakış açısından farkı nedir?

Yazar niçin hırsız olamayacağını düşünmektedir?

- Yazara göre hırsızı hırsız yapan özellik nedir?
- Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.
- Hırsız, "yükte hafif, pahada ağır" mantığına göre aşağıdakilerden hangisini yapmaz?
 - a) Eve girer ve doğruca mücevher aramaya başlar.
 - b) Eve girer ve ev sahibinin cüzdanını bulmaya çalışır.
 - c) Eve girer ve para kasasını taşımaya çalışır.
 - d) Eve girer ve çek-senet gibi belgeleri alır.
- Yazara göre hırsız olabilmek için aşağıdakilerden hangisine ihtiyaç duyulmaz?
 - a) uzağı iyi görebilmeye
 - b) kulaklarının iyi duymasına
 - c) bedeninde herhangi bir noksan olmamasına
 - d) geceleri uyanık kalabilmesine
- Metne göre hırsızın endişesi nedir?
 - a) ev sahiplerinin uyanması
 - b) hafif ama pahalı eşyaları bulabilmesi
 - c) yazarın onu polise şikâyet etmesi
 - d) kapının kolayca açılmaması

C) Metne göre işaretleyiniz. (Doğru: 🗸, Yanlış: 🗴)

Yazar, hırsızı tesadüfen fark etmiştir.

Yazar, hırsızı ender rastlanan bir hayvanı ele gecirmis avcıya benzetir.

Hırsız, telaşsız bir biçimde kolayca eve girmiştir.

Hırsız, ev sahipleriyle ilgili düşüncelere sahiptir.

Miyop, sağır, çolak, topal olmayan herkes hirsiz olabilir.

KONUŞMA

 Aşağıdaki hikâyenin sizde uyandırdığı duyguları arkadaslarınızla paylaşınız.

Bir varmış bir yokmuş, kadın sabah kalkmış, aynaya bakmış ve kafasında yalnız üç kıl saç görmüş.

-Hımmm, demiş, galiba saçımı bugün örgü yapacağım!

Öyle de yapmış, günü de harika geçmiş.

Ertesi gün de kalkmış, aynaya bakmış, kafasında iki tel saç kalmıs.

-Hımmm, bugün de saçımı ikiye ayıracağım, demiş. Dediğini de yapmış ve yine güzel bir gün geçirmiş.

Başka bir sabaha uyandığında aynaya bakınca kafasında bu defa tek tel saç olduğunu fark etmiş.

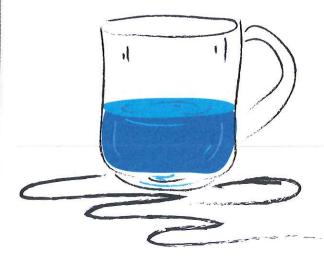
-Tamam, tamam. Bugün de artık saçımı atkuyruğu yaparım, diyip güzel bir güne daha başlangıç yapmış.

Ve bir sabah aynaya baktığında kafasında tek bir tel bile kalmadığını görmüş.

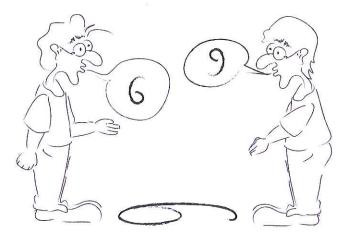
-Yaşasın! diye bağırmış. Bugün saç derdim yok.

B) Aşağıdaki resmi yorumlayınız. Siz hangi taraftasınız, iyimser mi, kötümser mi?

A) Yukarıdaki karikatürle ilgili bir kompozisyon yazınız.

	111							• •				• •	• •		• •	• • •	٠.,		• •		• •		•		1.1		•	
 		***		111	1.1	••			• •	• •					٠.,	٠.	٠.		٠.	٠.	٠.	٠.	. 1		11		1	
 			٠.				٠.		٠.								٠.	٠.					 			. ,		
 					٠.							٠.		٠.			,,						 .,	Е.	1.1		1.6	
 		,		٠.,			٠.	.,	٠.	٠.			٠.					• •		11							11	1
 ****	, ,		• •	٠.			٠.	٠.	٠,			٠.	٠.		٠.									٠.			٠.	
 				٠.,	٠.,		٠.	٠,	, ,		i.						Œ		11	1.1			 				11	
 		٠.,		٠.		٠.,	٠,	٠.		929		•••	re)					1.1					 		٠.		٠,	
 					,,,													1.1					 					

300000000000000000000000000000000000000

B) Aşağıdaki metni yazım ve noktalama yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız.

Sıraya Kaynak Yapan Adama Verilecek Tepkiler:

KLASİK TEPKİ: "Sıraya gec kardeşim"

NEOKLASİK TEPKİ: "Şeker kardeşim sıraya geçiver"

REALIST TEPKI: "Sıra var"

ROMANTİK TEPKİ: "Bey efendi her halde sırayı göremediniz"

NATURALİST TEPKİ: "Sırana gec"

UZLASIMCI: "Acelesi olmasa öne geçmezdi; üzmeyin garibi"

KADERCİ: "iki dakka fazla beklesek kıyametmi kopar Kısmetse hepimizin işi görülür"

FELSEFECİ: "Ön ve arka kavramları gorecelidir. O tarafın ön taraf olduğuna kim karar verdi? Öne gectigini zan eden, aslında arkaya gecmiş ola bilir"

KOTÜMSER VAROLUŞCU: "Herkez bir gun ölecek. Onurlu bir şekilde bekleyin. Birgün o adamda ölecek"

MMSER VAROLUŞCU: "Sıkmayın canınızı, su anın tadını çıkarmağa çalışın. Bakın ne güzel hayatdasınız ve birileri önünüze geçe biliyor"

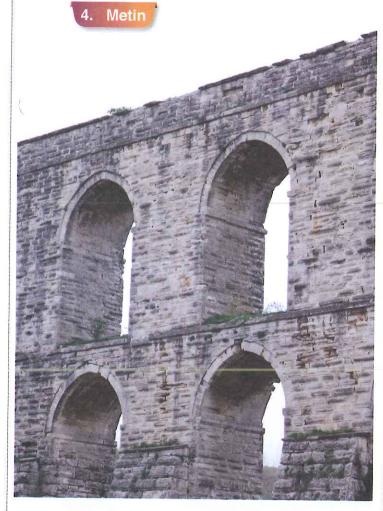
HUMANİST: "İnsanlık bir bütündür. Herşey insanlık için. Dolayısıyla birimiz öne geçince, aslında hepimiz öne geçmis olyoruz."

(((((((((((((((((((((((((((((((((((((((

DINLEME

- A) Sait Faik Abasıyanık'a ait dinlediğiniz hikâyede geçen "insanın ilkbaharı" sözünden ne anlıyorsunuz?
- B) Hikâyenin kahramanı, "...Göğün her rengini deniz gibi emen bu cayırın renk oyunları da olmasa evden bir deli çığlığı ile fırlamak işten değildi." sözleriyle ne demek istemiştir?

Mecazlarla Örülen Dil: Türkçe

Mimar Sinan'ı duymuşsunuzdur. Üç kıtaya Türk'ün benzersiz sanat eserlerini armağan eden bu büyük mimar, taşları yontup her biri kusursuz sanat eserleri meydana getirmiştir. Bunlardan biri de Süleymaniye Camisi'dir. Koca Sinan'ın bu eserini yapışı şöyle anlatılabilir:

"Mimar Sinan ağır bir işe girişmişti. Ağır uykulara dalıyor, rüyasında bu ağır iş için ağır yolculuklara çıkıyordu. İnşaat devam ederken bir sabah ağır uykusundan uyandı. Günlerce nargilesini yakıp içti. Etrafı ağır kokular kaplamıştı. Padişahın yanında ağırlığı olanlar Sinan'ın işi ağırdan aldığını söylediler. Etrafta ağır dedikodular dolaşmaya başladı: "Koca Sinan hiçbir şey yapmıyor, keyifle nargilesini içiyor, Koca Sinan sözünü tutamayacak, Süleymaniye'yi zamanında bitiremeyecek..." diyorlardı. Sinan ağır sözler altında ağır suçlamalara maruz kalmıştı. Bu ağır sözler Sinan'a ağır silahlar kadar zarar verip onun içinde ağır yaralar açsa da Koca Sinan ağır başlı biri olarak ağırlıklarını attı ve işine devam etti. Ağır havalarda aylarca çalıştı, bu çalışmalar kendisiyle beraber bu ağır sorumluluğu yüklenen

birçok kişiye ağır gelse de ağır vasıtaların yokluğuna aldırmadan ağır aksak yürüyen işleri düzene soktu ve söz verdiği zamandan daha önce bu muhteşem yapıyı Muhteşem Süleyman'a sundu.

Taş yerinde ağırdır derler, böyle bir insandı taşın kaderini çizen Mimar Sinan. Ona gelinceye kadar taş üstünde taş bırakmayanlar geçmişti bu dünyadan. O ise taş üstüne taş koyanlardandı. Taşa tutanlara aldırmadan taşı gediğine koymuş ve Süleymaniye gibi bir şaheser yapmıştı. Taş çıkartmıştı bu eseriyle diğer mimarlara. Taşı sıkmış suyunu çıkarmış, taşa söz geçirmişti. Yoluna taş koyanlara inat taşla destan yazmıştı. Hasetten kalbi taşlaşanlar bile bu ulu mabet karşısında taş kesilmişlerdi."

Şimdi hepiniz metne bakarak bu yazının Mimar Sinan hakkında olduğunu düşünüyorsunuzdur. Oysa, bu yazı Mimar Sinan'ın taşla yaptığını mecazlarla yapan bir dilin mecazlarla örülmüş evini göstermek için yazıldı. Yukarıdaki metin, bu büyük mimarın taşla oyununu anlatmak için değil, taşa şekil veren bir milletin taşla nasıl oynadığını gösterirken Türkçenin mecazdaki ağırlığını da göstermek için yazıldı. Türkçede sözcüğün bağlam içinde ne gibi farklı anlamlar kazanabildiğini görmek için sizi ağır bir yolculuğa çıkaran bu metni, ağır bir şekilde tekrar okuyun lütfen. Metni ağır bir şekilde okuduğunuz zaman Türkçenin mecaz bakımından taşıdığı ağırlık altında ezilmemek için eminim yoğun uğraş vereceksinizdir. Burada farklı bağlamlar içinde birbirinden farklı anlamlar ifade eden "ağır" ve "taş" sözcükleri, Türkçenin mecaz bakımından sahip olduğu ağırlığı göstermek açısından yeterlidir.

Bir dilin zenginliği sadece o dilin söz varlığı ile ölçülmez. Söz varlığını oluşturan kelimelerin çok farklı anlamları karşılayacak şekilde kullanılması, yani dilin mecaz yönünün zengin olması, o dilin asıl zenginliğini oluşturur. Çünkü bu şekildeki diller, işlenmiş dil olarak nitelendirilir. Bir dildeki bazı sözcükler, zaman içinde şairler, yazarlar başta olmak üzere tüm halkın kullanım farklılığına bağlı olarak yeni anlamlar kazanır. İşte bu sözcükler o dilin mecaz yönünü göstermesi bakımından çok önemlidir. Bugün söz varlığı milyonlara dayanan bazı diller incelenirse, bu dillerde aynı durum ve kavramlar için farklı dillerden alınmış birçok anlamdaş kelimenin varlığı görülecektir. Ayrıca bu dillerde her bir durum için farklı bir kelimenin kullanılması, söz konusu dillerin sadece söz varlığı bakımından çok zengin olmasını sağlamıştır. Oysa Türkçe, yüzyıllar boyunca kullanılan ve konuşulduğu bölgelerdeki insanların elinde türlü anlamlar kazanmış sözcükler yoluyla mecaz ya da metafor denilen bir anlam zenginliğine sahiptir. Bu durumu adlandırmalarda, benzetmelerde, aktarmalarda, atasözü ve deyimlerde, kalıp sözlerde, hayır duaları ve beddualarda, övgü ve sövgülerde, bilmecelerde, manilerde, türkülerde ve her çeşit edebî ve estetik endişe taşıyan düzyazı ve şiir örneklerinde görmek mümkündür.

ANLAMA

A) Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- 1. "Mecazla Örülen Dil: Türkçe" ifadesiyle anlatılmak istenen nedir?
- 2. Türkçenin anlam zenginliğinin göstergesi olan mecazlar, Türkçenin hangi kullanım alanlarında karşımıza çıkmaktadır?

3. Bir dilin zenginliğinin göstergeleri nelerdir?

B) Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- "Aktarmak" sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde "havale yapmak" anlamında kullanılmıştır?
 - a) Zamanı gelince yaşadıklarımı filme aktarmak istiyorum.
 - b) Annemin hesabına para aktaracağım.
 - c) Sınıfta duyduklarını hemen ailesine aktarmış.
 - d) Usta, akıtan çatıyı aktarmaya çoktan başladı bile.
- 2. I. İnşaat devam ederken bir sabah ağır uykusundan uyandı.
 - II. Esvaları toplarken ağır kaldırdığım için bel fıtığı oldum.
 - III. Onun bu denli ağır hakaretleri gururumu kırdı.
 - IV. O kadar ağır davranıyor ki, kimi zaman etrafındakileri usandırıyor.
 - "Ağır" sözcüğü, yukarıdaki cümlelerde kaç farklı anlamda kullanılmıstır?
 - a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- 3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "acı" sözcüğü temel (gerçek) anlamında kullanılmıştır?
 - a) Yıllardır yaşadığım acılar yüzünden bu hâldeyim.
 - b) Yemeğin içindeki acı biber mideme dokundu.
 - c) Evladının düştüğünü gören anne acı bir çığlık attı.
 - d) Ölen oğlunun acısını yıllardır içinden atamadı.

C) Metne göre işaretleyiniz.(Doğru: ✓, Yanlış: ϫ)

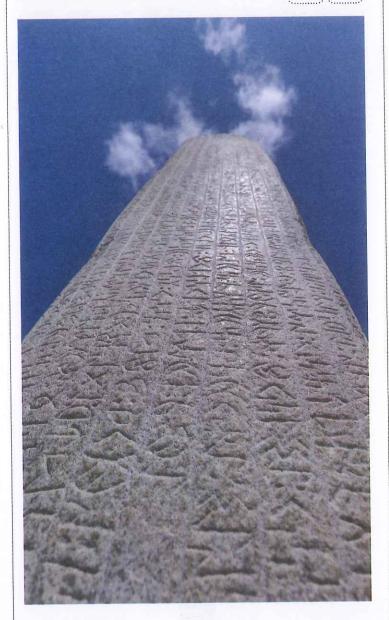
Metinde anlatılmak istenen konu, mecaz ve örneklerle geliştirilerek anlatılmıştır.

Türkçede farklı bağlamlar içinde, birbirinden farklı anlamlar ifade eden sözcükler mevcuttur.

Bir dilin esas zenginliği, o dilin söz varlığı ile ölçülür.

Diller arası etkileşim olabilir.

Mevcut Türkçenin şekillenmesinde, Mimar Sinan belirleyici olmuştur.

KONUŞMA

 Aşağıdaki dizelerin sizde uyandırdığı duyguları arkadaşlarınızla paylaşınız.

> _____ "Yar, deyince kalem elden düşüyor Gözlerim görmüyor aklım şaşıyor Lambada titreyen alev üşüyor Aşk kâğıda yazılmıyor Mihriban" Abdurrahim Karakoç

- B) Atasözleri, "kültür aktarıcıları" olarak her dilde büyük önem taşımaktadır. Bir dilin öğrenimi sırasında da atasözlerini bilip yerli yerinde kullanabilmek, dilin etkin kullanımıyla ilgili önemli bir göstergedir. Aşağıda yer alan Türk atasözlerini inceleyiniz ve bu atasözlerinin hangi durumlarda kullanıldığı hakkında fikir yürütünüz.
 - Söz gümüşse, sükut altındır.
 - Söz var iş bitirir, söz var baş yitirir.
 - Baba oğluna bağ bağışlamış; oğlu babaya bir salkım üzüm vermemiş.
 - · Ağaç yaş iken eğilir.
 - Birlikten kuvvet doğar.
 - · Damlaya damlaya göl olur.
 - · Gülme komşuna, gelir başına.
 - · Ne ekersen onu biçersin.
 - · Mum dibine ısık vermez.
 - · Gün doğmadan neler doğar.

C) Zaman zaman kendimize olan güvenimizi yitiririz. Yapabileceğimiz pek çok şeyi yapamayacağız zannederiz. Buna kısaca "öğrenilmiş çaresizlik" denmektedir. Yani çaresizlik, aslında öğrenilebilen bir olgudur. Asağıda bununla ilgili örnek bir olay anlatılmıştır. Bu konuyla ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Araştırmacılar bir pireyi derin bir fanusa koymuşlar. Pire defalarca zıplamış ama her defasında fanusun ağız kısmındaki cama çarpmış ve düşmüş. Pire bu zıplama işini uzun bir süre devam ettirmiş ancak sonuç değismemis. Daha sonra araştırmacılar camı kaldırmışlar. Pire her zamanki yere kadar zıplamış ancak cam olmadığı hâlde cam varmış gibi geri düşmüştür. Bu örnek olay bize gösteriyor ki kişiler bazı olumsuz deneyimler yaşayınca bunu ileriki hayatlarında da devam ettirirler ve yapabilecekleri işleri bile bu korkunun oluşturduğu baskıyla yapamazlar.

YAZMA

 Aşağıdaki cümleleri, kutucuk içinde verilen deyimlerden uygun olanlarını kullanarak tamamlayınız.

göz dikmek, ağzı kulaklarına varmak, küplere binmek, etekleri tutuşmak, saman altından su yürütmek

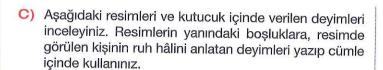
1.	Müdür, işlerin aksadığını görünce
2.	Ona sakın güvenme; çünkü o
3.	Sınavdan yüksek not alan Ali'nin
4.	İş yerinin denetleneceğini öğrenen müdürün
5.	Kendi çerezlerini yedikten sonra kardeşininkilere de

- B) Aşağıdaki cümlelerde, durumlara uygun olmayan deyimler kullanılmış ve bu nedenle anlatım bozuklukları meydana gelmiştir. Cümleleri, anlatım bozukluklarını gidererek yeniden yazınız.
- 1. Bebek, anne ve babasına hiç benzemiyor. Hık demiş burnundan düşmüş sanki.
- 2. Seni birden karşımda görünce o kadar mutlu oldum ki adeta yüreğim ağzıma geldi.
- 3. Öğretmenin anlattıkları öğrencilerin dikkatini çekmişti. Öğrenciler, tüm dikkatleriyle kulak kabartmış öğretmeni dinliyordu.

- 4. Öğrenciler, öğretmene: "Ne kadar güzelsin!" deyince öğretmen üzerine alındı, çok memnun oldu.
- 5. Arkadaşım sınava hazırlanıyor. Ona yardım etmeliyim, elimden geleni ardına koymamalıyım.

......

burnundan solumak etekleri zil çalmak dilini yutmak dili sürçmek ağzı dili tutulmak etekleri tutuşmak burnu sürtülmek burnu havada olmak

......

......

.....

Ç) Aşağıdaki paragrafı, yazım ve noktalama yanlışlarını düzelterek yeniden yazınız.

Türkçe'nin mecaz yönünü bir çok şey de görmek mümkündür. Mesela; fiziksel yapıları övülmek istenen erkekler, delikanlılar için; Türkçe'de "Dalyan gibi filinta gibi çakı gibi, dağ gibi, aslan gibi tiğ gibi" benzetmeler kullanılırken: genç kız ve kadınların güzelliklerini belirtmede "ay parçası gibi, peri gibi tasvir gibi bebek gibi gül gibi" çok farklı benzetmeler kullanılır. Söz konusu fiziksel yön; dış görünüşe ait ve kötüleyici, aşağılayıcı bir yöne sahip se hemen değişmektedir. Mesela: İri yapılı kimseler için "çamyarması, yağtulumu, tosun" gibi kelimeler kullanılırken, bunun tersi durum için ise "bastıbacak, yerden bitme, yer cücesi, fındık kurdu, çitlembik" gibi kelimeler vardır.

	,,,,,,,,,,
Į.	
	COLUMN TO
	1111111
	- TO CAROLINO / 1947-47
***************************************	241223

(((**)**

DINLEME

Metni dinleyiniz ve aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

Adı, soyadı
Açılır
yıl, çizgi,
bitti
Kapanır,
O şimdi kitaplarda bir isim, bir soyadı
Bir içinde
yılları.
Ya sayfa altında, ya da az ilerde
, ne zaman
Kısa, uzun bir liste.
Kitap adları
Cankuşlar gibi
içindeki
Ne varsa orda
Ümidi,, ,
Ne varsa orda.
O şimdi kitaplarda
Bir yerde
mı yaşıyor,

- B) Şiirin başlığından ne anlıyorsunuz?
- C) Sizce şair, bu şiiri hangi duygularla yazmıştır?

